

ŠUMARSKI LIST

107

GODIŠTE

SAVEZ

**INGENJERA I TEHNIČARA ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE
HRVATSKE**

Poštarina plaćena
u gotovom

UDC 630*
YU ISSN
0373 — 1332

11-12

**GODINA CVII
Z a g r e b
1 9 8 3**

ŠUMARSKI LIST

Znanstveno-stručno i društveno glasilo Saveza inženjera i tehničara šumarstva
i drvne industrije Hrvatske

Godište 107

studen — prosinac

Godina 1983.

IZDAVAČ: Savez inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije SR Hrvatske uz financijsku pomoć Republičke zajednice za znanstveni rad SR Hrvatske.

SAVJET ŠUMARSKOG LISTA

Predsjednik: Ing. Franjo Knebl

1. Članovi s područja SR Hrvatske:

Ing. Mirko Andrašek, Prof. dr Milan Androić, prof. dr Roko Benić, ing. Vjekoslav Cvitovac, ing. Slobodan Galović, mr Joso Gračan, ing. Slavko Horvatinović, ing. Ante Jurić, ing. Čedo Kladarin, prof. dr Dušan Klepac, ing. Tomislav Krnjak, mr Zdravko Motal, ing. Ante Mudrovčić, prof. dr Zvonimir Potočić, prof. dr Ivo Spaić, ing. Srećko Vanjković i prof. dr Mirko Vidaković;

2. članovi s područja drugih Socijalističkih republika i Autonomnih pokrajina:

Prof. dr Velizar Velašević — Beograd, prof. dr Dušan Mlinšek — Ljubljana, prof. dr Konrad Pintarić — Sarajevo, prof. dr Radoslav Rizovski — Skopje i dr Dušan Vučković, Titograd.

UREĐIVAČKI ODBOR

Predsjednik prof. dr Branimir Prpić

Urednici znanstveno-stručnih područja:

Biologija šumskog drveća, ekologija šuma, ekologija krajolika, oblikovanje krajolika, općekorisne funkcije šume: prof. dr Branimir Prpić;

Fiziologija i ishrana šumskog drveća, šumarska pedologija, ekofiziologija: dr Nikola Komlenović;

Šumarska genetika, oplemenjivanje šumskog drveća, dendrologija: prof. dr Ante Krstinić;

Njega šuma, šumske kulture i plantaže, sjemenarstvo i rasadničarstvo, pošumljavanje: doc. dr Slavko Matić i mr Ivan Mrzljak;

Zaštita šuma, šumarska entomologija, šumarska fitopatologija: prof. dr Katica Opalički;

ŠUMARSKI LIST

Journal of the Union of Forestry Societies of Croatia — Organe de l'Union de Sociétés forestières de Croatie — Zeitschrift des Verbandes der Forstvereine Kroatiens
Br/Nr. 11—12/1983.

SADRŽAJ — CONTENTS — TABLE DES MATIÈRES — INHALT

UZ 40. GODIŠNJIĆU DRUGOG ZASJEDANJA AVNOJA

UDC 630*:330.133 »312« »313«

Sabadi, R., Bijelić, B., Jakovac, H.: Gospodarski rezultati poslovanja u šumarstvu i problemi budućeg razvitka — Business Performances in Forestry and future Development (477)

UDC 630*:007

Biškup, J.: Samoupravno informiranje u šumarstvu SR Hrvatske — The Degree to which Information on Self-Management is Disseminated Among Forestry Workers in the Socialist Republic of Croatia (489)

PREGLEDNI ČLANCI — REVIEWS

UDC 630*:311.314 (497.13 Zagreb)

Stojković, M.: Šume grada Zagreba i zagrebačke regije — Forests of the City of Zagreb and the Zagreb Region (499)

STRUČNI ČLANCI — PROFESSIONAL PAPERS

UDC 630* 233 »312« (497.13 Kras)

Ivančević, V.: Šumarstvu na kršu predstoje bolji dani — Better Days Ahead for Forestry on Karst (509)

UDC 630* 823:658.523' 78

Terzin, V. — Vinković, B.: Izrada kratko rezanog ogrjevnog drva i isporuka kupcima u kontejnerima — Cutting Logs to be Used for Fuel into Short Pieces and Delivering them in Containers (525)

IUFRO

Tomanić, S.: Dvadeset i dvije godine Međunarodne zajednice šumarskih znanstvenoistraživačkih organizacija — IUFRO (536)

OBLJETNICE

Horvat, I.: Prof. dr Aleksandar UGRENOVIĆ (541)

Piskorić, O.: Nauk o čuvanju šumih Vladimira Kiseljaka (544)

STRUČNI I ZNANSTVENI SKUPOVI

Bezák, K.: Simpozij IUFRO Grupe S 4.04 za uređivanje šuma održan na Plitvičkim jezerima (546)

Lukić, N.: Sastanak Sekcije za uređivanje šuma Zajednice šumarskih fakulteta i šumarskih instituta SFRJ (547)

KNJIGE I ČASOPISI

Oreščanin, D.: Dva udžbenika iz ekonomike profesora dra SABADIJA (548)

Mikloš, I.: PRIRODA, br. 1—10. šk. god. 1982—83. (553)

DRUSTVENE VIJESTI

ZAPISNIK II sjednice Predsjedništva Saveza ITSDI Hrvatske (555)

ZAPISNIK 5. sjednice I.O. Predsjedništva Saveza ITDSDIH (565)

ZAPISNIK 6. sjednice I.O. Predsjedništva Saveza ITDSDIH (566)

ZAPISNIK 7. sjednice I.O. Predsjedništva Saveza ITDSDIH (569)

ZAPISNIK 8. sjednice I.O. Predsjedništva Saveza ITDSDIH (571)

UZ 40. GODIŠNJICU DRUGOG ZASJEDANJA AVNOJ-a

Prije 40 godina rođena je nova socijalistička Jugoslavija. Drugo zasjedanje AVNOJ-a u Jajcu krajem studenog 1943. godine predstavlja, bez dvojumljenja, strateški vrhunac naše revolucije. AVNOJ-ski dokumenti brižljivo pripremani pod TITOVIM rukovodstvom jednodušno su prihvaćeni po delegatima jugoslavenskih naroda i narodnosti koji su se mukotrpno probili do Jajca iz svih krajeva Jugoslavije stavljajući na kocku i vlastiti život.

Dani Drugog zasjedanja AVNOJ-a u Jajcu otvorili su širok put slobode i ravnopravnosti svih Jugoslavena, prekinuli bratoubilačke odnose stavivši u prvi plan bratstvo i jedinstvo i oslobodili nas tutorstva velesila koje su nas stoljećima smatrale pionom u svojim velikim igrama za prevlast.

Avnojski put trasirao je strukturu našeg socijalističkog i samoupravnog poretka, opredijelio nas za nesvrstanost te dao impuls svim našim kretanjima i stavovima u današnjem nemirnom Svijetu gdje Jugoslavija predstavlja tako potrebnu i spasonosnu miroljubivost i ravnopravnost.

Poslijeratno zakonodavstvo koje se temelji na avnojskim odlukama podružtvovilo je šume zemljišnih zajednica te imovinske šume tako se ostvario snažan i stručno rukovoden šumski fond koji predstavlja veliku materijalnu snagu naše društvene zajednice.

U daljnjem potezu zakonodavstvo je zabranom kozje paše donijelo takvu odluku iz koje je proisteklo da se u velik dio Krša vrati šumska vegetacija što je danas predmet divljenja kako stručnjaka tako i laika.

Avnojske odluke su jedinstveno povijesni primjer dobro povučenog širokog poteza na čijoj osnovi imamo sve ono što nas čini ponosnim što smo građani ove zemlje.

GOSPODARSKI REZULTATI POSLOVANJA U ŠUMARSTVU I PROBLEMI BUDUĆEG RAZVITKA

Prof. dr Rudolf SABADI, Bernarda BIJELIĆ, dipl. ing.
i Hranislav JAKOVAC, dipl. ing.

Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Šimunska cesta br. 25

SAŽETAK. Šumarstvo Hrvatske zaostaje u pošumljivanju novih površina kao i u konverziji šuma manje vrijednosti.

Prije 35 godina šume Hrvatske učestvovala su u ukupnim šumama Jugoslavije 24,58%, danas učestvuju samo 22,35%.

S obzirom na tešku gospodarsku situaciju zemlje, teško je očekivati da društvena zajednica osigura za ekspanziju šumarstva značajna sredstva. Zbog toga je u dolazećem razdoblju sva sredstva koja se ostvaruju u šumarstvu potrebno usmjeriti na pošumljivanje novih površina, popunjavanja u postojećim šumama, konverziju degradiranih šuma i izgradnju transportne mreže.

Analiza četirigodišnjeg poslovanja šumarstva Hrvatske pokazuje dobre rezultate, ali se značajna sredstva odlijevaju izvan šumarstva.

KLJUČNE RIJEČI: Ekonomičnost — rentabilnost — solventnost.

UVOD

Postavljanje ciljeva gospodarenja u skladu s realnim mogućnostima da se oni u vremenu za koje se planira razvitak postignu, najteži je i najodgovorniji zadatak kako cijelog narodnog gospodarstva, tako i njegovih dijelova.

Već godinama se u našim planovima, počevši od regija pa do Federacije, povlače fantastični planovi pošumljivanja, prema kojima bi u cijeloj Jugoslaviji do 2000. godine trebalo (od 1970. do 2000. g.) pošumiti 2 milijuna ha, iako u planovima nije nikada bilo predviđeno na koji način takvo pošumljivanje ostvariti niti odakle smoći sredstva za takav pothvat.

Od 1947. do 1981. godine, tj. u razdoblju od 35 godina, površina šuma u Hrvatskoj povećala se od 1,926.000 na 2,062.876 ha, tj. za 136.876 ha ili prosječno godišnje 3911 ha. U istom razdoblju površina šuma u Jugoslaviji povećava se od 7,627.000 ha u 1947. na 9,239.826 ha, odnosno za 1,402.826 ha ili prosječno godišnje za 40.081 ha. Prema gornjim podacima prosječan godišnji porast površina pod novopošumljenim površinama u SR Hrvatskoj predstavlja samo 9,75% od jugoslavenskog porasta šumskih površina. Površine pod šumama u SR Hrvatskoj prije 35 godina su u ukupnim šumama u Jugoslaviji činile 24,58%, a danas je učešće šuma Hrvatske u šumama Jugoslavije samo 22,35%.

Znači li to da u SR Hrvatskoj nema slobodnih površina za pošumljivanje? Ako ih ima, što smo učinili da povećamo površine pod šumama? Pritom u šume ubrajamo krš, makije i degradirane šume. Nove površine konkuriraju s poljoprivredom, kojoj također ne rastu »ruže« s obzirom da se vrlo često od obradivih površina nesmiljeno oduzimaju značajne površine za urbanu izgradnju ili za izgradnju infrastrukturnih objekata. U konkurenciji za nove površine, šumarstvo očigledno nije, kao u ostalim dijelovima Jugoslavije, pokazalo rezultate u pošumljivanju novih površina. Nema nikakve sumnje da se šumarstvo u ostalim krajevima Jugoslavije također mora nositi s poljoprivredom.

U Hrvatskoj imamo, kao što je dobro poznato, površine poplavnih područja, zakiseljenih tala i inih tala za poljoprivredu inferiorne vrijednosti, koje nisu male. Velik dio takvih tala moguće je privesti racionalnoj poljoprivredi samo uz veoma velike melioracione investicije, s tim da su takve investicije veoma rizične u odnosu na efekte koje one mogu dati.

Pored usporene ekspanzije površina šuma Hrvatske, vrlo malo je učinjeno u konverziji degradiranih šuma, pošumljivanju krša, resurekciji makija itd.

Pokušali smo istražiti kakve su mogućnosti šumarstva da ubrza osvajanje novih površina, te izvrši konverziju postojećih niskih i degradiranih šuma.

Analizirali smo četirigodišnje poslovanje šumarstva u Hrvatskoj. Pokazalo se da šumarstvo stvara značajna sredstva, da se velik dio ostatka čistog dohotka prelijeva u socijalne fondove, koji odlaze izvan reprodukcijanskog ciklusa u šumarstvu. No te analize isto tako pokazuju, da je veličina tih sredstava samo relativna. Kada bi sva ta sredstva usmjerili u nova pošumljivanja, postigli bismo prilično siromašne rezultate. No i najmanji rezultat skraćuje put do cilja a to je da šumarstvo treba zadovoljiti rastuće potrebe za drvom u nas i u svijetu. Ono, zajedno s drvnom industrijom mora postati značajan izvoznik, a pored toga mora vršiti cijeloj zajednici usluge općih koristi šuma.

Iluzija je očekivati da društvena zajednica može izdvajati neka posebna sredstva za unapređenje šuma i šumarstva. Stajalište svake društvene zajednice je u određenom vremenu specifično i odluka je kompleksna. U nas, kao u srednje razvijenoj zemlji, s mnoštvom strukturnih neusklađenosti, iluzorno je očekivati da će odjednom to društvo, koje se bori s visokom stopom inflacije, koje grca u inostranim dugovima, koje ima na vratu najvišu stopu nezaposlenih u Evropi, početi usmjeravati sva raspoloživa sredstva u šumarstvo. Razlog više je taj što sredstva uložena u šumarstvo donose prve rezultate tek poslije niza godina.

Iz analize poslovanja šumarstva i iz analize objektivne gospodarske situacije u cijeloj zemlji izlazi da u razdoblju do 2000. godine valja mobilizirati u prvom redu sredstva koje ima šumarstvo i s njima strogo namjeski ići na osvajanje novih površina i popravljavanje postojećih. Tek ako u šumarstvu osiguramo da sve što imamo racionalno uložimo u popravljavanje stanja našeg šumskog fonda, imamo pravo društvenoj zajednici podnijeti fakturu za usluge općih koristi šuma.

Ovaj rad nema za cilj kritiku dosadašnje prakse niti pokušava tražiti krivce za nekakve iskonstruirane propuste. Jedini mu je cilj da objektivno ukaže na propušteno i time doprinese optimalnom sagledavanju obrisa budućeg razvitka.

GOSPODARSKI REZULTATI POSLOVANJA ŠUMARSTVA HRVATSKE

Tijekom 4-godišnjeg poslovanja šumarstva SR Hrvatske, dohodak je u stalnom porastu u odnosu na ukupan prihod. To je ujedno fenomen svoje vrste, budući da gotovo u nijednoj grani djelatnosti u strukturi društvenog bruto proizvoda nema jasnije naglašenih tendencija porasta dohotka (narodnog dohotka) u društvenom bruto proizvodu (ukupnom prihodu). U istim postocima raste i čist dohodak.

Ukupan prihod raste 1979. u odnosu na 1978. za 24%, 1980. u odnosu na 1979. za 31%, a 1981. u odnosu na 1980. za 53%. Po stalnim cijenama narodni dohodak šumarstva Hrvatske kretao se: 1979/78 = 1,0399; 1980/79 = 0,9678; 1981/80 = 1,0499. Razlike u promjenama možemo objasniti inflacijom i stalnim promjenama u primarnoj i sekundarnoj raspodjeli društvenog proizvoda. U tablici 1. prikazujemo kretanje društvenog proizvoda, narodnog dohotka i amortizacije u šumarstvu Hrvatske u cijenama 1972. godine.

Tablica 1.

SR HRVATSKA — Kretanje društvenog proizvoda, narodnog dohotka i amortizacije u šumarstvu u cijenama 1972. g.
u milijunima dinara

Godina	Društveni proizvod	Narodni dohodak	Amortizacija
1973.	832	681	151
1974.	871	713	158
1975.	893	731	162
1976.	880	720	160
1977.	959	785	174
1978.	948	776	172
1979.	985	807	178
1980.	953	781	172
1981.	1.001	820	181

Izvor: SGH, 1982.

U tablicama 2—8 prikazujemo na temelju zaključnih računa rezultate poslovanja šumarstva u Hrvatskoj. Na temelju bilanci stanja i bilanci uspjeha, načinjene su vertikalne (strukturne) i horizontalne (dinamične) analize. Iz podataka bilanci stanja i bilanci uspjeha izračunati su pokazatelji uspješnosti poslovanja šumarstva u Hrvatskoj iz kojih proizlazi da od 1978. do 1981. godine solventnost šumarstva raste prosječno godišnje za oko 5,8%, ekonomičnost raste godišnje za oko 2,7%, a rentabilnost za oko 35% godišnje. Uzevši u obzir opće uvjete u kojima je poslovalo cjelokupno narodno gospodarstvo, ti rezultati su više nego dobri.

TABLICA 2.

SUMARSTVO HRVATSKE - BILANCE STANJA

u 000 DINARA

	1978.	1979.	1980.	1981.
UKUPNO A K T I V A	20.216.523	24.474.380	32.874.356	46.713.455
I. OBRтна SREDSTVA	1.366.472	1.636.894	2.344.443	3.836.899
Novčana sredstva i potraživanja iz poslovnih odnosa	1.087.452	1.258.476	1.812.592	2.873.553
Zalihe:				
- sirovine i ostali materijali	122.395	157.669	203.546	333.691
- proizvodnja u tijeku	89.673	114.023	165.814	274.481
- gotovi proizvodi	59.815	75.395	102.586	154.229
Kratkoročni plasmani	7.137	31.331	59.905	100.945
II. OSNOVNA SREDSTVA	17.537.209	21.225.200	28.445.862	40.014.434
Osnovna sredstva u upotrebi:				
- zemljišta	86.993	97.197	128.684	174.910
- šume	20.323.477	25.788.867	35.936.988	52.382.572
- građevinski objekti	4.081.609	5.071.728	6.345.655	8.995.554
- oprema	772.110	948.555	1.253.019	1.959.434
- dugogodišnji nasadi	255.898	368.674	115.864	120.421
- osnovno stado	6.811	7.157	10.637	21.260
- materijalna prava	1.929	2.407	10.023	17.328
- osnivačka ulaganja	10.688	20.288	28.802	37.684
- ostala osnovna sredstva	2.563	2.874	2.823	761
Ukupno osnovna sredstva u upotrebi po nabavnoj vrijednosti	25.542.078	32.307.748	43.832.497	63.709.922
Ukupno akumulirana amortizacija	8.539.204	11.579.789	16.088.915	24.470.051
Ukupno osnovna sredstva u upotrebi po sadašnjoj vrijednosti	17.002.873	20.727.959	27.743.582	39.239.871
Osnovna sredstva u pripremi	534.336	497.241	702.280	774.563
III. POSLOVNA SREDSTVA IZVAN UPOTREBE	11.625	24.627	19.503	23.768
IV. DUGOROČNI PLASMANI	460.790	598.959	807.433	990.298
V. SREDSTVA REZERV	157.240	131.097	253.479	379.111
VI. SREDSTVA SOLIDARNOSTI	836	160	6.785	11.487
VII. SREDSTVA OSTALIH NAMJENA	541	1.634	740.052	1.118.063
VIII. SREDSTVA ZAJEDNIČKE POTROŠNJE	681.749	795.808	256.798	339.395
UKUPNO P A S I V A	20.216.523	24.474.380	32.874.356	46.713.455
I. KRATKOROČNI IZVORI	726.096	792.537	1.065.988	1.723.445
Kratkoročni zajmovi	53.187	65.536	66.355	59.797
Obveze za kratk. udr. sredstva		1.530		
Obveze iz poslovnih odnosa	184.563	223.889	271.111	498.643
Obveze iz dohotka	92.715	116.719	155.787	232.191
Obveze za poreze i doprinose	82.656	85.351	64.374	105.732
Sredstva u obračunu	263.908	257.574	423.493	702.324
Pasivna vremenska razgraničenja	49.067	61.928	84.868	124.758
II. DUGOROČNI IZVORI	18.442.252	22.377.638	30.117.943	42.511.493
Trajni izvori poslovnih sred.	18.120.055	21.915.850	29.534.472	41.786.911
Dugoročno udružena sredstva	10.294	5.362	50.514	108.007
Dugoročni zajmovi	311.903	456.426	532.957	616.575
III. IZVORI SREDSTAVA REZERV	228.278	302.658	398.140	609.120
IV. IZVORI SREDSTAVA SOLIDARNOSTI	1.547	793	40.410	75.064
V. IZVORI SRED. OST. NAMJENA	10.210	26.559	120	331
VI. IZVORI SRED. ZAJ. POTROŠNJE	808.141	975.485	738.541	1.209.997

TABLICA 3.

SUMARSTVO HRVATSKE
VERTIKALNA ANALIZA BILANSI STANJA

U 000 DINARA

	1978.	1979.	1980.	1981.
UKUPNO A K T I V A	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
I. OBRITNA SREDSTVA	6,76%	6,69%	7,13%	8,21%
Novčana sredstva i potraživanja iz poslovnih odnosa	5,38%	5,14%	5,51%	6,37%
Zalihe:				
- sirovine i ostali materijali	,51%	,64%	,62%	,71%
- proizvodnja u tijeku	,44%	,47%	,50%	,59%
- gotovi proizvodi	,30%	,31%	,31%	,33%
Kratkoročni plasmani	,04%	,13%	,18%	,22%
II. OSNOVNA SREDSTVA	86,75%	86,72%	86,53%	85,66%
Osnovna sredstva u upotrebi:				
- zemljišta	,43%	,40%	,39%	,37%
- šume	100,53%	105,37%	109,32%	112,14%
- građevinski objekti	20,19%	20,72%	19,30%	19,26%
- oprema	3,82%	3,88%	3,81%	4,19%
- dugoročni nasadi	1,27%	1,51%	,35%	,26%
- osnovno stado	,03%	,03%	,03%	,05%
- materijalna prava	,01%	,01%	,03%	,04%
- osnivačka ulaganja	,05%	,08%	,08%	,08%
- ostala osnovna sredstva	,01%	,01%	,01%	
Ukupno osnovna sredstva u upotrebi po nabavnoj vrijednosti	126,34%	132,01%	133,33%	136,38%
Ukupno akumulirana amortizacija	42,24%	47,31%	48,94%	52,38%
Ukupno osnovna sredstva u upotrebi po sadašnjoj vrijednosti	84,10%	84,69%	84,39%	84,00%
Osnovna sredstva u pripremi	2,64%	2,03%	2,14%	1,66%
III. POSLOVNA SREDSTVA IZVAN UPOTREBE	,06%	,10%	,06%	,05%
IV. DUGOROČNI PLASMANI	2,28%	2,45%	2,46%	2,12%
V. SREDSTVA REZERV I	,78%	,54%	,77%	,81%
VI. SREDSTVA SOLIDARNOSTI	-	-	,02%	,02%
VII. SREDSTVA OSTALIH NAMJENA	-	,01%	2,25%	2,39%
VIII. SREDSTVA ZAJEDNIČKE POTROŠNJE	3,37%	3,25%	,78%	,73%

	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNO P A S I V A	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
I. KRATKOROČNI IZVORI	3,59%	3,24%	3,24%	3,69%
Kratkoročni zajmovi	,26%	,27%	,20%	,13%
Obv. za kratk. udr. sredstva	-	,01%	-	-
Obveze iz poslovnih odnosa	,91%	,91%	,82%	1,07%
Obveze iz dohotka	,46%	,48%	,47%	,50%
Obveze za poreze i doprinose	,41%	,27%	,29%	,23%
Sredstva u obračunu	1,31%	1,05%	1,29%	1,50%
Pasivna vremenska razgraničenja	,24%	,25%	,26%	,27%
II. DUGOROČNI IZVORI	91,22%	91,43%	91,62%	91,00%
Trajni izvori poslovnih sredstava	89,63%	89,55%	89,84%	89,45%
Dugoročno udružena sredstva	,05%	,02%	,15%	,23%
Dugoročni zajmovi	1,54%	1,86%	1,62%	1,32%
III. IZVORI SREDSTAVA REZERV I	1,13%	1,24%	,121%	1,30%
IV. IZVORI SREDSTAVA SOLIDARNOSTI	,01%	-	,12%	,16%
V. IZVORI SREDSTAVA OSTALE NAMJENE	,05%	,11%	-	-
VI. IZVORI SREDSTAVA ZAJEDNIČKE POTR.	4,00%	3,99%	2,25%	2,59%

Broj zaposlenih se u šumarstvu Hrvatske kretao 1977. 15,2; 1978. 14,9; 1979. i 1980. 14,8, te 1981. 15,2 tisuća zaposlenih. Proizlazi da je proizvodnost rada u šumarstvu rasla, ako kao mjerilo upotrijebimo društveni proizvod, jer kako broj zaposlenih u razdoblju od 5 godina nije rastao, a društveni proizvod je u istom razdoblju rastao s prosječnom godišnjom stopom 1,1%, mo-

TABLICA 4.

ŠUMARSTVO HRVATSKE - HORIZONTALNA ANALIZA BILANCE STANJA

	1979/78	1980/79	1981/80
UKUPNO AKTIVA	1,21	1,34	1,42
I. OBRATNA SREDSTVA	1,20	1,43	1,64
Novčana sredstva i sredstva u obračunu	1,18	1,44	1,84
Zalihe:	1,28	1,36	1,62
- sirovine i ostali materijali	1,28	1,29	1,64
- proizvodnja u tijeku	1,27	1,45	1,38
- gotov proizvod	1,28	1,38	1,60
Kratkoročni plasmani	4,39	1,81	1,53
II. OSNOVNA SREDSTVA	1,21	1,34	1,41
Osnovna sredstva u uporabi po nabavnoj vrijednosti:	1,26	1,35	1,45
- zemljišta	1,15	1,32	1,38
- šuma	1,37	1,39	1,48
- građevinski objekti	1,34	1,35	1,42
- oprema	1,33	1,38	1,58
- dugogodišnji nasadi	1,44	0,31	1,64
- osnovna stado	1,05	1,45	1,50
- materijalna prava	1,35	4,16	1,73
- osnivačka ulaganja	1,80	1,48	1,72
- ostala osnovna sredstva	1,17	0,98	0,87
Ukupno akumulirana amortizacije	1,36	1,39	1,52
Osnovna sredstva u pripremi	0,93	1,41	1,10
III. POSLOVNA SREDSTVA IZVAN UPOTREBE	2,12	0,79	1,22
IV. DUGOROČNI PLASMANI	1,30	1,35	1,23
V. SREDSTVA REZERV	0,85	1,95	1,50
VI. SREDSTVA SOLIDARNOSTI	0,19	42,41	1,69
VII. SREDSTVA OSTALIH NAMJENA	3,02	452,91	1,51
VIII. SREDSTVA ZAJEDNIČKE POTROŠNJE	1,17	0,32	1,32

UKUPNO PASIVA	1,21	1,34	1,42
I. KRATKOROČNI IZVORI	1,09	1,35	1,62
Kratkoročni zajmovi	1,23	1,01	0,90
Obveze iz poslovnih odnosa	1,21	1,21	1,64
Obveze iz dohodka	1,28	1,33	1,49
Obveze za poreze i doprinose	0,79	0,99	1,84
Sredstva u obračunu	0,98	1,64	1,86
Pasivna vremenska razgraničenja	1,29	1,37	1,47
II. DUGOROČNI IZVORI	1,21	1,35	1,41
Trajni izvori posl. sredstava	1,21	1,35	1,41
Dugoročno udružena sredstva	0,52	9,42	2,14
Dugoročni zajmovi	1,46	1,17	1,18
III. IZVORI SREDSTAVA REZERV	1,33	1,32	1,53
IV. IZVORI SREDSTAVA SOLIDARNOSTI	0,51	50,96	1,86
V. IZVORI SREDSTAVA OST. NAMJENA	2,60	-	2,76
VI. IZVORI SREDSTAVA ZAJ. POTROŠNJE	1,21	0,76	1,64

žemo prihvatiti da je to ujedno i stopa rasta proizvodnosti. Rezultati su svakako drugačiji ako uz zaposlene mjerimo i sredstva upotrijebljena tijekom godina po zaposlenom. Kako je međutim vrijednost upotrijebljenih sredstava teško procjenjiva u stalnim vrijednostima, usporedba bi mogla biti nerealna.

Učešće opreme u sredstvima po nabavnoj vrijednosti raslo je brže od revaloriziranih vrijednosti šuma, čija se vrijednost kreće oko jedne petine ukupne aktive, s tendencijom opadanja, dok učešće opreme raste, a objekata stagnira.

TABLICA 5.

ŠUMARSTVO HRVATSKE - BILANCA USPJEHA

U 000 DINARA

	1978.	1979.	1980.	1981.
BROJ ORGANIZACIJA	171	172	180	181
UKUPAN PRIHOD	4.279.910	5.316.487	6.989.276	10.718.151
Zalihe na početku godine	151.556	145.303	189.547	268.267
Zalihe na kraju godine	144.311	187.672	288.834	426.050
Amortiz. po min. stopama	339.764	493.318	625.593	900.144
Materijalni troškovi	1.440.426	1.585.617	1.919.737	3.005.755
DOHODAK	2.506.975	3.195.185	4.364.659	6.654.469
Zakonske obveze	71.460	85.998	959.979	1.757.833
Ugovorne obveze	200.931	221.444	355.932	557.467
- amortizacija iznad min. stopa	130.563	133.509	243.137	408.539
- kamate	18.066	31.484	47.070	61.927
- članarine	7.301	8.653	9.653	12.020
- kazne, takse i sudeći troškovi	1.563	1.919	2.657	2.983
- premije osiguranja	29.372	35.179	42.096	57.384
- naknade za bankarske usluge	1.364	1.153	1.079	1.600
- naknade troškova platnog prometa	6.682	9.538	10.241	13.182
ČIST DOHODAK	1.933.333	2.516.326	3.416.300	5.038.773
Bruto osobni dohoci	1.428.161	1.838.586	2.282.508	3.218.686
Rezervni fond	57.053	74.488	101.756	217.619
Rez. fond uslijed izv. uvj. posl.			284	
Za proširenje mat. uvj. rada	6.087	14.979	20.793	58.400
Ostalo	374.032	588.275	1.000.959	1.544.666

IZVOR: Zaključni računi, SDK Jugoslavije

TABLICA 6.

ŠUMARSTVO HRVATSKE - VERTIKALNA ANALIZA BILANCI USPJEHA

	1978.	1979.	1980.	1981.
UKUPAN PRIHOD	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Zalihe na početku godine	3,54%	2,73%	2,71%	2,50%
Zalihe na kraju godine	3,37%	3,53%	3,85%	3,98%
Amortizacija po minimalnim stopama	7,94%	9,28%	8,95%	8,40%
Materijalni troškovi	33,69%	29,32%	27,47%	28,04%
DOHODAK	58,58%	60,10%	62,45%	62,09%
Zakonske obveze	1,67%	1,62%	13,74%	16,40%
Ugovorne obveze	4,69%	4,17%	5,09%	5,20%
- amortizacija iznad min. stopa	3,10%	2,51%	3,48%	3,81%
- kamate na zajmove	,42%	,69%	,67%	,58%
- članarine	,17%	,10%	,14%	,17%
- kazne, takse i sudeći troškovi	,04%	,04%	,04%	,05%
- premije osiguranja	,68%	,66%	,60%	,59%
- naknade za bankarske usluge	,03%	,02%	,02%	,02%
- naknade troškova platnog prometa	,16%	,18%	,15%	,12%
ČIST DOHODAK	45,17%	47,33%	48,88%	47,01%
Bruto osobni dohoci	34,96%	34,58%	32,90%	30,02%
Rezervni fond	1,33%	1,40%	1,46%	2,03%
Za proširenje materijalnih uvj. rada	,14%	,28%	,30%	,54%
Ostalo	8,74%	11,07%	14,32%	14,41%

TABLICA 7.

ŠUMARSTVO HRVATSKE - HORIZONTALNA ANALIZA BILANCI USPJEHA

	1979/78	1980/79	1981/80
UKUPAN PRIHOD	1,24	1,31	1,53
Zalihe na početku godine	0,96	1,30	1,42
Zalihe na kraju godine	1,30	1,43	1,58
Amortizacija po min. stopama	1,45	1,27	1,44
Materijalni troškovi	1,10	1,21	1,57
DOHODAK	1,27	1,37	1,52
Zakonske obveze	1,20	1,16	1,83
Ugovorne obveze	1,10	1,51	1,57
- amort. izn. min. stopa	0,88	1,82	1,68
- kamate	1,74	1,50	1,31
- članarine	1,18	1,18	1,25
- kazne, takse i sud. troš.	1,27	1,88	1,12
- premije osiguranja	1,50	1,20	1,36
- nakn. za bankarske usluge	0,88	0,93	1,53
- nakn. troš. plat. prometa	1,43	1,07	1,22
ČIST DOHODAK	1,30	1,36	1,47
Bruto osobni dohoci	1,23	1,25	1,40
Rezervni fond	1,31	1,37	2,14
Za proš. mat. uvj. rada	2,45	1,38	2,81
Ostalo	1,57	1,70	1,54

TABLICA 8.

ŠUMARSTVO HRVATSKE - POKAZATELJI USPJESNOSTI

u 000 din

	1978.	1979.	1980.	1981.
Obrtna sredstva	1.365.472	1.636.894	2.344.443	3.835.899
Kratkoročna obveze	725.096	782.537	1.065.988	1.723.445
Potrebna obrtna sredstva	640.376	844.357	1.278.455	2.113.454
KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI	1,882	2,065	2,199	2,226
Ukupan prihod	4.279.910	5.316.487	6.889.276	10.718.151
Utrošena sredstva	3.842.738	4.638.747	5.865.484	8.897.464
EKONOMIČNOST	1,114	1,146	1,192	1,205
Povećanje vlastitih izvora sredstava		3.795.795	7.618.622	12.252.439
Vlastita sredstva: (na poč. + na kraju)/2		20.409.945	25.725.161	35.660.692
RENTABILITET		0,186	0,300	0,344

Interperirajući rezultate poslovanja šumarstva možemo zaključiti da su oni prema prilikama u kojima se nalazi cjelokupno narodno gospodarstvo, zadovoljavajući. Svakako da bi bile potrebne daljnje analize, koje bi pokazale jesu li resursi korišteni optimalno, ili je dobar gospodarski položaj samo i isklju-

čivo rezultat nedostatka tržišta i monopolnih uvjeta u kojima šumarstvo posluje.

Tablica 9.

Prognoze kretanja društvenog proizvoda, osnovnih sredstava, novih investicija i broja zaposlenih u šumarstvu Hrvatske za razdoblje 1980 — 2000. godine

(Prema radnoj verziji preliminarne projekcije dugoročnog razvitka privrede SR Hrvatske do 1995/2000. godine — ekonomski institut Zagreb, siječanj 1983.)

u milijunima dinara cijene 1980. godine

Godina	I. VARIJANTA				II. VARIJANTA			
	Društ. proizv.	Osnovna sredstva	Nove investic.	Broj zaposl.	Društ. proizv.	Osnovna sredstva	Nove investic.	Broj zaposl.
1980.	4.912,98	8.668,95	878,31	14,60	4.912,98	8.668,95	878,31	14,60
1985.	5.815,32	13.073,70	882,71	15,05	5.815,32	13.073,70	882,71	15,05
1990.	6.100,44	17.367,57	943,07	15,27	5.998,83	17.275,62	889,98	15,24
1995.	6.462,84	22.824,65	1.198,47	15,58	6.211,10	22.135,16	1.029,23	15,44
2000.	6.923,39	29.759,61	1.523,04	16,10	6.465,59	27.755,03	1.190,26	15,70

PROSJEČNE STOPE RASTA

80 — 85	3,43	8,56	0,61	2,89	3,43	8,56	0,61	2,80
85 — 90	0,96	5,84	0,22	0,74	0,62	5,73	0,18	0,44
90 — 95	1,16	5,62	0,42	0,74	0,70	5,08	0,26	0,44
95 — 2000	1,39	5,45	0,64	0,74	0,78	4,63	0,34	0,44
85 — 95	1,06	5,73	0,32	0,74	0,66	5,41	0,22	0,44
85 — 2000	1,17	5,64	0,43	0,74	0,70	5,15	0,26	0,44
80 — 95	1,84	6,67	0,44	1,40	1,58	6,45	0,37	1,18
80 — 2000	1,73	6,36	0,49	1,23	1,38	5,99	0,36	1,01

U tablici 9. prikazane su dvije prognostičke varijante kretanja društvenog proizvoda, osnovnih sredstava, novih investicija i broja zaposlenih u šumarstvu, proizašle iz makroekonomskog modela mogućeg razvitka narodnog gospodarstva u SR Hrvatskoj. Na temelju naknadnih analiza, utvrđena je osnovna varijanta rasta šumarstva SR Hrvatske, koju prikazujemo u tablici 10.

Postoji jedna nejasnoća u datim analizama: ni jedna od varijanti ne računa sa šumama kao osnovnim sredstvom, tako da su osnovna sredstva obuhvaćena samo kao objekti, oprema i sl. Nije prema tome jasno, u kojoj mjeri će rast osnovnih sredstava biti usmjeren u osvajanje novih površina ili podizanje plantaža brzorastućih vrsta drva listača i četinjača, neophodnih za podmirenje rastućih potreba za proizvodnju papira i ploča, i to iverastih ploča, panelploča i šperploča. S porastom proizvodnje furnira u tako kratkom raz-

doblju ne može se računati, pa će se porast moći ostvariti, ako se nađu potrebna investicijska sredstva, samo u sirovinama za papir (celuloza), iveraste ploče, panelploče i šperploče. Ovu potonju proizvodnju bilo bi moguće alimentirati sirovinama pod uvjetom da se tijekom osamdesetih godina intenzivno ulaže u nasade brzorastućih domaćih vrsta listača, na odgovarajući način selektiranih, i kada bi se pred kraj razdoblja (oko 2000. godine) već mogle dobiti značajne količine sirovina za podmirenje potreba za celulozom, pločama, što je preduvjet za podmirenje potreba domaćeg tržišta i ekspanzirajućeg izvoza finalnih proizvoda, a što mora biti usmjerenjem cjelokupne reproduksijske cjeline.

Iz analitičkih tablica zaključnih računa, koje obuhvaćaju poslovanje 1978 – 1981. vidi se da se u šumarstvu stvara značajan ostatak čistog dohotka. No on mahom ne odlazi u smjeru proširenja materijalne osnove rada, već se gubi velikim dijelom u socijalnim fondovima. Ako se takva tendencija nastavi, nije jasno kako će osnovna sredstva šumarstva porasti prosječnom stopom u razdoblju 1980 – 2000. od 5.87% (finalna verzija plana). Također nije jasno da li je porast osnovnih sredstava ograničen samo na objekte i opremu u šumarstvu, a isključuje povećanje šumskih površina, što je učinjeno u polaznoj osnovi modela. U slučaju da se kao osnovna sredstva računaju samo objekti i oprema, proizašlo bi da bi trebalo u promatranom razdoblju doći do intenzivnijeg ulaganja u otvaranje šuma, tj. do podizanja šumskih komunikacija. Nema nikakve sumnje da je postojeća otvorenost šuma nedostatna. Uslijed neotvorenosti troškovi eksploatacije šuma postaju restriktivan činitelj time što postojeće gospodarske osnove odnosno njihovu realizaciju dovode u pitanje. Ako bi pak šumarstvo, uz nisku otvorenost, moralo realizirati planove gospodarskih osnova, rentabilitet poslovanja šumarstva bi bio u velikoj mjeri ugrožen.

TABLICA 10.

**Projekcija rasta šumarstva SR Hrvatske za razdoblje
1980—1995/2000. godine — osnovna varijanta (cij. 1980.)**

Godina	Društveni proizvod mil. dinara	Osnovna sredstva mil. dinara	Broj zaposlenih i suće
1980.	4.913	8.669	14,6
1985.	5.815	13.074	15,1
1990.	6.100	16.818	15,3
1995.	6.295	21.120	15,4
2000.	6.540	27.120	15,6

IZVOR: Ekonomski institut Zagreb

Iz podataka projekcije proizlazi da proizvodnost rada doduše raste, pa da međutim proizvodni koeficijent, odnosno raste njegova recipročna vrijednost, kapitalni koeficijent. Nismo sigurni da je takav prilaz gospodarski opravdan, budući da sigurno postoje područja alternativne upotrebe resursa koje bi mogle dati bolje rezultate.

Šumarstvo ima svoje puno opravdanje samo ako ekspandira ne samo u opremljenosti rada sredstvima rada, već ako poboljšava strukturu šuma (konverzija degradiranih sastojina, pošumljivanje šikara, konverzija makija u visoke šume četinjača, pošumljivanje za poljoprivredu nepodesnog zemljišta i poplavnih područja brzorastućim vrstama, unošenje četinjača u sastojine listača gdje je to oportuno). Nema nikakve sumnje da su ulaganja u otvaranje šuma neophodna za produktivno šumarstvo, ali taj činitelj ne smije dobiti poene koji mu ne pripadaju i bez sagledavanja cjelokupnog gospodarskog razvitka koji nas u godinama koje slijede očekuje.

S obzirom na neminovnost traženja rješenja stabilnijem razvitku narodnog gospodarstva, valja čak do 2000. godine računati s višim stopama nezaposlenosti, aktivnijeg uključivanja individualnog sektora u društvene i gospodarske tijekove u poljoprivredi. U slučaju realnijeg vrednovanja rada, što je moguće samo na tržištu, možemo očekivati da će se individualni poljoprivrednik djelomično, u vrijeme mirovanja poljoprivrednih radova, vratiti radu u šumi, i to ne samo kao radnik, već i svojim sredstvima (vozila, zaprežna stoka, itd.). Sve to naravno zavisi u kojoj mjeri će gospodarska prinuda u godinama koje dolaze biti dosljedna u poštovanju tržišnih zakona. Mišljenja smo da taj aspekt našeg budućeg razvitka valja posebno izučiti. Danas nitko ne može sa sigurnošću reći, da li će individualni poljoprivrednik biti u težim uvjetima za zapošljavanje u industriji i ostalim djelatnostima, potražiti naknadnu zaradu u šumi. U tržišnim uvjetima to je slučaj u zemljama na višem stupnju razvitka od naše, pa se može vjerovati da bi se to moglo desiti i u nas. Ukoliko bismo u opremljenosti radnika tražili rješenje, možda bi se time smanjile mogućnosti za takvo dodatno zaposlenje. Uz prednja razmatranja ima mnogo pretpostavaka, od kojih se velik dio može činiti nerealističnim. Zbog toga bismo ta razmatranja radije označili kao dileme, koje zahtijevaju posebnu obradu. Jak razlog za gornje dileme je očekivanje, da nam u dolazećem razdoblju valja restrukturirati naš prilaz vrednovanju rada koji je u dobroj mjeri bio arbitraran, zbog čega je došlo i do niza poremećaja u raspodjeli društvenog proizvoda i dalje stalno dolazi.

Koncentracijom svih raspoloživih sredstava na investicije u poboljšanje stanja postojećih šuma i proširenje novim površinama, stvara se dovoljno prostora, da se u tržišnim uvjetima stvore sredstva za opremanje rada na tržišnom načelu optimalizacije između investicijskih alternativa. Nema sumnje da će prednje dileme biti aktuelne pri definiranju gospodarske politike, pa valja sada, pri vrednovanju mogućnosti razvitka na njih ukazati i o njima voditi računa.

Business Performances in Forestry and future Development Problems

Summary

Forestry of Croatia lags behind in afforestation of new land as well as in conversion of inferior value forests.

35 years ago Croatian forests participated 24.58% in total forest area of Yugoslavia, participating today only 22.35%.

Due to the grim economic situation it is hard to expect that nation could afford considerable means for expansion of forestry. Thus, it is necessary in the coming period to direct all the resources in forestry at hand in afforestation, reforestation, conversion of degraded forests, and expansion of the transportation network.

Analysis of four-year business performances of forestry show satisfactory results, but considerable resources leak out of forestry.

KEY WORDS: Profitability — Return on Capital — Solvency.

SAMOUPRAVNO INFORMIRANJE U ŠUMARSTVU SR HRVATSKE

Prilog racionalizaciji samoupravljanja

Doc. dr Josip BIŠKUP

Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Šimunska cesta 35.

SAŽETAK. Kabinet za marksizam Šumarskog fakulteta u Zagrebu u 1982. godini proveo je anketiranje zaposlenih u 90 osnovnih organizacija udruženog rada šumarstva u SR Hrvatskoj. Cilj je istraživanja da se poboljša samoupravljanje i provede njegova racionalizacija. Budući da je preduvjet za dobro samoupravno ponašanje informiranost samoupravljača, otpočelo se s istraživanjem stupnja informiranosti zaposlenih u šumarstvu. Anketirano je 810 ispitanika. Donosimo rezultate istraživanja.

KLJUČNE RIJEČI: samoupravljanje, informiranje, anketa, rezultat ankete

UVOD

Kaže se da je informacija — duša samoupravljanja. Kao što je engleski filozof FRANCIS BACON prvi izrekao misao: »znanje je moć«, tako bi se danas ona mogla dopuniti izrekom: *informacija je moć*. Ali ova druga izreka ne odbacuju prvu, nego s njom čini silogizam. Ako je informacija moć, a biti informiran znači znati, proizlazi da onaj tko je informiran ima moć. I obratno: neinformirani samoupravljači su nemoćni.

Dakle, ako želimo da samoupravljači budu nemoćni, ne dajmo im informaciju. I obratno, ako želimo da razvijamo samoupravljanje, potrebno je da samoupravljači budu što šire i temeljitije informirani. Deklarativno svi smo za to, ali kako se to provodi u praksi mogu nam pokazati empirijski pokazatelji.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Za istraživanje kako su radni ljudi u šumarstvu SR Hrvatske informirani i kako se informiraju koristili smo upitnik Š-2 koji obuhvaća 26 pitanja. Pitanja se odnose na eksterno i interno informiranje. Ovdje ćemo analizirati onaj njegov dio koji se odnosi na *samoupravno informiranje*.

U istraživanju služili smo se metodom reprezentativnih uzoraka. Uzorak je uzet u 90 šumarija SR Hrvatske. Ukupno je anketirano 810 ispitanika ili 5,2 posto svih zaposlenih u šumarstvu. Uzorak je u svakoj šumariji obuhva-

tio po deset točno određenih ispitanika (osim u onim šumarijama ili gospodarstvima gdje je svih zaposlenih manje od deset).

U želji da dobijemo što vjerodostojnije podatke, uzorak je obuhvatio: predsjednika zbora radnih ljudi, predsjednika izvršnog odbora Sindikata, predsjednika radničkog savjeta, sekretara OO SK, jednog poslovođu i još pet šumskih radnika. Ako netko od utvrđenog uzorka nije bio prisutan, anketiran je njegov zamjenik.

Svjesni opasnosti da se dobije odviše povoljna slika stanja informiranosti u šumarstvu zbog takvog uzorka, formirali smo i tzv. »kontrolnu grupu«. U dvadeset i pet OOUR-a šumarstva anketirani su sami radnici — njih desetoro iz svake šumarije, odnosno gospodarstva. Tako smo dobili uzorak od 513 radnika i 297 ostalih zaposlenih i mogućnost da osim zbirnih rezultata komparativno promatramo posebno odgovore radnika, a posebno odgovore »ostalih zaposlenih«, da utvrdimo što misle radnici, a što samoupravni rukovodioci i rukovodioci društveno-političkih organizacija.

Anketiranje su u većini osnovnih organizacija provodili stručno kvalificirani anketari — novinari, nastavnici i studenti političkih nauka. Tek u nekim osnovnim organizacijama, anketiranje su proveli radnici u stručnim službama. Više od 50 osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu SRH nije samo provelo anketiranje, a mi iz financijskih razloga nismo bili u mogućnosti da i njima pošaljemo anketara, to više što se anketiranje provodilo i na terenu, na radilištima. Stoga je uzorak, koji je bio planiran na 10 posto svih zaposlenih realiziran sa 5,2 posto. Međutim, sve što je iznad 4 posto populacije u društvenim se znanostima smatra kvalitetnim uzorkom.

Dobiveni rezultati obrađeni su na elektronskom računar u i analizirani.

KAKO SE PROVODI SAMOUPRAVNO INFORMIRANJE U ŠUMARSTVU

Da bismo odgovorili na postavljeno pitanje, potrebno je da provedemo analizu svih pitanja i odgovora iz upitnika. Prvo pitanje glasilo je:

Na koji se način u vašoj OOUR provodi informiranje radnih ljudi o odlukama samoupravnih i rukovodnih organa (zaokružite jedan ili više odgovora)?

Donja tablica pokazuje komparativno odgovore svih ispitanika i posebno radnika.

TABLICA 1

Broj	ODGOVORI	RADNICI	POSTO	UKUPNO	POSTO
1.	Putem vlastitih novina	130	18,06	261	21,32
2.	Pomoću biltena	120	16,62	224	18,30
3.	Razglasom	13	1,80	19	1,55
4.	Putem umnoženih zap.snika	116	16,07	198	16,17
5.	Preko delegata na zborovima	309	42,80	475	38,80
6.	Neslužbeno u kuloarima	22	3,05	32	2,61
7.	Ne informiraju su	12	1,66	14	1,14

Analizirajmo rezultate!

Ako usporedimo podatke u lijevom stupcu tablice, s podacima u desnom, vidljivo je da su odstupanja neznatna. Radnici se izjašnjavaju da se za 3,26 posto manje informiraju putem vlastitih novina nego li svi, dakle, uključujući samoupravne rukovodioce i rukovodioce društveno-političkih organizacija.

Odgovor da se u šumarstvu informiranje odvija putem delegata na zborovima radnih ljudi pokazuje nešto veće odstupanje. Radi se o razlici od 4 posto. Radnici misle da su na zborovima više informirani nego što to misle svi zajedno.

Ako bismo proveli rangiranje odgovora, onda bi tablica izgledala ovako:

TABLICA 2

Broj	ODGOVORI	RADNICI	POSTO	UKUPNO	POSTO
1.	Preko delegata na zborovima	309	42,80	475	38,80
2.	Putem vlastitih novina	130	18,06	261	21,32
3.	Pomoću biltena	120	16,62	224	18,30
4.	Putem umnoženih zapisnika	116	16,07	198	16,17
5.	Neslužbeno u kuloarima	22	3,05	32	2,61
6.	Razglasom	13	1,80	19	1,55
7.	Ne informiraju se	12	1,66	14	1,14

Lako je uočiti da primat u informiranju radnih ljudi u šumarstvu ima interpersonalna komunikacija — *na zborovima putem delegata*. Takvom obliku informiranja daje se znatna prednost pred informiranjem putem vlastitih novina, biltena ili zapisnika.

Informiranje i obavješćavanje putem razglasa očito se u šumarstvu ne koristi, iako na nekoliko mjesta i takav način informiranja postoji.

Ako se poslužimo rezultatima istraživanja nekih zapadnih komunikologa, koji su došli do zaključka da je interpersonalna komunikacija uvjerljivija i utjecajnija nego mass-media, mogli bismo ovakvim rezultatom biti zadovoljni, jer stavovi se lakše mijenjaju pod utjecajem prijatelja nego nekog sredstva javnog komuniciranja.

Međutim, preostaje da se istraži kvantiteta i kvaliteta takvih informacija koje se disperziraju interpersonalno na zborovima radnih ljudi, posebno jesu li takve informacije dovoljno učestale i dostatne.

Dalje, korisno je pripomenuti da su ispitanici mogli zaokružiti i po nekoliko odgovora, ako se u njihovom OOUR-u provodi informiranje na dva ili više načina. Međutim, od 810 ispitanika po jedan odgovor zaokružilo je 557 ispitanika (68,77%), odnosno 387 radnika (75,44%) od njih 513. Po dva odgovora dalo je 127 anketiranih, a od tog broja 59 radnika. Tri odgovora okružilo je 88 anketiranih, odnosno 51 radnik, a po četiri odgovora 37 anketiranih ili 16 radnika.

Ipak, proizlazi da je u nekim sredstvima informiranje *posve zapostavljeno*, jer 32 ispitanika odgovora da se informiraju *u kuloarima*, a 14 ih odgovara da se *ne informiraju*.

Slijedeće pitanje u upitniku, koje treba dopuniti gornju sliku stanju informiranosti u šumarstvu glasi:

Da li vaše novine ili bilten, ako ih imate, prima svaki zaposleni?

Budući da je u prethodnom pitanju dobiven podatak da novine radnih organizacija i biltene ima 485 anketiranih od njih 810, odgovor na ovo pitanje mogli su dati samo oni ispitanici koji novine ili biltene imaju. I svi oni mahom odgovaraju »da«. Zaključak je jasan: *novine i bilteni dostupni su svima zaposlenima* u onim OOR-ima koji ih imaju, bilo na nivou gospodarstva, bilo na razini šumarije, a to iznosi 60,12 posto svih zaposlenih.

Uz pretpostavku da su novine i bilteni u radnim organizacijama šumarstva u SR Hrvatskoj, zaista informativni (o čemu će se provesti dodatna analiza sadržaja), proizlazi da je 60,12 posto zaposlenih u šumarstvu dobro informirano putem tih glasila.

Ako se tom rezultatu pribroji onaj povoljan podatak da se radni ljudi informiraju interpersonalno na zborovima, proizlazi da samoupravno informiranje u šumarstvu zadovoljava. Ali, takav bi zaključak bio preuranjem, jer odgovori na slijedeća pitanja ankete upućuju na suprotan zaključak, pa proizlazi da samoupravno informiranje u šumarstvu *formalno* zadovoljava. Naime, slijedeće pitanje naše ankete glasilo je:

Jeste li zadovoljni s informiranjem unutar vaše šumarije?

Naime, na to je pitanje 165 (20,37 posto) ispitanika odgovorilo negativno. »Ne posve« odgovorio je 631 (77,90%) ispitanika. *Niti jedan ispitanik nije odgovorio da je zadovoljan informiranjem unutar OOUR-a.*

Svakako da je ovaj podatak indikativan. Zadržimo se na njemu. Postoje dvije mogućnosti eksplikacije takvog stava u odnosu na prije dobivene povoljnije pokazatelje: ili *sadržajno* samoupravno informiranje u OOUR-ima ne zadovoljava, a formalno se ono provodi, ili se radi o nezadovoljstvu koje ima psiho-sociološke temelje i tendira ka progresivnom.

Da bismo se odlučili za jednu od prethodnih solucija, pozivamo u pomoć naredno pitanje iz ankete i koristimo dobivene rezultate. To pitanje glasi:

Jeste li zadovoljni informiranjem unutar vašeg gospodarstva?

Dobiveni rezultati prikazani su tabelarno.

TABLICA 3

Broj	ODGOVORI	RADNICI	POSTO	UKUPNO	POSTO
1.	Nisam zadovoljan	81	15,79	138	17,04
2.	Ne posve	149	29,04	259	31,97
3.	Zadovoljan sam	279	54,39	408	50,37
4.	Bez odgovora	4	0,78	5	0,62
5.	UKUPNO:	513	100,00	810	100,00

Ako analiziramo podatke dobivene u anketi u vezi s gornjim pitanjem, proizlazi logičan zaključak da zaposleni u Šumarstvu SR Hrvatske nisu zaista

posve zadovoljni s informiranjem unutar svojih osnovnih organizacija, ali da su zadovoljni u više od 50 posto slučajeva s informiranjem na razini gospodarstva, tj. radne organizacije. Postavljamo pitanje: zašto? — Zato, jer na nivou gospodarstva izlaze novine i bilteni, jer ondje postoje i novinari koji se više brinu o informiranju na razini gospodarstva, nego na nivou šumarstva.

Proizlazi da je intencija da se izdaju novine i bilteni na nivou gospodarstva dobra, ali je nedopustivo da informiranje u osnovnim organizacijama udruženog rada ne zadovoljava, jer OOUR je mjesto na kojem treba da radni ljudi odlučuju neposredno. Ako informiranje u šumarstvu nije razvijeno, to može poslužiti kao indikacija da nije samoupravljanje na potrebnoj razini.

Dobiveni podaci treba da posluže novinarima, informativnim službama i rukovodiocima kao dokaz da novine i bilteni ne smiju biti sredstva obavješćivanja o onome što se dešava na nivou gospodarstva, nego primarno o onome što se zbiva u svakom pojedinom OOUR-u. Proizlazi zaključak da samoupravno informiranje mora početi »odozdo«, iz baze, a ne iz vrha.

Potvrdu takvom stavu daju i odgovori na slijedeće pitanje u anketi:

Ako imate novine na nivou gospodarstva, jeste li zadovoljni zastupljenošću vašeg OOUR-a u njima?

Na to pitanje 237 ispitanika, od toga 141 radnik, odgovara: *nije zadovoljno*, a 248 anketiranih je *zadovoljno*, što iznosi 51,13 posto onih koji imaju novine.

Nameće se zaključak da se o neadekvatnoj zastupljenosti OOUR-a u zajedničkom listu ne može govoriti u svim slučajevima. Da bi se utvrdilo o kojim je listovima riječ, potrebno je provesti mikro-analizu odgovora, a dodatno provesti sadržajnu analizu listova.

U želji da dobijemo potpuniju sliku kako je organizirano informiranje u šumarstvu SR Hrvatske, u anketi je postavljeno i ovakvo pitanje:

Imate li oformljenu službu za informiranje?

Od 810 anketiranih 412 (50,86%) odgovara *ne*, 249 (30,74%) *da* i 130 (16,06%) odgovara *da ne zna*.

Da bismo upotpunili prethodno pitanje, uslijedilo je dodatno pitanje:

Imate li u gospodarstvu ili OOUR-u stalnog novinara?

355 (43,66%) ispitanika odgovara *da nema*, 105 (12,91%) *da ne zna* i 340 (41,83%) *da ima*.

Ovi rezultati samo potvrđuju prethodne da *skoro pola šumarstva u SR Hrvatskoj nema ni novina ni biltena, a tamo gdje ih ima da, po slobodnoj procjeni zaposlenih, ne posvećuju dovoljno pažnju osnovnim organizacijama*.

Zanimalo nas je, dalje, da utvrdimo da li je praksa u šumarstvu da se *zapisnici* sa sjednica samoupravnih organa dostavljaju radnicima, pa se tako radni ljudi mogu informirati.

Jedno od narednih pitanja bilo je:

Tko prima zapisnike samoupravnih organa?

Odgovor je bio vezan i mogao je glasiti:

1) svaki zaposleni	51	(6,28 posto)
2) primjerak na nekoliko radnika	230	(28,32 posto)

3) primjerak na organizacionu jedinicu	285 (35,10 posto)
4) ne primaju ih radni ljudi	219 (26,97 posto).

Evidentno je da se u malom broju organizacija udruženog rada u šumarstvu zapisnici dostavljaju svim zaposlenim, da se najviše dostavlja na organizacionu jedinicu, te na grupu radnika po primjerak.

Podatak da više od četvrtine svih zaposlenih u šumarstvu ne prima zapisnike sa sjednica organa upravljanja, ukazuje na vjerojatnost da samoupravljanje u šumarstvu nije na zavidnoj visini. Vjerujemo da su zapisnici, kao što to propisuje ZUR, dostupni radnim ljudima barem negdje na oglasnoj ploči.

Spomenimo još pitanje:

Koliko ste u 1981. godini prosječno potrošili novca na informiranje zaposlenih u šumariji?

Na to pitanje 671 (82,84%) od svih anketiranih odgovora: *nije mi poznato*. Samo od njih 10, od toga 3 radnika, navodi približnu cifru, a svi drugi odgovaraju *malo, mnogo, ne zanima me*.

AŽURNOST U INFORMIRANJU

Budući da nije svejedno jesu li radni ljudi u udruženom radu informirani o zaključcima, odlukama i stavovima samoupravnih i poslovnih organa tek nakon mjesec dana ili odmah, grupa pitanja u našoj anketi odnosila se na ažurnost u informiranju.

Prvo pitanje iz te grupe glasilo je:

Koliko vremena prođe od dana donošenja odluke u vašem OOUR-u do dana informiranja o odluci (prosječno)?

Na temelju dobivenih odgovora sastavili smo tablicu koja slijedi.

TABLICA 4

Broj	ODGOVORI	RADNICI	POSTO	UKUPNO	POSTO
1.	U roku od 3 dana	166	32,35	257	31,49
2.	U roku od 8 dana	213	41,52	337	41,30
3.	U roku od 15 dana	88	17,16	147	18,01
4.	U roku od 30 dana	21	4,09	40	4,90
5.	Više od 30 dana	15	2,93	22	2,35
6.	Bez odgovora	10	1,95	10	1,95
7.	SVEUKUPNO:	513	100,00	810	100,00

Iz tablice je vidljivo da 41 posto ispitanika odgovora da su u odlukama u svom OOUR-u informirani u roku 8 dana, 31 posto ispitanika izjavljuje da se kod njih to dešava već u roku tri dana. Put informacija od izvora do recipijenta traje 15 dana u 18 posto slučajeva, a samo 7 posto ispitanih recipijenta čeka na informaciju duže od 15 dana.

Budući da odgovori radnika u odnosu na ostale zaposlene imaju visok stupanj korelacije, nema razloga da sumnjamo u objektivnost odgovora. *Proizlazi da je u šumarstvu SR Hrvatske u okviru OOUR-a informiranje ažurno u velikom stupnju.*

Nas je, međutim, dalje zanimalo jeli ista ili slična ažurnost kad se radi o odlukama i zaključcima na razini gospodarstva, odnosno radne organizacije. Stoga smo postavili pitanje u anketi:

Koliko dana prođe od donošenja neke odluke na nivou vašega gospodarstva do informiranja radnih ljudi u toj odluci?

Rezultate koje smo dobili prikazuju podaci u tabl. 5.

TABLICA 5

Broj	ODGOVORI	RADNICI	POSTO	UKUPNO	POSTO
1.	U roku od 3 dana	60	11,61	91	11,24
2.	U roku od 8 dana	170	32,88	277	33,97
3.	U roku od 15 dana	173	33,49	269	32,92
4.	U roku od 30 dana	78	15,69	123	15,65
5.	Više od 30 dana	28	5,46	44	5,38
6.	Bez odgovora	4	0,78	6	0,74
7.	SVEUKUPNO:	513	100,00	810	100,00

Kao što je vidljivo iz tablice, odgovori su upravo takvi kakvi su se mogli očekivati. Naime, logično je da tok informacija

I — K — R

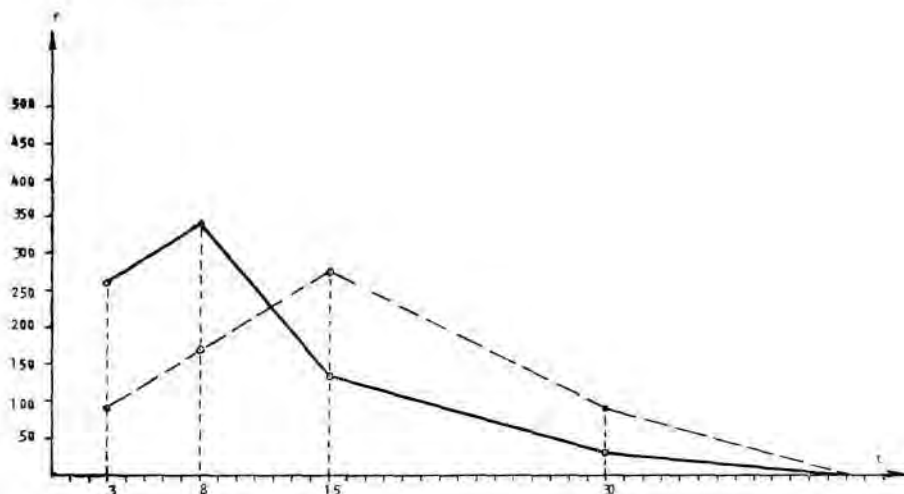
od izvora, preko komunikatora do recipijenta traje duže od gospodarstva do radnika, nego od OOUR-a do radnika, jer je prostorna distanca veća pa se interpolira i niz smetnji, »šumova«.

Stoga je znatno manji broj onih koji odgovaraju da se informacije dobiju u roku 3 dana (11,24%). Manje je i onih koji odgovaraju da put informacija od izvora do recipijenta traje 8 dana (33,97%), ali je zato mnogo više onih koji odgovaraju da za stizanje informacija od gospodarstva do samoupravljača treba 15 dana (32,92%). Povećava se i broj onih koji odgovaraju da taj put traje 15 — 30 dana (15,65%).

I ovdje postoji velik stupanj korelacije između odgovora radnika i svih zajedno.

Ova dva niza veličina, koje smo dobili na temelju analize odgovora prethodna dva pitanja u upitniku, izrazili smo komparativno pomoću grafikona. Na ordinati je naznačena frekvencija (učestalost), a na apcisi vrijeme (tampus). U obradi uzeti su ukupni rezultati iz tablice 4. i 5. Isprekidana krivulja odnosi se na tok informacija od gospodarstva do radnika, a neisprekidana na informiranje unutar OOUR-a. Vidljiv je znatan pomak isprekidane krivulje u desno.

Grafikon 1

Zaključak je jasan: da bi samoupravljanje bilo racionalnije i funkcionalnije potrebno je da se skрати vrijeme od donošenja odluka do upoznavanja samoupravne baze u njima.

U vezi s ažurnošću u informiranju postavljeno je ispitanicima još jedno pitanje, koje glasi:

Jesu li novine (ako ih imate) polumjesečnik ili mjesečnik?

Samo 55 ispitanika (6,79%) odgovorilo je da su njihove novine polumjesečnik, a svi ostali koji su odgovorili da imaju novine, navode da su one mjesečnik.

Jasno je da informiranje nakon što je stvorena novost u izvoru informacija ne može biti efikasno ni korisno, ako je prošlo mjesec dana. Na taj se način i osnovna funkcija novina znatno smanjuje. Naime, vijest nakon mjesec dana nije vijest, jer je izgubila elemenat novosti, a radnicima se ostavlja mogućnost da se službeno ili neslužbeno interpersonalno informiraju.

Proizlazi da bi novine organizacija udruženog rada trebale da budu sedmične ili barem petnaestodnevne. Tada bi u njima bilo više mjesta za problematiku svakog OOUR-a. Daljnja sadržajna analiza u daljnjem toku istraživanja pokazat će u kojoj mjeri mjesečnici zadovoljavaju svoju svrhu.

ZAKLJUČAK

Iz netom analiziranih odgovora iz ankete Š-2, koja je provedena u 90 šumarija i šumskih gospodarstava u SR Hrvatskoj, proizlazi da postoji velika neravnomjernost u stupnju i načinu informiranja radnih ljudi unutar OOUR-a i radnih organizacija.

Informiranje se provodi na razne načine: putem vlastitih novina, biltena, interpersonalno na zborovima i putem zapisnika.

Rezultati istraživanja ukazuju na činjenicu da se u više od pola OOUR-a šumarstva informiranje odvija na zadovoljavajući način. Međutim, druga polovina OOUR-a, prema izjavama ispitanika, mogla bi se razmjestiti na skali od 0 — 50 posto i ocijeniti kao nezadovoljavajuća u samoupravnom informiranju

Najniži na skali bili bi oni OOUR-i kojima za obavješćavanje radnika treba više od mjesec dana i koji im ne dostavljaju zapisnike sa sjednica samoupravnih organa. Posebno oni koji nemaju novine ni bilten niti dostavljaju zapisnike, a preko delegata to čine neredovito.

U šumarstvu SR Hrvatske posebno je naglašeno, na temelju rezultata ankete, da efikasno djeluje delegatski sistem, jer najveći broj informacija dobiva se interpersonalno na zborovima radnih ljudi, na kojima su informatori upravo delegati.

Informiranje putem novina, gledano globalno, ne zadovoljava, jer takvo informiranje znatno kasni zbog toga što su novine pretežno mjesečnici, a sadržajno ne zadovoljavaju jer u centru pažnje stavljaju problematiku radne organizacije, a ne osnovnih organizacija udruženog rada šumarstva.

Anketom se utvrdilo da se u većini OOUR-a radni ljudi informiraju u toku osam dana nakon donesene odluke ili zaključka, a kad se radi i o odluci na nivou gospodarstva, odnosno radne organizacije, put do radnika traje prosječno 15 dana.

The Degree to which Information on Self-Management is Disseminated Among Forestry Workers in the Socialist Republic of Croatia

This study presents the results of a poll of workers at ninety basic organizations of associated labor for forestry taken by the Marxism Sector of the Marxism Sector of the Forestry Faculty, University of Zagreb. A total of 810 workers were polled on their knowledge of the activities taking place within their own basic organizations of associated labor.

KEY WORDS: Self-Management, Information Dissemination, Poll, Poll Results

U NEKO LIKO REDAKA

U emisiji Radio Zagreba »Sastanak u Studiju 8« dne 3. prosinca o. g. gost je bio umirovljeni šumski radnik iz Delnica **Zvonko Tomac**. Tomac je prvi šumski radnik koji je dobio Prvomajsku nagradu, jedno od najviših društvenih priznanja istaknutim radnicima na bilo kojem području. »Kada bi se pomladio, opet bi bio šumski radnik« izjavio je Tomac, jer voli šumu i rad u šumi. Voli šumu, pa je u svom radu posebno pazio, da što manje ozlijedi mlada stabla, a osobito podmladak. Rodom je iz sela Razloge, pa o svom selu sakuplja povijesne podatke, koje namjerava objaviti.

U »Revue Forestière Française« (br. 4 1983) C. Delatour, iz Nacionalnog centra za šumarska istraživanja (I.N.R.A.) objavio je članak o **»sušenju hrastova u Europi«**, općenito i po pojedinim zemljama. Za Jugoslaviju konstatira »da su publikacije o ovom problemu dosta brojne«. U bibliografiju navedeni su radovi ne samo oni objavljeni na francuskom jeziku, u »Revue des Eaux et Forêts«: P. Georgijević (1924, 1924), D. Klepac (1981), A. Langhoffer (1929), Lj. Marković (1929), M. Josipović (1924), nego i na hrvatskom odnosno u »Glasniku za šumske pokuse« (Zagreb, 1926) te u »Šumarskom listu« (Kraljić-Golubović, 1980).

Površina šuma u Francuskoj smanjivala se sve do pred kraj XIX stoljeća kao posljedica prejakih sječa, pašarenja, krčenja i dr. uzroka. Smanjenje bilo bi i veće da nije bilo pošumljavanja s borovima u području Landes-a, tamo od polovine prošlog stoljeća. Međutim, stanje se znatno mijenja nakon Drugog svjetskog rata, prvenstveno zahvaljujući 1946. godine osnovanom Nacionalnom fondu za šumarstvo (F.F.N. — Fonds Forestier National) iz kojeg se financira pošumljavanje napuštenih poljoprivrednih ili pašnjačkih površina. Kako se povećavala površina šuma u Francuskoj od 1900 do 1980. pokazuju ovi podaci:

U godini	1900.	1920.	1950.	1970.	1980.
Površina (u km ²)	99 500	104 000	113 000	134 200	138 750
od čega četinjače (%)	23,15	26,15	29,15	31,5	33,5

(Forêts de France et Action forestière, No 267 — 1983)

Na ovogodišnjem skupu radne grupe »Energija« Evropske poljoprivredne zajednice, koji je održan u srpnju o. g. u mjestu Ronneby na jugu Švedske razmatrana je **upotreba drva kao energetskog i ogrijevnog izvora**. Sastanak je održan u Švedskoj kao zemlji u kojoj se provodi politika povećanja korišćenja drva u energetske svrhe, što se i financijski pomaže iz javnih sredstava. Planirano je, da se upotreba nafte za ogrijev do 1990. godine smanji za cca 20% uz povećanje upotrebe drva (i treseta) od 2 na 10%. Učesnici skupa obišli su i jedno privatno gospodarstvo koje ima 45 ha šume u kojem se koristi isključivo drvo za ogrijev, te **toplanu** u mjestu Växyö jačine 200 megavata, koja osigurava toplinsku energiju za 70% od 65 000 stanovnika tog grada.

Veća upotreba drva za ogrijev propagira se i u **Francuskoj**, pa je u tu svrhu izdana i posebna publikacija — »Le Chauffage au Bois« (Grijanje drvom) a cijena joj je 70 francuskih franaka. Uz ostalo reklamira se i peć, veličine 84x58 cm, koja zagrijanim zrakom može u prostoriji 45 m³ podići temperatura na 24° C za 20 min!

O.P.

ŠUME GRADA ZAGREBA I ZAGREBAČKE REGIJE

Mr Mladen STOJKOVIĆ, dipl. inž. šum.

Velika Gorica, A. Senec 44.

SAŽETAK. Nakon statističkih podataka o površini, drvenoj za-
lihi i prirastu šuma Zagrebačke regije, autor se osvrće na opće sta-
nje, a posebno na gospodarenje u privatnim šumama. Pledira za
plansko gospodarenje i u privatnim šumama, jer je bez takvog go-
spodarenja otežan položaj društvenih šuma. (op)

Po prirodnim bogatstvima Jugoslavije, šume zauzimaju značajno mjes-
to. Prema podacima FAO, Rim 1976. godine Jugoslavija po površini od 8,7
milijuna ha zauzima sedmo mjesto u Evropi, po pošumljenosti od 36%, peto,
a po postotku prirasta na ukupnu masu od 2,1%, dvadeset i četvrto.

Poznata je činjenica da šume samim svojim postojanjem vrše čitav niz
neophodnih funkcija u korist čitavog društva. Prema GRIESSNERU, 1970. raz-
vrstane su sve funkcije šuma u tri grupe i to: — privredna funkcija; — za-
štitna funkcija i — funkcija blagostanja.

Privredna funkcija šume jasno je izražena u proizvodnji drveta i spored-
nih šumskih proizvoda. Ova funkcija je značajna za privredu, jer zapošlja-
va veliki broj stanovništva i omogućava razvijanje industrije za preradu
drva.

Zaštitna funkcija šume je osnovna ili glavna mjera u reguliranju vodnih
režima, zaštita zemljišta o erozije, utjecaj šume na proizvodnju vode, proči-
šćavanje otpadnih voda, utjecaj na klimatske prilike, zaštita od prirodnih ka-
tastrofa, značaj šume za narodnu obranu zemlje itd.

Treća grupa tzv. funkcije blagostanja kao rekreaciona, estetsko dekora-
tivna, higijensko-zdravstvena i drugo.

Smatramo da kod ovog redoslijeda nabiranja i opisa pojedinih funkcija
šuma nije određen njihov prioritet ili značaj. To je iz razloga što su ova
izučavanja novijeg datuma, što ne postoje čvrsto definirane metode, na osnovu
kojih bi se mogle utvrditi naučne istine i zakonitosti za šira područja. Neki
zaključci, koji važe za razvijeno društvo, teško se mogu primjenjivati u druš-
tvima u razvoju, ili pak neke činjenice značajne za jedno područje u zemlji
ne moraju imati istu težinu i značaj na drugom području. (VELASEVIĆ,
DAMJANOVIĆ, 1971.)

Šume grada Zagreba i zagrebačke regije po svom značaju obavljaju na
ovom gradskom području privredne funkcije i opće korisne funkcije (zaštit-
ne i funkcije blagostanja). One se dijele na društvene šume i šume na kojima
postoji pravo vlasništva (privatne).

Površina šuma

Površina šuma, kao i ostali podaci u tablicama, iskazuje se prema podacima Republičkog zavoda za statistiku u Zagrebu. Podatke lučimo na području Gradske zajednice općina Zagreb te na području Zajednica općina Zagreb. U Gradskoj zajednici općina udružene su Općine Centar, Čnomerec, Dubrava, Maksimir, Medveščak, Novi Zagreb, Peščenica, Susedgrad, Trešnjevka, Trnje, Samobor, Sesvete, Velika Gorica i Zaprešić, a Općine udružene u Zajednicu općina navedene su u tabl. 5.

Tablica 1.

Šumske površine u 1981. godini grada Zagreba i Zagrebačke regije

	Društveni sektor	Privatni sektor	Ukupno ha
Gradska zajednica općina Zagreb	30.543	27.952	58.495
Zajednica općina Zagreb	61.395	64.098	125.493
U k u p n o	91.938	92.050	183.988

Tablica 2.

Šumske površine u 1981. godini po šumskim gospodarstvima

Područje šumskog gospodarstva Zagreb	Društveni sektor	Privatni sektor	Ukupno ha
Gradska zajednica općina Zagreb	30.543	27.952	58.495
Zajednica općina Zagreb	13.581	41.136	54.717
U k u p n o	44.124	69.088	113.212

Tablica 3.

Šumske površine u 1981. godini

Šumskih gospodarstava Bjelovar, Nova Gradiška i Karlovac na području Zajednica općina Zagreb	47.814	22.962	70.776
--	--------	--------	--------

Drvena zaliha, prirast, vrste drveća

Prema podacima Savjeta za šumarstvo i industriju Jugoslavije (1977) prosječna drvena zaliha po ha društvenih šuma iznosi 124 m³/ha. Najpovoljnija je u Sloveniji (188 m³), BiH (153 m³), Crna Gora (143 m³), Hrvatska (119 m³), Srbija (117 m³) i Makedonija (67 m³).

Za šume na kojima postoji privatno vlasništvo od ukupne površine oko 47% nalazi se u raznim degradiranim oblicima. Prosječna drvena zaliha po ha iznosi 90 m³.

Drveni fond šuma Šumskog gospodarstva Zagreb iznosio je u 1982. godini 7,089.400 m³ s tečajnim prirastom od 185.780 m³. Prosječna drvena zaliha po ha 166 m³.

Drveni fond na 70.000 ha privatnih šuma područja Šumskog gospodarstva Zagreb iznosi cca 6,5 milijuna m³ ili po prilici 92 m³/ha, što je u okviru jugoslavenskog prosjeka, a više od republičkog prosjeka koji iznosi oko 50 m³ (1982). Prirast iznosi cca 200.000 m³ ili nešto manje od 3 m³ po ha. Republički prosjek za ovu vrstu šume iznosi 0,9 m³/ha. U društvenim šumama SR Hrvatske godišnji prirast — u prosjeku je 3,5 m³, a na području Šumskog gospodarstva Zagreb (društvene šume) 5 m³/ha.

U privatnim šumama područja Šumskog gospodarstva Zagreb u ukupnoj zalihi sudjeluju ove vrste drveća:

bukva sa oko 40%
hrast sa oko 25%
grab sa oko 20%
ostali tvrdi lišćari sa oko 10%
meka lišćari sa oko 5%

U privatnim šumama nema četinjača osim neznatno na sjevernim padinama Zagrebačke gore.

Opće stanje šuma

U najvećem dijelu društvenih šuma kojima gospodare šumska gospodarstva: Zagreb, Bjelovar, Nova Gradiška i Karlovac (općine: Ivanić-grad, Jastrebarsko, Kutina, Vrbovec), stanje je zadovoljavajuće. Za sve šume koje se nalaze u šumsko-privrednom području postoje programi ili gospodarske osnove po kojima se vrši gospodarenje. Na području Zajednice općina ima oko 2.243 ha društvenih šuma izvan šumsko-privrednog područja. Ovim šumama gospodare razne organizacije (većinom su to poljoprivredne organizacije i općine). Organizacije koje gospodare tim šumama, osim Šumarskog fakulteta nemaju prema Zakonu o šumama propisanu šumarsku službu kao ni službu zaštite šuma. Također samo jedan dio organizacija ima izradene programe gospodarenja.

Privatne šume na području SR Hrvatske od ukupne šumske površine zauzimaju 24%. Na području zagrebačke regije društvene šume zauzimaju od ukupne šumske površine 50%, a privatne šume preostalih 50%. Na području šumskog gospodarstva Zagreb (šumsko-gospodarsko područje) od ukupne šumske površine u iznosu od 113.212 ha društvene šume zauzimaju 39% površine a privatne 61%. To znači da je veliki dio šumskih površina u privatnom vlasništvu. Ove su šume po svojoj kvaliteti vrlo različite. Ima ih vrlo kvalitetnih i dobro očuvanih do krajnje devastiranih i upropaštenih šikara i panjača.

Prema podacima šumarske inspekcije zajednice općina, stanje u tim šumama zavisi od mnogo faktora, od kojih su najvažniji: otvorenost šuma, cijena drvnih sortimenata i njihovoj potražnji, odnos vlasnika šume prema šumi, odnos općinskog organa uprave prema šumama na kojima postoji pravo vlasništva i odnos šumsko-Privredne organizacije koja djeluje na općini prema ovim šumama itd.

Predaleko bismo otišli kad bismo sve analizirali, no potrebno je iznijeti neke podatke.

Prije svega u odnosu vlasnika prema vlastitoj šumi postoje dvije krajnosti; vlasnici koji bi sve što se dađe unovčiti bez obzira kako šumu opustošili, i drugi koji ne žele sprovesti nužne i neophodne sječe. U domaćinstvima koja su mlada ili su svi članovi zaposleni teži se posjeći šumu čistom sječom, materijal unovčiti a nastalu krčevinu prodati ili zapustiti, predati općini zavisno od mjesta gdje se vlasnik nalazi. Osim takvih sječa čiji je cilj stjecanje materijalnih dobara, osjeća se jak pritisak krčenja šuma radi izgradnje vikendica ili prodaje zemljišta u tu svrhu.

Sječa i promet drvnih sortimenata

U društvenim šumama sječa se vrši u okviru propisa gospodarenja a na osnovu godišnjeg plana sječa.

I za privatne šume sastavlja se plan sječa, ali se pouzdano znade da su stvarne sječe veće i do 50%, jer privatni vlasnici nastoje da posjeku znatno više od dozvoljnog. Ovakvim postupkom s ovim šumama nastaju velike štete za društvo u cjelini, a posebno za zagrebačku regiju, koja je gusto naseljena i industrijsko je područje. Ovdje šume bez obzira na vlasništvo uz svoju sve veću privrednu funkciju imaju i opće korisne funkcije.

Tablica 4.

Sječa šuma u 1981. godini

	Društveni sektor	Privatni sektor	Ukupno
Gradska zajednica općina	126.849 m ³	22.873 m ³	149.722 m ³
Zajednica općina Zagreb	222.009 m ³	61.914 m ³	283.645 m ³
Ukupno	348.858 m³	84.787 m³	433.367 m³

I dalje se služimo podacima šumarske inspekcije Zajednice općina Zagreba u vezi prometa drvnih sortimenata (1981). Veliki broj nakupaca u mnogome otežava stanje na tržištu a ovime i kontrolu sječe i prodaje. Otkupom se bavi cijeli niz organizacija, koje za to nemaju potrebno znanje i nemaju dovoljno prostora i uređaja, osim što su registrirane za taj posao. Neke organizacije kupljene trupce režu na privatnim pilanama i prodaju rezanu grad. Kako ne vrše kvalitetnu obilježbu trupaca, niti kvalitetno razvrstavanje drvnih sortimenata, već režu sve otkupljene trupce, to se sa sigurnošću može kazati, da režu u daske dio furnirskih trupaca, što predstavlja nenadoknadivu štetu u sirovini, a da bi u isto vrijeme radne organizacije za preradu trupaca trpjele zbog nedostatka sirovina.

Šumsko-privredne organizacije za preradu drvnih sortimenata imaju sporazume o zajedničkim ulaganjima u šumske ceste i biološku reprodukciju tj. u šume iz kojih dobivaju drvenu masu. Razne zadruge koje se bave otkupom ne ulažu nikakva novčana sredstva u šume i ne vode daljnju brigu o stanju šuma iz kojih su izvukli veliku materijalnu korist.

Nestašica drveta u svijetu

Prema podacima (SABADI, 1982) svijet će u skoroj budućnosti doživjeti oskudicu drva i drvnih proizvoda. Porast stanovništva, posebno u zemljama u razvoju, gdje je potrošnja drva za ogrijev i drvnog ugljena visoka, uzrokovat će oskudicu i porast cijena u nekim regijama. Neke regije, kao Evropa, jako će zavisiti o uvozu svih vrsta drvnih proizvoda.

Prema nekim autorima (SABADI, 1982), svjetska proizvodnja oblog drva iznosit će u 2000. godini oko 3800 milijuna m³, što je prosječno godišnje, više za 1,56% u odnosu na proizvodnju 1974. god., kada je, prema statistici FAO, proizvedeno 2500 milijuna m³ drva. Svjetska potrošnja raste stopom koja je ispod stope priraštaja stanovništva, za koju se procjenjuje da će biti oko 2,1% godišnje.

Gospodarenje u privatnim šumama

Zakon o šumama je odredio da šumama i šumskim zemljištem na kojima postoji pravo vlasništva (privatne šume) gospodari njihov vlasnik na temelju programa za gospodarenje tim šumama, kojega donosi općinska skupština u roku od tri godine od donošenja Zakona o šumama tj. do 1. lipnja 1980. godine.

Program za gospodarenje šumama je zapravo jedna vrsta gospodarske osnove — projekta — kojim se planski regulira gospodarenje i uređenje šuma. Program mogu raditi samo šumarski stručnjaci — diplomirani inženjeri šumarstva. Za izradu programa na području zagrebačke regije bilo bi potrebno 92 šumarska inženjera kroz godinu dana ili 9 inženjera kroz 10 godina.

Na području zagrebačke regije postoji 14 gradskih općina (gradske zajednice općina Zagreb) i 12 općina zajednica općina Zagreb, što je ukupno 26 općina. Na ovom području dvije općine imaju izradene programe. Kod ošam gradskih općina (uže područje) postoje programi od ranije, ali za njih nije do danas izvršena revizija. Ovdje vrijedni spomenuti, da i općina Centar ima 398 ha privatnih šuma! Kod šest općina rade se programi a deset općina nema programe. To znači da se ovih deset općina uvrstilo u 85 općina na području SR Hrvatske koje su se posve oglušile na provedbu navedene zakonske odredbe o izradi programa za gospodarenje privatnim šumama i da do danas nisu ništa učinile da se izrade i donesu programi za gospodarenje u ovim šumama. Kako je zakonski rok za donošenje programa istekao šumarska inspekcija u smislu zakonskih ovlaštenja zabranila je doznaku stabala za sječu glavnog prihoda. To znači da se mogu sjeći stabla putem proređa, kao i osigurati vlasnicima potreban ogrijev.

Izrada propisanog programa je vrlo pojednostavljena, ali ipak stoji (1982. god.) od 600—1000 dinara po 1 ha šuma, pa su trenutačno potrebna velika novčana sredstva za izradu programa na pojedinoj općini. Poznato je da se program donosi za 10 godina, a danas se jedan prostorni metar ogrijeva prodaje po cijeni od 2000 dinara, a 1 m³ te tehničkog drva po cijeni od 5000 do 10000 dinara, onda cijena izrade programa po 1 ha ili ukupno ne bi smjela biti opravdanje i razlog, kako za općine tako i za posjednike šuma da se ne pristupi izradi i donošenju programa za gospodarenje privatnim šumama. (Podaci Republičkog komiteta za poljoprivredu i šumarstvo 1982.)

Dajemo i drugi podatak — na području općine Zlatar-Bistrica otkupljeno je u 1982. godini drvnih sortimenata u vrijednosti dvije milijarde starih dinara. Na području općine Donja Stubica u prosjeku ostvaruje se godišnje prihoda iz tamošnjih šuma oko dvije milijarde starih dinara. Dio tih sredstava mora se vratiti šumi, jer to je u interesu kako vlasnika šume tako i društva. Šuma nije rudnik u kojega ne treba ništa ulagati. Priroda daje svoje obilne plodove, ali njene tokove moramo pomoći.

Kadrovi

Vidjeli smo, kako je za izradu programa potreban dosta broj stručni kadar. Najbolje su postupile one općine koje su odmah pristupile radu putem svoga stručnjaka ili to rade povezano s područnom Šumarijom.

Zakon o šumama SR Hrvatske propisuje, da šumama i šumskim zemljištem na kojima postoji pravo vlasništva gospodari općinska skupština. To se često provodi bez dovoljno stručnog kadra. U šest općina zajednice općina nemaju organiziranu šumarsku inspekciju. U jednoj općini na oko 1000 ha šume diplomirani inženjer agronomije je obavljao ili još obavlja stručne poslove i vrši doznaku stabala. U jednoj zemlji Evrope površina općinske šume iznosi oko 500 ha. Upravitelj je šumarski inženjer. Godišnje se sječe oko 4500 m³ kod zalihe od 410 m³ po ha. Šumsko zemljište po proizvodnim sposobnostima jednake je vrijednosti tamo i kod nas, ali kod nas postoje bolji klimatski uslovi.

Neke općine ugovaraju poslove stručnog nadzora sa šumarijama, koje su OOUR Šumskog gospodarstva, ali zbog nedovoljnih i često simboličnih naknada, koje općine izdvajaju u tu svrhu šumarije nisu u stanju udovoljiti zahtjevima naprednijeg gospodarenja, pa se poslovi povjeravaju osoblju s manjim kvalifikacijama.

Nismo udovoljili uvjetima planskog gospodarenja, pa se pitamo kako zadovoljiti kriterije intenzivne proizvodnje za koju su potrebni svi uslovi: Stručan i brojčano jak kadar svih vrsta; orijentacija stručnih radnika za rad u šumi, a ne u administraciji; napredno shvaćanje kadrova o uzgajanju šuma, a uz to oslobađanje svih krutih šablona; odgovarajuća otvorenost šuma s putovima (vlakama) i mehanizacija.

Siroko je polje rada, međutim sve ide sporo kao da se čeka da to mora riješiti netko treći, a ne mi svi zajedno.

Konačna analiza problematike gospodarenja šumama

Zaostajanje razvoja šumarstva u odnosu na potrebe pogodilo je pojedine kapacitete drvne industrije (pilane, tvornice iverica i šperploča) i industriju celuloze u Jugoslaviji. Celulozno drvo moramo uvoziti, a s druge strane celuloznog drva, npr. u ovim privatnim šumama zagrebačke regije ima malo. Upravo su četinjače pogodne vrste za degradirane površine, za koje sada možemo kazati, da ne znamo, koliko imamo takvih površina? Kako ćemo i znati, jer programe za gospodarenje nemamo i pitamo se da li ćemo ih i imati uz ovaj dosadašnji pristup?

Odgadanje planskog gospodarenja u privatnim šumama otežava položaj društvenih šuma. Vidjeli smo s kojim su postotkom društvene šume u odno-

su prema površini privatnih šuma. Valja uzeti u obzir, da na zagrebačkom Privrednom području Približno jedna četvrtina ukupne površine sačinjava Park prirode na Medvednici i druge zaštitne šume, što znači da iz ovih šuma dobivamo smanjene ekonomske koristi, a potrebe drveta i drvnih proizvoda će rasti.

Tablica 5.

**Šumske površine, sječa i pošumljavanje u 1981. godini po općinama
Zajednica općina i Gradske zajednice općina**

ZAJEDNICA OPĆINA ZAGREBA	Površina šuma u ha		Sječa šuma u m ³		Pošumljavanje u ha	
	ukupno	od toga društveni sektor	ukupno	od toga društveni sektor	ukupno	od toga društveni sektor
Donja Stubica	8 976	2 976	22 173	13 373	1	1
Dugo Selo	3 580	2;167	8 365	5 663	29	29
Ivanić-Grad	10 876	10 199	31 638	27 259	29	29
Jastrebarsko	25 714	15 462	67 245	59 002	18	18
Klanjec	2 499	87	1 535	385	—	—
Krapina	7 875	3 774	21 596	17 326	4	4
Kutina	19 330	14 634	61 465	55 953	49	49
Pregrada	4 515	414	4 882	1 726	3	2
Vrbovec	14 856	7 519	38 270	30 755	88	63
Zabok	4 278	274	1 274	19	—	—
Zelina	7 425	969	9 918	3 748	4	4
Zlatar-Bistrica	15 569	2 920	15 564	6 800	10	8
SVEGA	125 493	61 395	283 923	222 009	235	207
GRADSKA ZAJEDNICA						
OPĆINA ZAGREB	58 495	30 543	149 722	126 849	118	113

Kod planskog i intenzivnog gospodarenja privatnih šuma kao i povezivanje s društvenim šumama znatan dio opskrbe sirovine za drvenu industriju i kemijsku preradu pao bi jednim dijelom teret s društvenih šuma na ove šume, gdje u budućnosti postoje velike proizvodne mogućnosti. U društvenim šumama tada bi mogao biti krajnji cilj proizvodnja kvalitetnije i skuplje drvne mase. Tako na pr. kod povećane ophodnje hrasta proizvodilo bi se tj. uzgojilo daleko više furnirske oblovine. Vrijedi istaći da su se na ovom području za-

grebačke regije pojavila prva takva usmjerenja gospodarenja putem produženja ophodnje hrasta sa sadašnjih propisanih od 120 godina na 140 godina i više. To znači uz manju sječu po količini postizali bi se jednaki ili veći novčani efekti. Podmladno razdoblje trajalo bi duže, pa ne bi trebala veća pošumljavanja na površinama čistih sječa.

Kod povećanja proizvodnje u privatnim šumama a smanjivanja u društvenim šumama po obimu sječa sačuvao bi se i genofond šuma, koji je danas velikim dijelom ugrožen. Negativnog djelovanja čovjeka bilo je u prošlosti ali ne prestaje ni danas, pa prijeti opasnost da daljnjom degradacijom šumskog genofonda potpuno izčezne najvrijedniji genetski materijal. Na tom području za sada postoji samo znanstveno-istraživački projekt očuvanja genofonda važnijih autohtonih vrsta šumskog drveća.

Na kraju možemo i zaključiti, da pored postojećih odredbi Zakona o šumama kao i aktivnosti Republičkog komiteta za poljoprivredu i šumarstvo te napora nadležne šumarske inspekcije nisu do danas donijele očekivane rezultate. U tako nastaloj situaciji među ostalim mjerama predlaže se kod prijedloga izmjena i dopuna Zakona o šumama, da se šume i šumska zemljišta na koje postoji pravo vlasništva uključuju u šumsko-gospodarska područja i u društvenu proizvodnju zajedno s društvenim šumama na određenom području. U susjednoj SR Sloveniji to se s uspjehom provodi.

LITERATURA

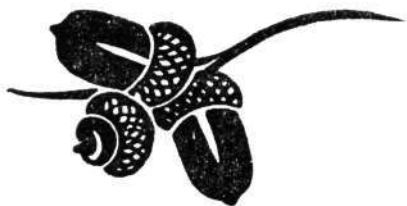
1. Ljevak, S., Stojković, M.: »Problematika izrade programa za gospodarenje u šumama na kojima postoji pravo vlasništva«. (za internu upotrebu), Zagreb 1981., 6. str.
2. Mlinšek, D.: »Intenzivan uzgoj prirodnih (ekonomskih) šuma.« Jug. sav. centar za polj. i šum., Struč. udruž. šumsko priv. organ. Jugoslavije, Savez Poljopr. šum. komor. Jugoslavije, Beograd 1960., str. 7.
3. Sabadi, R.: »Proizvodnja i potražnja za drvom i drvnim proizvodima u svijetu do 2000. godine.« Zagreb, 1982. Šumarski list broj 9—10, str. 367—376.
4. Velašević, V., Damjanović, S.: »Problem utvrđivanja društveno vrednovanje opšte korisnih funkcija šuma.« Savez inženj. i tehn. šum. i ind. za preradu drva Jug. Beograd 1971., Osnovni referat i prateći materijal.
5. Vidaković, M.: »Čuvanje našeg šumskog genofonda na kršu.« Odjel za prirodne nauke JAZ-u, Simpozij o zaštiti prirode na kršu u Zagrebu 1971., str. 163—174.
6. Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo. Informacija o problematici gospodarenja šumama na koje postoji pravo vlasništva (privatne šume)«, Zagreb 1982., strana 18.
7. Savet za šumarstvo i industriju za preradu drveta PKJ — Savezni komitet za poljoprivredu — Savez inženjera i tehničara šumarstva za preradu drveta Jugoslavije. »Uslovi privređivanja i razvoja šumarstva Jugoslavije u svetlu zakona o udruženom radu«, Beograd 1977., 115 strana.
8. Šumsko gospodarstvo Zagreb: »Zapisnik sa sastanka predstavnika zajednice općina Zagreb, gradske zajednice općina sa predstavnicima RO Šumsko gospodarstvo Zagreb: »Razmatranje problematike izrade programa za gospodarenje šumama na kojima postoji pravo vlasništva«, Zagreb, 1981.

9. Zajednica općina Zagreb — Komitet za privredu i plan: »Informacija o stanju u šumama društvenog vlasništva van šumsko-privrednog područja, šumama na kojima postoji pravo vlasništva te stanja u šumama nakon elementarne nepogode«. Zagreb, 1981.
10. Statistički podaci iz Republičkog zavoda za statistiku SR Hrvatske

Forest of the City of Zagreb and the Zagreb Region

Summary

In the city of Zagreb and the greater Zagreb region, the forested surface totals 183,988 hectares (Table 1). Of this total, 91,938 hectares are owned by the public sector and 92,050 hectares are under private ownership. The average amount of wood stock (mass, amount) in the forests on the publically owned sector is 166 m³/hectare while in the forests under private ownership it is about 92 m³. This shows that the forests on land under private ownership are significantly less productive than forests owned by the public sector. Therefore, the author proposes the introduction of better management of the private forests, in the first place the development of management plans and methods to increase growth.

Pogled iz hotela »Eden« u Rovinju na park »Zlatni rt«

U parku se nalaze prirodne sastojine česmine te umjetno podignute, oko 1900. godine po vlasniku barunu Hütterotu, alepskog bora (i sa čempresom) te cedrom, duglazije i jele. Sve unijete vrste i prirodno se šire, a jedna sastojina duglazije, koju je vjetar poharao 1956. godine, potpuno se obnovila.

(Foto: O. Piškorić 1983.)

ŠUMARSTVU NA KRŠU PREDSTOJE BOLJI DANI*

Mr Vice IVANČEVIĆ, dipl. inž. šum.

Šumsko gospodarstvo »Senj«

Jurišićeva 3

SAŽETAK. *Dosadašnji težak položaj šumarstva na kršu SRH, koji traje više od dvije decenije, donekle se popravio usvajanjem Društvenog dogovora o osiguranju sredstava za biološku reprodukciju i zaštitu šuma od požara za područje krša (NN 44/80). Republika i sve općine s krša su za tu namjenu izdvojile znatna sredstva i tako pokazale početno razumijevanje za prevladavanje dugotrajne stagnacije u ovom neobično važnom segmentu našeg svakodnevnog življenja. Osim toga i OUR-i šumarstva s krša najviše učestvuju u sufinanciranju Programa za gospodarenje šumama za područje krša. U dosadašnjoj trogodišnjoj egzistenciji ovog važnog dokumenta analizirali smo njegovu uspješnu provedbu i ukazali na manje nedostatke, koje bi u idućem razdoblju bilo neophodno što prije prevladati u interesu njegove pune afirmacije i daljnje nesmetane primjene.*

U takvim nastojanjima, uz mnogobrojne sudionike izuzetno je važna zadaća OUR-a šumarstva na kršu, koji treba da poduzmu i dodatne napore za potpunu eliminaciju uočenih manjih propusta. Takva aktivnost očekuje se od OUR-a šumarstva na kršu kod osnivanja SIZ-a za unapređivanje šumarstva na kršu i oživljavanja odredbi Zakona o šumama.

1

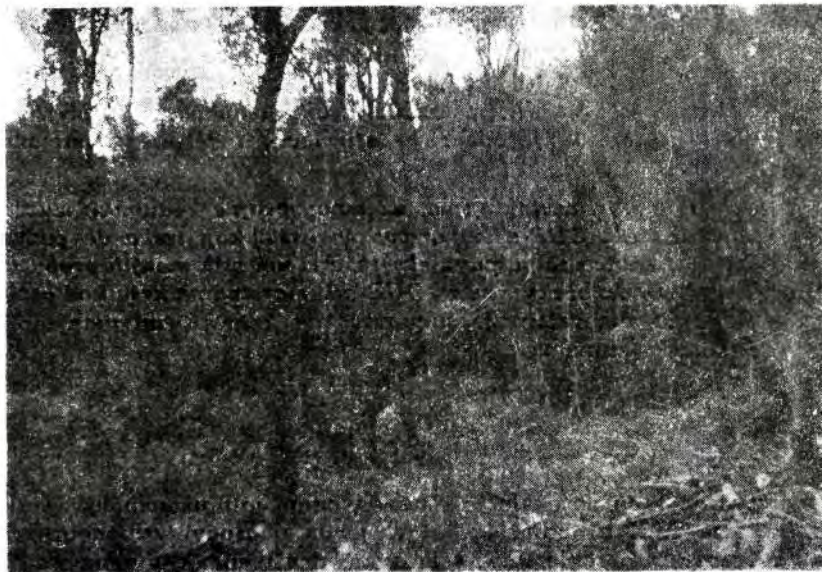
Šumarstvo na kršu dočekalo je s neskrivenim optimizmom usvajanje Zakona o šumama SRH u godini 1977., jer je on u osnovi vrlo dobro razrješavao ovu bremenitu problematiku. I zaista, društvena klima nam je neosporno bila naklonjena, pa su sve indicije pokazivale da je konačno rješenje nadohvat ruke. Daljnji je tok zbivanja oko primjene Zakona, nažalost, demantirao takva optimistička predviđanja.

Od uspješne provedbe Zakona jedino spominjemo utvrđivanje užih područja krša u ZO Split, ali u najvažnijem dijelu kod osnivanja SIZ-a za unapređivanje šuma na području krša nije bilo uspjeha. Odmah nakon usvoja-

*) U povodu četvrte godine primjenjivanja Društvenog dogovora o osiguranju sredstava za biološku reprodukciju i zaštitu šuma od požara na području krša SR Hrvatske.

nja Zakona osnovana je radna grupa od predstavnika ZO Split, Gospić i Rijeka u kojoj su učestvovali i šumari. Ta grupa je dobila zadatak da izradi jedinstveni tekst SAS-a o osnivanju SIZ-a za unapređivanje šuma na području krša. Rad na usaglašavanju je potrajao dugo vremena, pa kad su izvršna vijeća svih zajednica općina prihvatila ovaj dokument, »dobro vrijeme« osnivanja SIZ-ova je već bilo prošlo.

Da se akcija i tada dobro vodila, još su uvijek postojali dobri izgledi da se osnuje SIZ za unapređivanje šuma na kršu, ali su se i ovom prilikom pokazale slabosti. Nedostojalo je tijelo koje bi na terenu vodilo akciju, jer nikada nije došlo do osnivanja Koordinacionog odbora za vođenje akcije na razini Republike, a velik broj sudionika (preko 400) je objektivno onemogućavao provedbu rasprava i prihvaćanje Sporazuma. Zajednice općina su materijale poslale na teren, a daljnje vođenje akcije od strane općina, odnosno općinskih konferencija socijalističkog saveza kao glavnih nosilaca akcije je potpuno izostalo, pa se krajnji ishod već unaprijed mogao i nazirati. I doista, svega 20% sudionika prihvatilo je SAS, što je bio pravi odraz vrlo slabog vođenja akcije, pa možemo kazati da su glavni nosioci akcije pali na ispitu samoupravnog dogovaranja.

Sl. 1. Uzgojni radovi u šumi Kalifront na Rabu

Kako je izgledalo da se glavne odredbe Zakona o šumama koje reguliraju šumarstvo na kršu uopće neće povoljno razriješiti, dolazi do inicijative Republičkog komiteta za poljoprivredu i šumarstvo pod vodstvom podsekretara Tomislava Krnjaka, dipl. ing., za oživotvorenje 72. člana Zakona o šumama. Ovaj član glasi: »Sredstva za biološku reprodukciju i zaštitu šuma od požara na području krša osiguravaju OOUR-i koji gospodare šumama i šumskim zemljištima na tom području, općine, Republika i SIZ za unapređivanje

šuma na području krša na osnovi zaključenog Društvenog dogovora i usvojenog programa za gospodarenje šumama».

Tako je nakon kraće rasprave 10. srpnja godine 1980. potpisan Društveni dogovor o osiguranju sredstava za biološku reprodukciju i zaštitu šuma od požara na području krša SRH, koji je objavljen u »Narodnim novinama« 44/80. Šume na kršu prema članu 77. Zakona predstavljaju dobro od općeg interesa sa svojim mnogobrojnim općekorisnim funkcijama, a njihovo održavanje, unapređenje i reprodukcija predstavljaju djelatnost od posebnog društvenog interesa. Posebni društveni interes je izražen kroz pravo i obvezu širokog broja privrednih i društvenih subjekata koji treba da se brinu o unapređivanju šuma, prvenstveno putem SIZ-a, ali također i putem zaključivanja gore navedenog Društvenog dogovora.

Ovaj Dogovor je obuhvatio 85 sudionika, od tih su četiri potpisnika od strane Republike (Sabor sa svoja tri vijeća), 39 potpisnika od strane skupština općina i 42 potpisnika organizacija udruženog rada koje gospodare šumama i šumskim zemljištima na području krša. Ova vrlo djelotvorna akcija došla je u posljednji čas. Bez ovakvog impulsa šumarstvo na kršu naše Republike sigurno bi došlo u gotovo bezizglednu situaciju. Ipak, napominjemo da je ovo tek početak stvaranja povoljnijeg položaja šumarstva, ali bez uključivanja šire društveno-političke zajednice u razrješenje ove problematike putem osnivanja SIZ-a za unapređivanje šuma na području krša zacijelo ne treba računati da će se situacija bitno popraviti.

Radi detaljnijeg upoznavanja sa sadržajem ovog Dogovora, opisat ćemo njegove osnovne postavke. Pojedini sudionici Dogovora prema 72. članu Zakona o šumama osiguravaju sredstva za realizaciju Programa za gospodarenje šumama na području krša (Programirani radovi na reprodukciji i zaštiti šuma od požara na području krša) koji je sastavni dio Dogovora. Organizacije udruženog rada koje gospodare šumama i šumskim zemljištima u društvenom vlasništvu na području krša kao sudionici treba da osiguraju sredstva za stručnu službu, čuvanje šuma, zaštitu šuma od biljnih bolesti i štetnika i zaštitu šuma od požara u visini sredstava koja ostvaruju gospodarenjem šumama i šumskim zemljištem na području krša. Drugi sudionik — skupštine općina putem budžeta ili propisima o financiranju općih društvenih i zajedničkih potreba osiguravaju sredstva za radove na pošumljavanju krša i zaštitu šuma od požara, kao i za održavanje šuma kada nedostaju sredstva organizacija udruženog rada, prema vrijednosti radova i mjera koje će se obaviti na području pojedine općine. Treći sudionik je Republika koja propisima o financiranju općih društvenih i zajedničkih potreba osigurati sredstva za radove na pošumljavanju krša i zaštitu šuma od požara prema usvojenom Programu za gospodarenje šumama na području krša. I konačno, Samoupravna interesna zajednica za unapređivanje šuma na području krša (kada bude osnovana) osigurat će sredstva za realizaciju Programa za gospodarenje šumama na području krša, za radove i zadatke koji proističu iz sadašnjeg Zakona o šumama.

Ukupna visina sredstava po sudionicima se utvrđuje za svaku godinu u okviru srednjoročnog programa za gospodarenje šumama. Srednjoročni program razvitka šumarstva na kršu 81 — 85. god. je usvojen od strane organizacije udruženog rada šumarstva i skupština općina i usklađen sa SAS-om o usklađivanju odnosa u društvenoj reprodukciji šumarstva, prerade drva i

prometa drvnim proizvodima u SRH za razdoblje 81 — 85. god. Program za gospodarenje šumama utvrđuje način i mjere za održavanje, unapređivanje, reprodukciju i zaštitu šuma, a donosi se za područje krša kao cjelinu i razrađuje se po užim područjima krša, općinama i zajednicama općina. Pri tome se naročito utvrđuje: organiziranje i način čuvanja šuma (preventivne mjere zaštite šuma od požara), suzbijanje biljnih bolesti i štetnika, radovi na biološkoj reprodukciji i zaštiti šuma od požara, novo pošumljavanje, čišćenje šuma, pošumljavanje paljevina, kao i druge mjere za unapređivanje i zaštitu šuma na području krša i njihovih općekorisnih funkcija. Prilikom godišnjeg usvajanja Programa određuju se organizacije koje će provoditi pojedine mjere i radove, kvantitativni i financijski pokazatelji, načini kontrole, evidencija i izvještavanje sudionika o realizaciji. Sredstva koja osiguravaju sudionici doznaju se tromjesečno izvođačima radova, prema privremenoj situaciji ili u vidu akontacije, ali s obveznim obračunom na kraju godine. Izvođači radova su dužni najmanje dva puta godišnje, i to do 31. srpnja, odnosno do 31. siječnja izvijestiti Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo, odnosno Koordinacioni odbor za praćenje ovog Društvenog dogovora o realizaciji programiranih zadataka i mjera, s posebnim osvrtom na dinamiku pritjecaja sredstava od strane svih sudionika. Godišnje izvještaje o realizaciji Programa razmatra i Izvršno vijeće Sabora i Sabor SRH.

Sredstva za ostvarenje Programa osiguravaju sudionici u slijedećem omjeru: organizacije udruženog rada koje gospodare šumama i šumskim zemljištima u društvenom vlasništvu u iznosu od najmanje 46,6%, te skupštine općina i Republika u jednakom iznosu od najmanje 26,7% ($46,6\% + 26,7\% + 26,7\% = 100\%$). Visina sredstava Republike kojima se financiraju radovi na pošumljavanju i zaštiti šuma od požara određuje se prema razvijenosti pojedine općine. Razvijenim općinama Republika osigurava najmanje 90% sredstava, dok nerazvijenim općinama osigurava najmanje 130% sredstava na njihova sredstva za radove na pošumljavanju i zaštiti šuma od požara. Za ovakav vezani način financiranja većina općina, naročito na području ZO Split, pokazala je povećani interes, tako da neke općine izdvajaju više sredstava nego što je određeno Dogovorom, ali Republika zbog svojih limitiranih sredstava nije u stanju osigurati alikvotni dio u skladu s Društvenim dogovorom. Općine obavljaju nadzor nad provođenjem mjera i radova Programa i ovjeravaju situacije, dok na teritoriju cijelog krša može obavljati nadzor republički organ nadležan za poslove šumarstva.

Radi praćenja Dogovora formira se Koordinacioni odbor koji je sastavljen od po jednog predstavnika organizacija udruženog rada koje gospodare šumama i šumskim zemljištima s područja krša ZO Gospić, Split i Rijeka, jednog predstavnika za sve skupštine općina u sastavu pojedine skupštine ZO Gospić, Split i Rijeka, predstavnika republičkog organa uprave nadležnog za poslove šumarstva i dvaju predstavnika SIZ-a za unapređivanje šuma na području krša nakon njegovog osnivanja i pristupanja ovom Dogovoru. Prema tome, u sadašnjem momentu, dok još nije osnovan SIZ, Koordinacioni odbor broji 7 članova (3 člana iz organizacija udruženog rada, 3 člana za sve skupštine općina iz pojedine ZO s krša i 1 član republičke uprave nadležne za poslove šumarstva). Koordinacioni odbor ima zadatak da usklađuje stavove sudionika Dogovora u njegovom provođenju, koordinira i usklađuje izvršenje radova i mjera, izrađuje i daje prijedloge programa gospodarenja šumama

na području krša, mijenja i dopunjuje ovaj Dogovor, te daje druge prijedloge za njegovu provedbu.

Dosadašnja aktivnost Koordinacionog odbora nije bila na zavidnoj razini, jer je do danas jedino konstituiran, 3. lipnja 1982. god., kada je ujedno razmatrao i usvojio izvještaj o realizaciji Programa za gospodarenje šumama na području krša za godinu 1981. Na toj sjednici je za prvog predsjednika izabran poznati šumarski stručnjak s područja krša, predsjednik Poslovne zajednice šumarstva Dalmacije Davorin Prgin, dipl. ing. Ovaj Odbor bi svakako bilo neophodno više aktivirati kako bi praćenje Društvenog dogovora bilo djelotvornije.

Društveni dogovor prihvaćen je od strane svih sudionika, a eventualno bi prestao važiti na dan kada to utvrde svi sudionici. Tako je prošle godine Dogovor došao u ozbiljnu kušnju, jer je republički organ nadležan za financije predlagao odgodu njegove primjene mimo dogovorene procedure. U prijedlogu republičkog budžeta za 1982. godinu nije bila predviđena obveza Republike u sufinanciranju Programa. Tada je došlo do opravdanih protesta svih ostalih sudionika Dogovora, a ovakvim jednostranim prekidom naročito bi bile pogođene organizacije udruženog rada koje gospodare šumama i šumskim zemljiština na području krša. Zahvaljujući argumentima šumarskih organizacija i širokoj podršci društveno-političkih struktura na razini Republike, ostala su i dalje sredstva Republike, tako da će, nadamo se, sada i ubuduće biti sigurnija, a ovakve strepnje se vjerovatno više neće ponoviti. Ova neugodna epizoda najbolje pokazuje da se i ostali sudionici Dogovora moraju ponašati korektno, kako je to do sada bio slučaj s Republikom, jer se, zaista, sva uložena sredstva moraju i opravdati, bilo u kvantitativnim ili financijskim veličinama, pa u tom pravcu treba još preispitati ponašanje ostalih sudionika Dogovora na realizaciji godišnjih Programa gospodarenja.

U tabelama 1, 2, 3 i 4 prikazujemo plan i ostvarenje Programa za gospodarenje šumama za područje krša za razdoblje 1980 — 82. god. i plan za godinu 1983. posebno po zajednicama općina i sveukupno.

2

U daljnjem tekstu opisat ćemo pojedine radove, problematiku i dinamiku ostvarenja. Radovi na uređivanju šuma su obuhvatili radove na izradi Programa za gospodarenje šumama, te sređivanje posjedovnih, imovinsko-pravnih i zemljišno-knjižnih odnosa za šume i šumska zemljišta i djelomičnu izradu temeljnih karata. Pripremne radnje na sređivanju posjedovnih i imovinsko-pravnih (zemljišno-knjižnih odnosa) se, očito, ne mogu razriješiti bez pomoći i aktivnog učešća društveno-političkih zajednica (općina), koje u većini slučajeva ne žele razriješiti ovaj »gordijski čvor«. Većina općina zastupa stajalište da je bolje sve šume i šumska zemljišta zadržati u isključivo svojoj nadležnosti, jer uključivanje šumarskih organizacija s pravom korištenja, po njihovom mišljenju, samo komplicira situaciju. Svi pozitivni zakonski akti idu u prilog ovakvom stanju, jer sve dok općine ne razriješe ovo početno stanje, koje se jedino može razriješiti od strane njihovih službi, neće se ovaj problem pomaknuti s mrtve točke. Dok se zakonom ne obvežu društveno-političke zajednice (općine) da prenesu pravo korištenja šumama i šumskim

PROGRAM ZA GOSPODARENJE ŠUMAMA ZA PODRUČJE KREŠA
ZA RAZDOBLJE 1980 - 1982.GOD. I PLAN ZA 1983.GOD.

ZAJEDNICA OPĆINA: GOSPIĆ

TABELA 1

V R S T R A D O V A	GODINA	P L A N		OSTVARENJE		OSTVARENJE PLAN (%)	
		ha	ooo din	ha	ooo din	ha	din
UREĐIVANJE SUMA	1980	-	-	-	-	-	-
	81	6.855	2.742	6.855	2.742	100	100
	82	9.710	3.872	11.167	5.128	115	132
	UKUPNO	16.565	6.614	18.022	7.870	109	119
	1983	20.335	10.840	-	-	-	-
ZAŠTITA ŠUMA a/ BOLESTI I ŠTETNICI	1980	19	464	35	5	184	1
	81	2.350	380	2.350	380	100	100
	82	300	760	300	606	100	80
	UKUPNO	2.669	1.604	2.685	991	101	62
	1983	300	782	-	-	-	-
b/ PROTUPOŽARNA ZAŠTITA	1980	200	5.030	690	365	345	7
	81	15.503	3.160	13.500	3.723	100	118
	82	-	7.267	-	7.725	-	106
	UKUPNO	13.703	15.457	14.190	11.813	104	76
	1983	-	5.823	-	-	-	-
a/ POŠUMLJAVANJE PALJEVINA	1980	-	-	-	-	-	-
	81	-	-	-	-	-	-
	82	11	1.208	-	-	-	-
	UKUPNO	11	1.208	-	-	-	-
	1983	-	-	-	-	-	-
b/ N O V O POŠUMLJAVANJE	1980	82	4.682	102	8.622	124	184
	81	82	7.740	73	5.854	89	76
	82	82	6.766	83	6.878	101	102
	UKUPNO	246	19.188	259	21.354	105	111
	1983	67	8.040	-	-	-	-
OSTALI RADOVI REPRODUKCIJE Š U M A	1980	72	5.326	92	6.027	128	113
	81	39.330	7.849	9.260	9.472	24	121
	82	196	6.653	322	8.383	164	126
	UKUPNO	32.528	19.828	9.674	23.882	24	120
	1983	-	5.130	-	-	-	-
SVEUKUPNO	1980	-	15.502	-	15.019	-	97
	81	-	21.871	-	22.171	-	101
	82	-	26.526	-	28.720	-	108
	UKUPNO	-	63.899	-	65.910	-	103
	1983	-	30.615	-	-	-	-

PROGRAM ZA GOSPODARENJE ŠUMAMA ZA PODRUČJE KRŠA
ZA RAZDOBLJE 1980 - 1982.GOD. I PLAN ZA 1983.GOD.

ZAJEDNICA OPĆINA: RIJEKA

TABELA 2

V R S T R A D O V A	GODINA	P L A N		OSTVARENJE		OSTVARENJE PLAN (%)	
		ha	ooo din	ha	ooo din	ha	din
UREĐIVANJE ŠUMA	1980	13.350	5.983	2.870	4.278	21	72
	81	12.892	5.157	12.115	3.646	94	71
	82	12.834	6.161	10.748	5.593	84	91
	UKUPNO	39.076	17.301	25.733	13.517	66	78
	1983	21.091	9.188	-	-	-	-
ZAŠTITA ŠUMA a/ BOLESTI I ŠTETNICI	1980	1.746	3.015	907	2.237	52	74
	81	1.279	2.174	605	1.535	47	71
	82	1.048	3.774	732	3.709	70	98
	UKUPNO	4.073	8.963	2.244	7.481	55	83
	1983	2.253	5.288	-	-	-	-
b/ PROTUPOŽARNA ZAŠTITA	1980	184	14.726	173	15.739	94	107
	81	-	28.507	-	25.567	-	90
	82	-	29.634	613	29.543	-	100
	UKUPNO	184	72.867	786	70.849	427	97
	1983	-	33.096	-	-	-	-
c/ POŠUMLJAVANJE PALJEVINA	1980	70	4.752	20	2.084	29	44
	81	54	2.992	51	2.826	94	94
	82	103	3.724	99	3.367	96	90
	UKUPNO	227	11.468	170	8.277	75	72
	1983	11	814	-	-	-	-
b/ N O V O POŠUMLJAVANJE	1980	102	8.160	150	11.028	147	135
	81	121	11.506	129	11.923	107	104
	82	154	17.548	179	19.259	116	110
	UKUPNO	377	37.214	458	42.210	121	113
	1983	159	21.117	-	-	-	-
OSTALI RADOVI REPRODUKCIJE Š U M A	1980	156	17.421	129	15.654	83	90
	81	-	17.264	-	17.253	-	100
	82	-	20.279	-	19.052	-	94
	UKUPNO	156	54.964	129	51.959	83	95
	1983	-	42.670	-	-	-	-
SVEUKUPNO	1980	-	54.057	-	51.020	-	94
	81	-	67.600	-	62.750	-	93
	82	-	81.120	-	80.523	-	99
	UKUPNO	-	202.777	-	194.293	-	96
	1983	-	112.173	-	-	-	-

PROGRAM ZA GOSPODARENJE ŠUMAMA ZA PODRUČJE KRŠA
ZA RAZDOBLJE 1980 - 1982. GOD. I PLAN ZA 1983. GOD.

ZAJEDNICA OPĆINA: S P L I T

TABELA 3

V R S T R A D O V A	GODINA	P L A N		OSTVARENJE		OSTVARENJE PLAN (%)	
		ha	ooo din	ha	ooo din	ha	din
UREĐIVANJE ŠUMA	1980	3.504	5.257	1.312	1.696	37	32
	81	19.284	3.634	19.315	1.225	100	34
	82	29.112	7.006	-	3.722	-	53
	UKUPNO	51.900	15.897	20.627	6.643	40	42
	1983	-	6.374	-	-	-	-
ZAŠTITA ŠUMA a/ BOLESTI I ŠTETNICI	1980	1.520	3.277	1.603	3.050	105	93
	81	2.058	4.122	1.423	3.081	69	75
	82	2.244	5.478	1.262	3.872	56	71
	UKUPNO	5.822	12.877	4.288	10.003	74	78
	1983	1.898	5.009	-	-	-	-
b/ PROTUPOŽARNA ZAŠTITA	1980	250	16.205	224	21.639	90	134
	81	-	31.364	-	28.603	-	91
	82	-	31.373	-	41.765	-	133
	UKUPNO	250	78.942	224	92.007	90	117
	1983	-	48.879	-	-	-	-
a/ POŠUMLJAVANJE PALJEVINA	1980	840	5.564	526	3.567	63	64
	81	309	4.159	392	5.072	127	122
	82	432	6.990	299	6.958	69	100
	UKUPNO	1.581	16.713	1.217	15.597	77	93
	1983	321	5.366	-	-	-	-
b/ NOVO POŠUMLJAVANJE	1980	504	19.845	548	18.198	109	92
	81	578	28.949	404	22.057	70	76
	82	675	37.292	494	27.094	73	73
	UKUPNO	1.757	86.086	1.446	67.349	82	78
	1983	548	34.477	-	-	-	-
OSTALI RADOVI REPRODUKCIJE ŠUMA	1980	120	30.539	150	29.468	125	96
	81	-	24.741	-	37.611	-	152
	82	-	32.303	-	40.513	-	125
	UKUPNO	120	87.583	150	107.592	125	123
	1983	-	32.337	-	-	-	-
SVEUKUPNO	1980	-	80.687	-	77.618	-	96
	81	-	96.969	-	97.649	-	101
	82	-	120.442	-	123.924	-	103
	UKUPNO	-	298.098	-	299.191	-	100
	1983	-	132.442	-	-	-	-

PROGRAM ZA GOSPODARENJE ŠUMAMA ZA PODRUČJE KRŠA
ZA RAZDOBLJE 1980 - 1982.GOD. I PLAN ZA 1983.GOD.

ZAJEDNICA OPĆINA: GOSPIĆ, RIJEKA I SPLIT

TABELA 4

VRST RADOVA	GODINA	P L A N		OSTVARENJE		OSTVARENJE PLAN (%)	
		ha	ooo din	ha	ooo din	ha	din
UREĐIVANJE ŠUMA	1980	16.854	11.240	4.182	5.974	25	53
	81	39.031	11.533	38.285	7.613	98	66
	82	51.656	17.039	21.915	14.443	42	85
	UKUPNO	107.541	39.812	64.382	28.030	60	70
	1983	41.426	26.402	-	-	-	-
ZAŠTITA ŠUMA a/ BOLESTI I ŠTETNICI	1980	3.285	6.756	2.545	5.292	77	78
	81	5.687	6.676	4.378	4.996	77	75
	82	3.592	10.012	2.294	8.187	64	82
	UKUPNO	12.564	23.444	9.217	18.475	73	79
	1983	4.451	11.079	-	-	-	-
b/ PROTOPOŽARNA ZAŠTITA	1980	634	35.961	1.087	37.743	171	105
	81	13.503	63.031	39.067	57.893	289	92
	82	-	68.274	613	79.033	-	116
	UKUPNO	14.137	167.266	40.767	174.669	288	104
	1983	-	87.798	-	-	-	-
a/ POŠUMLJAVANJE PALJEVINA	1980	910	10.316	546	5.651	60	55
	81	363	7.151	443	7.898	122	110
	82	546	11.922	398	10.325	73	87
	UKUPNO	1.819	29.389	1.387	23.874	76	81
	1983	332	6.180	-	-	-	-
b/ NOVO POŠUMLJAVANJE	1980	688	32.687	800	37.848	116	116
	81	781	48.195	606	39.834	78	83
	82	910	61.606	756	53.231	83	86
	UKUPNO	2.379	142.488	2.162	130.913	91	92
	1983	774	63.634	-	-	-	-
OSTALI RADOVI REPRODUKCIJE ŠUMA	1980	348	53.286	371	51.149	107	96
	81	39.330	49.854	9.260	64.336	24	129
	82	196	59.235	322	67.948	164	115
	UKUPNO	39.874	162.375	9.953	183.433	25	113
	1983	160	80.137	-	-	-	-
SVEUKUPNO	1980	-	150.246	-	143.657	-	96
	81	-	186.440	-	182.570	-	98
	82	-	228.088	-	233.167	-	102
	UKUPNO	-	564.774	-	559.394	-	99
	1983	-	275.230	-	-	-	-

zemljištem na kršu na šumarske organizacije, uz prethodno dobro izrađene prostorne planove općina, naročito što se tiče planova namjene površina, neće biti ni valjanih Programa, a ni prave orijentacije daljnjeg razvoja šumarstva na kršu. U takvim okolnostima nije ni čudno da dolaze do izrade neadekvatnih Programa, koji se uglavnom rade na se donekle zadovolji slovo zakona, a njihova praktična primjena, na koje smo ranije upozorili, vrlo je ograničena i nepotpuna.

Osim toga šumarske organizacije na kršu ne posjeduju prave stručne timove (sekcije) za uređenje šuma, bez kojih se ne može zamisliti pravi rad na uređivanju šuma, pa s postojećim, uglavnom neadekvatnim stručnim osobljem operativna ne može dati valjan odgovor na ovakve zahtjeve. Njeno osoblje je, uostalom, angažirano u realizaciji svakodnevnih poslova, pa svakako ne može raditi još i na poslovima uređivanja šuma.

Razmatrajući planirane i ostvarene radove uređivanja šuma po zajednicama općina za trogodišnje razdoblje (1980 — 82), konstatiramo da je jedino kod ZO Gospić došlo do prebačaja plana u fizičkim (109%) i financijskim pokazateljima (119%), dok ostale ZO iskazuju podbačaja, i to ZO Rijeka (66% i 78%) i ZO Split (40% i 42%). Podbačaj ovih dviju ZO ne može bitno popraviti ni prebačaj ZO Gospić, tako da u sveukupnom iznosu krša bilježimo podbačaja u fizičkom (60%) i financijskom pogledu (70%). U ukupnom 3-godišnjem Programu, što se tiče planiranih financijskih pokazatelja, radovi na uređivanju šuma u odnosu na ukupno planirane radove bili su određeni u slijedećem postotnom odnosu: ZO Gospić 10%, Rijeka 9%, Split 5% i sveukupno krš 7%. I ovako skromno planirani iznosi, osim kod ZO Gospić (12%) nisu ostvareni. ZO Rijeka ostvarila je 7%, ZO Split 2% i sveukupno krš svega 5%. Ovako nepovoljan trend kod uređivanja šuma bilo bi neophodno u skoroj budućnosti zaustaviti i poboljšati.

Slijedeća, najveća stavka Programa je zaštita šuma koja se putem detaljnog programa dalje razvrstava na zaštitu šuma od bolesti i štetnika i protupožarnu zaštitu. Unutar protupožarne zaštite su obuhvaćeni slijedeći radovi: izgradnja i održavanje protupožarnih prosjeka, uzgojne radnje — čišćenja i proreda koje imaju prvenstveno zadatak da smanje mogućnost izbijanja požara, a prilikom eventualnog požara, naročito prizemnog, da pruže prirodnu branu (odsijecanjem donjih grana) i tako štete od požara smanje na najmanju moguću mjeru. Osim toga, ovdje je također obuhvaćena osmatračko-dojavna služba, ali samo kao pojačana služba u ljetnim mjesecima, kao i nabavka protupožarnih sredstava.

U Republičkom komitetu za poljoprivredu i šumarstvo je bilo dogovoreno da se započne s izradom detaljnog Programa zaštite šuma — protupožarne, prilikom izrade cjelokupnog Programa za godinu 1981. Nije nam poznato da li se taj dogovor i poštiva, ali je šteta da se u Programima koji su nakon toga izrađeni od Komiteta nije našlo mjesta i za ovaj detaljni Program. Inzistiranje na detaljnom Programu ima opravdanje u činjenici da se najveći dio sredstava upravo angažira za zaštitu šuma od požara, pa bi zaista bilo opravdano da se ova stavka bolje razradi putem detaljnog programa. Planirana sredstva za zaštitu šuma od bolesti i štetnika u odnosu na ukupni Program obuhvaćaju najmanje sredstava. (ZO Gospić 2%, Rijeka 4%, Split 3% i sveukupno 3%). I tako skromno planirana sredstva kod svih ZO nisu potpuno u-

trošena (ZO Gospić 62%, Rijeka 83%, Split 78% i ukupno 79%). Kod tretiranja većih zaraženih površina putem aviozamagljivanja prilično se površine mogu točno odrediti, dok je to kod radova mehaničkog skidanja zapreka borovog četinjaka s pojedinih stabala vrlo teško odrediti jer je okularna procjena podložna velikim pogreškama. Kod ovih radova je najčešće dolazilo u obzir suzbijanje borovog četinjaka mehaničkim putem sa zemlje, a manjim dijelom se odnosilo na suzbijanje ostalih bolesti i štetnika. Suzbijanje borovog četinjaka obavlja se uglavnom mehaničkim putem mada se na taj način postižu vrlo skromni i u stručnom pogledu prilično diskutabilni rezultati. Sigurno je da bi biološko suzbijanje bilo djelotvornije pa bi naša stručna razmišljanja trebalo podrediti tim nastojanjima.

Koliko je pojedinih vrsta poslova bilo unutar protupožarne zaštite i ostvareno nije nam poznato, jer ne posjedujemo detaljne programe. Činjenica je da se vrlo veliki postotak ukupnih sredstava upravo odnosi na utrošena sredstva protupožarne zaštite. Kod ZO Gospić taj je postotak nešto niži i iznosi svega 18%, dok kod ZO Rijeka iznosi 36%, ZO Split 31% i sveukupno 31%. Nema sumnje da je glavni smisao Društvenog dogovora sadržan u naporima našeg društva da zaštiti šuma pokloni odgovarajući tretman. Međutim, bilo bi vrlo loše da se ova sredstva najvećim dijelom troše na podmirenje osobnih primanja čuvarskog i ostalog režijskog osoblja. Upravo bi zato inzistiranje na izradi i praćenju detaljnog Programa zaštite šuma moglo demantirati ovakve, možda proizvoljne tvrdnje.

Kod rubrike pošumljavanje paljevina možemo primjerno pratiti plan i ostvarenje jer je očito da su planirane površine već prije stradale od požara i da su faktično evidentirane na terenu. Ukupno uzevši zabilježeno je neispunjavanje plana u fizičkom (76%) obujmu, što je manje za 432 ha, dok je kod financijskog rezultata (81%) također zabilježen podbačaj. Površina od 432 ha čini 21% od prosječnog godišnjeg plana, što svakako nije zanemarivo. Tako je kod ZO Gospić bilo planirano svega 11 ha, što nije i ostvareno, pa se zbog malog iznosa može gotovo i zanemariti. Dalje je kod ZO Rijeka fizički obujam ostvaren sa 75% (57 ha manje što čini 13% u podbačaju), dok je u financijskom pogledu ispod fizičkog ostvarenja (72%). Kod ZO Split je fizički obujam ostvaren sa svega 77% (364 ha manje, što čini 84% ukupnog neizvršenja), dok je financijski rezultat (93%) ostvaren iznad fizičkog ostvarenja. Treba se zapitati koji su razlozi takvog podbačaja plana. Poznato je da su visoki troškovi čišćenja površina na kojima je harao požar jedan od razloga neizvršenja, ali ove površine sigurno treba da imaju prioritet kod pošumljavanja novih površina. Osim toga, na snazi je jedan dogovor koji obvezuje sudionike da se neutrošena sredstva iz Programa jedino mogu usmjeriti na radove pošumljavanja, a takvih ima nekoliko stavki u Programu. Ipak, uz sve poteškoće objektivne naravi treba imperativno obaviti minimalne radnje pošumljavanja paljevina, jer bar ono što našom brigom izgori treba da bude i pošumljeno. Sveukupno je pošumljeno 1.387 ha paljevina, što čini 462 ha godišnje, pa ni ova količina, uza sav podbačaj nije za potcjenjivanje. Novo pošumljavanje ukupno uzevši ostvarilo se u zadovoljavajućem obujmu, jer je fizičko ostvarenje ispunjeno s 91%, a financijsko s 92%. U ovim radovima najbolje rezultate iskazuje ZO Rijeka (prebačaj 121%, odnosno 113%), zatim ZO Gospić (105%, odnosno 111%), a najslabije ZO Split (82%, odnosno 78%). Razmatramo li samo fizičke pokazatelje, tada u ukupnoj sumi nije realizirano

218 ha, ali je ZO Rijeka prebacila plan za 81 ha, a ZO Gospić za 12 ha, dok je ZO Split podbacila za 311 ha ($311 - 81 - 12 = 311 - 93 = 218$ ha). Sredstva za novo pošumljavanje u usporedbi sa sveukupno utrošenim sredstvima Programa učestvuju s 24%, dok je kod pojedinih ZO odnos nešto drugačiji (ZO Gospić 32%, ZO Rijeka 22% i ZO Split 23%).

Prosječna cijena pošumljavanja za proteklo razdoblje iznosi 60.552 din/ha, pa se ovom prilikom treba da zapitamo koji su razlozi tako niske cijene. Već je prve godine primjene Dogovora jedinična cijena pošumljavanja bila viša nego što je izračunat gornji iznos, da bi se idućih godina povećala prema prosječnom povećanju sredstava svih sudionika. Kod ovih vrsta radova su moguća dva zaključka. Prvi se može izvesti iz saznanja da su šumarije zbog poboljšanja tehnologije bile u stanju da realiziraju predviđene radove uz nižu cijenu od planirane. Drugi je zaključak ipak vjerovatniji ako pođemo od pretpostavke da su površine koje su se jedino mogle pošumiti sadnjom (2.500 sadnica/ha) djelomično pošumljavanje i sjetvom (što je neusporedivo jeftinije) ili se kod sadnje nije respektirao broj sadnica po jedinici površine. Ne tvrdimo da se pošumljavanje ne bi moglo obaviti i sjetvom sjemena (prosječno je normativ 7 kg/ha), ali bi pritom umjesto pošumljavanja sadnjom (gdje je trošak puno veći od sjetve) bilo potrebno zasijati daleko veću površinu, i to u odnosu u kojem se kreće trošak podizanja nove površine pošumljavanja sjetvom, odnosno sadnjom. Tako je u prošloj godini taj faktor iznosio 6.33, što znači da bi se opravdao jedan ha pošumljavanja sadnjom sadnica bilo bi potrebno pošumiti sjetvom adekvatnu površinu od 6.33 ha. O ovoj dilemi bi svakako bilo neophodno da se povede računa kod kolaudacije radova na terenu.

Zadnja rubrika — ostali radovi reprodukcije šuma također veže znatna sredstva, 33% od sveukupno utrošenih sredstava, dok je po ZO slijedeća situacija: ZO Rijeka 27%, ZO Gospić i Split 36%. U prvoj i djelomično drugoj godini primjene Dogovora pod gornjim nazivom su se izvodili radovi na unapređivanju stanja sastojina putem različitih uzgojnih zahvata. (Slika 1.) Nakon toga se u ovoj rubrici obračunava 25% od sveukupno planiranih sredstava koja služe za podmirenje troškova režija šumarija. Prema tome, i kod ove rubrike treba imperativno zahtijevati da ne dođe do povećanja iznad 25%. Ova proporcija donekle se poštivala kod ZO Rijeka, dok je kod ZO Gospić i Split došlo do znatnog odstupanja. I kod ove rubrike, kao i kod protupožarne zaštite, treba točno razlučiti troškove koji se odnose na podmirenje režije (rukovodne strukture, administracija i čuvari), kako zaista ne bi došli u poziciju da se godišnje ostvarenje ostalih radova znatno smanji, što bi bilo neoprostivo, a ne bi se moglo ni opravdati.

Prilikom usvajanja Dogovora na traženje Republičkog komiteta za poljoprivredu i šumarstvo Opće udruženje šumarstva putem Savjeta za krš izradilo je prijedlog normi i cjenika za radove na kršu. Svake godine su cijene korigirane na više prema prosječnom povećanju sredstava za ostvarenje Programa. Takvim načinom obračuna u godini 1983. za pojedine radove su izračunate jedinične cijene po ha kako slijedi: uređivanje šuma 540 din., aviozamagljivanje 1.600 din., terestičko suzbijanje štetnika ili bolesti 4.000 din., izrada — održavanje protupožarnih prosjeka: borove sastojine 60.500 din — 18.000 din, makije 121.000 din — 36.300 din i šikare 90.100 din — 27.000 din,

čišćenje — prorade: borove sastojine 54.000 din, makije 108.000 din i šikare 81.000 din. Osmatračko-dojavna služba 1.300 din za 7 sati po zaposlenom, dok će se troškovi nabavke protupožarnih sredstava priznavati po nabavnim cijenama. Pošumljavanje: sadnjom 2.500 sadnica po ha po cijeni od 128.000 din, a sjetvom 7 kg po ha po cijeni od 20.000 din. Faktor pretvorbe sadnje — sjetve je 6.4 (prethodno je objašnjeno). U ovoj godini Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo ponovno je pokrenuo inicijativu za korekciju gornjih cijena i normativa, pa će u tu svrhu uskoro i Savjet za krš, nakon što jedna uža stručna grupa razradi mjerila, raspravljati o ovom problemu i svoje zaključke prezentirati Komitetu.

U tabeli 5. prikazana je dinamika izvora sredstava po sudionicima za ostvarenje Programa za gospodarenje šumama na području krša.

U dosadašnjem ostvarenju trogodišnjeg sveukupnog Programa, uz mala odstupanja, zadržano je postotno učešće pojedinih sudionika u financiranju prema odredbama Dogovora (OUR 44,6%, Općina 28,8% i Republika 26,6%, gdje je smanjeno učešće OUR-a od 2% nadoknađeno povećanim alikvotnim dijelom od strane općina, dok je stvarno učešće Republike u skladu s odredbama Dogovora (jer je smanjeno učešće za 0,1% gotovo zanemarivo). Nadalje su ukupno realizirana sredstva u odnosu na planirana ostvarena sa 99%, ali po sudionicima dobivamo slijedeće pokazatelje ostvarenja: OUR 94%, općina 108% i Republika 99%. Uspoređujući postotno učešće pojedinih izvora sredstava u odnosu na ukupno uložena sredstva po pojedinim ZO dobivamo nešto drugačije podatke. Tako sredstva OUR-a učestvuju u slijedećem postotnom odnosu: ZO Gospić 45,3%, Rijeka 46,9% i Split 43,0%, sredstva općina: ZO Gospić 23,4%, Rijeka 28,0% i Split 30,6% i napokon sredstva Republike: ZO Gospić 31,3%, Rijeka 25,1% i Split 26,5%. Iako u ovim omjerima ima znatnog utjecaja činjenica da Republika učestvuje u različitim omjerima s obzirom na različitu razvijenost općina, ipak nam se čini da ti omjeri nisu odraz stvarnog stanja. Međutim, da bi se ova tvrdnja mogla i potkrijepiti, bilo bi neophodno obaviti detaljnu analizu učešća Republike po svim općinama, ali to prelazi okvire ovog rada. I postotno učešće pojedinih ZO u sredstvima Republike pokazuje slijedeće proporcije: ZO Gospić 14%, Rijeka 33% i Split 53%, koji su dobiveni prilikom izrade Programa 1980. god., kada su se na temelju visine sredstava općina rasporedila sredstva Republike. Opravdano se treba upitati da li je zaista dovoljan samo taj kriterij.

3

O dosadašnjoj provedbi Društvenog dogovora je Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo redovito svake godine sastavljao Program za gospodarenje šumama na kršu naše Republike s određenim zaključcima i zatim dostavljao Izvršnom vijeću Sabora, Vijeću udruženog rada i Vijeću općina Sabora SRH na razmatranje i prihvaćanje. Do sada su bez većih primjedbi i prihvaćeni prezentirani materijali. U daljnjem tekstu navodimo najvažnije usvojene zaključke tih organa društvenog samoupravljanja i najviših organa vlasti, koji se, uz manje izuzetke, zapravo ponavljaju svake godine, a svode se na slijedeće:

PROGRAM ZA GOSPODARENJE ŠUMAMA NA PODRUČJU KRŠA
ZA RAZDOBLJE 1980 - 1982. GOD. I PLAN ZA 1983. GOD.

TABELA 5

ZAJEDNICA OPĆINA	GODINA	IZVORI SREDSATAVA											
		UKUPNO				OUR				OPĆINA			
		PLAN	OSTVA- RENJE PLAN	OSTVA- RENJE PLAN	%	PLAN	OSTVA- RENJE PLAN	OSTVA- RENJE PLAN	%	PLAN	OSTVA- RENJE PLAN	OSTVA- RENJE PLAN	%
		ooo din				ooo din				ooo din		ooo din	%
GOSPIĆ	1980	15.502	15.019	97	5.772	5.772	100	4.230	3.747	89	5.500	5.500	100
	81	21.871	22.171	101	9.708	9.984	103	5.288	5.312	100	6.875	6.875	100
	82	26.526	28.720	108	11.930	14.102	118	6.346	6.368	100	8.250	8.250	100
	UKUPNO	63.899	65.910	103	27.410	29.858	109	15.864	15.427	97	20.625	20.625	100
	1983	30.615	-	-	14.265	-	-	7.110	-	-	9.240	-	-
RIJEKA	1980	54.057	51.020	94	25.793	24.293	94	14.876	13.339	90	13.388	13.388	100
	81	67.600	62.750	93	32.271	29.306	91	18.594	18.205	98	16.735	15.239	91
	82	81.120	80.523	99	38.725	37.548	97	22.313	22.893	103	20.082	20.082	100
	UKUPNO	202.777	194.293	96	96.789	91.147	94	55.783	54.437	98	50.205	48.709	97
	1983	112.173	-	-	64.689	-	-	24.992	-	-	22.492	-	-
SPLIT	1980	80.687	77.618	96	38.435	33.866	88	21.140	22.640	107	21.112	21.112	100
	81	96.969	97.649	101	44.531	40.205	90	26.048	31.054	119	26.390	26.390	100
	82	120.442	123.924	103	58.447	54.503	93	30.327	37.753	124	31.668	31.668	100
	UKUPNO	298.098	299.191	100	141.413	128.574	91	77.515	91.447	118	79.170	79.170	100
	1983	132.442	-	-	61.718	-	-	35.256	-	-	35.468	-	-
SVEUKUPNO	1980	150.246	143.657	96	70.000	63.931	91	40.245	39.726	99	40.000	40.000	100
	81	186.440	182.570	98	86.510	79.495	92	49.930	54.571	109	50.000	48.504	97
	82	228.088	233.167	102	109.102	106.153	97	58.986	67.014	114	60.000	60.000	100
	UKUPNO	564.774	559.394	99	265.612	249.579	94	149.162	161.311	108	150.000	148.504	99
	1983	275.230	-	-	140.672	-	-	67.358	-	-	67.200	-	-

Na temelju detaljnih analiza ostvarenja Programa za gospodarenje šumama na kršu predlagalo se njegovo prihvaćanje, s čime su najviši organi društvenog samoupravljanja i vlasti SRH uvijek bili suglasni.

Neprekidno se ponovno poticalo osnivanje SIZ-a za unapređivanje šuma na kršu, što bi bitno poboljšalo položaj šumarstva na kršu. Nažalost, zbog poznatih razloga koji su opisani na početku ni do danas nije došlo do njegovog osnivanja.

Zbog znatno smanjenog ulaganja u šumarstvo, koji je u uzročnoj vezi s prethodno neizvršenim zaključkom, neće se ni približno ostvariti srednjoročni plan 81—85. god. radova na kršu, pa je potrebno pristupiti njegovoj reviziji.

Bolja povezanost organizacija koje gospodare šumama na kršu sa SSRNH, SSOH, korisnicima općekorisnih funkcija šuma i školama treba da rezultira izradom zajedničkog programa (naročito pošumljavanja) i povećanim radovima na terenu.

Primjenu Dogovora treba neprekidno usavršavati u pogledu korekcije normativa i cjenika, djelotvornijeg pregleda radova, izrade, izvještaja, poboljšanja rada inspeksijskih službi kod kvantitativnog i financijskog pregleda radova i veće aktivnosti Koordinacionog odbora za provođenje Dogovora.

Cjelokupna aktivnost oko provedbe Dogovora slabo se popularizira putem sredstava javnog informiranja, ali i u društveno-političkim sredinama, pa je u tom pogledu neophodno poboljšati situaciju. Osim toga treba da organi općinskih skupština, društvene samozaštite i vatrogastva budu aktivno uključeni u realizaciju detaljnog programa zaštite šuma od požara.

Osim gore navedenih zaključaka smatramo da bi za još djelotvorniju primjenu Društvenog dogovora bilo potrebno:

- izrađivati i detaljne programe zaštite šuma od požara kao sastavne dijelove Programa za gospodarenje šumama na kršu,

- izraditi Pravilnik (detaljno uputstvo) o primjeni Društvenog dogovora, što se naročito odnosi na izradu (cjenika i normativa) i praćenje Programa zajedno s kolaudacijom radova.

- ponovno ispitati stvarne mogućnosti velikog učešća sredstava (46,6%) organizacija udruženog rada šumarstva na kršu u Programu, jer iako je to učešće sada smanjeno putem priznavanja troškova režije — ostalih radova re-produkcije šuma, ipak i dalje postoji opravdana bojazan da će te organizacije vrlo teško osigurati umanjeno vlastito učešće.

- čim prije zakonskim putem regulirati prijenos prava korištenja šuma i šumskih zemljišta na kršu organizacijama (šumarskim) koje njima gospodare, izraditi dobre prostorne planove općina s točnom namjenom površina, a nakon toga pristupiti formiranju stručnih ekipa za uređivanje šuma. Bez ovih radnji nećemo moći djelotvorno gospodariti i šumarstvo na kršu će se stalno nalaziti na periferiji naših svakodnevnih zbivanja.

Na kraju treba konstatirati da ovaj Dogovor nedvojbeno predstavlja jedan dobar gest šire društveno-političke zajednice naše Republike, koja je time pokazala početno razumijevanje za vrlo tešak položaj šumarstva na kršu. Evidentno je da to ni približno ne odgovara stvarnim potrebama, da bi šumarstvo na kršu krenulo krupnim koracima, tamo gdje je zaustavljeno 1954. godine, nakon ukidanja fonda za unapređivanje šumarstva (FUS). Ipak, i ove

napore našeg društva, naročito u ovim stabilizacijskim tokovima, treba izuzetno cijeniti pa ponuđenu šansu ne bismo smjeli tako olako upropastiti. Nadalje, možemo ustvrditi da je primjenom Dogovora došlo do naglog oživljavanja šumarstva na kršu, gdje se određeni manji propusti (a gdje ih nema) zapravo mogu potpuno zanemariti.

Svjesni smo da Dogovor naročito nije povoljan za šumarske organizacije, koje vrlo teško mogu osigurati razmjerno veliko učešće vlastitih sredstava za realizaciju Programa, ali ipak krajnjim naporima treba da zadrže dogovorene proporcije. Promjenu ovih odnosa treba da zatraže uobičajenom procedurom, a do tada se moraju maksimalno založiti da zajedno s ostalim sudionicima ispunjavaju predviđene planove i rade na usavršavanju Dogovora uzimajući pri tome u obzir zaključke i sugestije koje su prethodno navedene.

Ukoliko šumarstvo na kršu naše Republike uspješno provede ovaj ponuđeni Društveni dogovor, vjerujemo da ćemo i za buduće akcije, prvenstveno mislimo na osnivanje SIZ-a za unapređivanje šumarstva na kršu, dobiti punu podršku svih društveno-političkih i drugih struktura naše Republike. Iako provedba Dogovora iziskuje puno napora od šumarskih organizacija, čvrsto smo uvjereni da imamo toliko snage da izdržimo takva iskušenja. Poznavajući situaciju na terenu, potpuno smo sigurni da ćemo i ovaj zadatak uspješno obaviti, te da će uskoro i šumarstvo na kršu doživjeti puni procvat.

Better Days Ahead for Forestry on Karst

S u m m a r y

The author presents the results of the three-year application of a new method for financing foresting, forest maintenance and fire protection. Pursuant to the stipulations of the Forest Act of the Socialist Republic of Croatia of 1977, respectively social compact, the financing of these activities is broken down as follows: 46.6% by the forestry management service, 26.7% by the republic and 26.7% by the community. Numerical data are presented in the accompanying tables.

IZRADA KRATKO REZANOG OGRIJEVNOG DRVA I ISPORUKA KUPCIMA U KONTEJNERIMA

Mr TERZIN Vlado, dipl. inž. šum.

VINKOVIĆ Đuro, dipl. inž. šum.

SOUR »Slavonska šuma«, Vinkovci

SAŽETAK. Ogrijevno drvo pri izradi i manipuliranju na sadašnji način, dok stigne iz šume od panja do potrošača, apsorbira veliku količinu rada. U ovom članku iznosimo prijedlog racionalnijeg načina rada u proizvodnji i otpremi ogrijevnog drva potrošačima. Prijedlog smo provjerili, te iznosimo rezultate iz kojih se vidi da bi njegovom primjenom ostvarili uštede i povećali proizvodnost rada.

UVOD

Znatan dio stanovništva u našoj zemlji, obzirom na tradiciju i svojstvo drva, smatra da drvo kao izvor toplotne energije za zagrijavanje stambenih prostorija, nema adekvatne zamjene.

Veći broj korisnika drugih izvora toplotne energije, kao što su nafta, električna energija, ugljik, obzirom na poskupljenje, vraća se na ogrijevno drvo. To u zadnje vrijeme potencira potražnju gorivog drva na tržištu.

SR Hrvatska prema Statističkom godišnjaku iz 1981. god. ukupno je proizvela u 1980. god. 3,340.000 m³ neto drvne mase, od čega 959.000 m³ ogrijevnog drva. Pretvoreno u prostornu mjeru, koja je propisom dokinuta, ali u praksi se još uvijek koristi, to iznosi cca 1,400.000 prostornih metara ogrijevnog drva.

Sječa i izrada ogrijeva na klasičan način (dužina 1 metar), te manipuliranje tako izgrađenim drvom, na putu od panja do kupca, apsorbira veliku količinu rada. U cilju da potreban rad na ogrijevnom drvu obavimo racionalnije, vodeći računa o interesu potrošača, predlažemo tehnološko rješenje koje nam to omogućava.

Zahvaljujući postojećoj organizaciji šumarstva u istočnoj Slavoniji SOUR »Slavonska šuma« Vinkovci, gdje i mi radimo, postojali su uvjeti i susretljivost organa upravljanja, rukovodilaca, stručnjaka, odnosno svih zaposlenih, da zamisao u jednoj varijanti praktično provjerimo. U želji da upoznamo šumarsku javnost, a vodeći računa o prostoru koji nam je na raspolaganju, iznijet ćemo u najkraćem, sadašnji način rada, prijedlog novih načina rada i rezultate koje smo dobili na probi provjeravajući jedan od predloženih načina rada.

SADAŠNJI NAČIN RADA

Da bi ogrijevno drvo koje domaćinstva koriste za zagrijavanje prostora stiglo iz šume od panja do ložišta u domaćinstvu, potrebno je pri sadašnjem načinu rada izvršiti slijedeće:

— Nakon obaranja stabla, krojenja i izrade tehničkog drva, preostali dio drvene mase u tom stablu koji odgovara za ogrijev prepiljuje se na dužinu 95 do 105 (prosječno 100) cm. Oblice do 15 cm srednjih promjera ne cijepamo. Oblice iznad 16 cm na više moraju se iscijepati u 2, 3, 4 i više cjepanica. Ovako prepiljene oblice i izrađene cjepanice slažemo u složajevе između dva kolca, unaprijed pripremljena, pobijena i učvršćena. Veličina složaja (sure) ovisi od količine materijala, a najčešća veličina je 0,5 prm, 1,5 2 prm, itd. s nadmjerom od 10⁰/₀.

— Izrađeno i u sure složeno gorivo drvo se potom od radnika prima, čekića i bojom obilježava.

— Nakon primanja gorivo drvo se od panja privlači na pomoćno stovarište, iznošenjem i vožnjom pomoću konjske zaprege ili strojevima.

— Na stovarištu se privučeno gorivo drvo klasira, slaže, obilježava, te nakon inventarizacije stavlja u prodaju.

— Uplaćeno ogrijevno drvo se vozilima u aranžmanu kupca ili vozilima u vlasništvu šumske organizacije, nakon utovara (u pravilu ručno) prevozi do kupca i ručno ili kipovanjem istovari.

— Kupac potom u pravilu angažira cirkular ili rjeđe sam ručnom pilom, oblice i cjepanice dužine od 1 m pili na dužinu 20 ili 25 cm. Tako izrađeni ogrijev se koristi za loženje ili ako to ložište zahtijeva, tada se ovako ispiljeni ogrijev još i cijepa u sitnije komade.

Sadašnji način rada, obzirom na tehnologiju koju primjenjujemo, zahtijeva da cjelokupna količina ogrijevnog drva, koju potroše domaćinstva u pravilu prođe kroz nabrojane radne operacije. Samo neznatni dio drva za ogrijev koji potroše domaćinstva, odnosno drvo koje potječe iz režijskog otpadka ne radi se na opisani način.

PRIJEDLOG NOVOG NAČINA RADA

Suština prijedloga sastoji se u tome da bi šumske organizacije trebale u svojoj režiji imati sve radove na ogrijevnom drvu, od panja u šumi do kupca. Potrošač bi trebao nakon uplate dobiti ogrijev ispiljen na dužine 20 do 25 cm, dovežen i istovaren pred njegovim stambenim objektom. Znači, potrošaču bi ostalo da u svojoj režiji organizira samo spremanje ogrijeva u svoje dvorište, odnosno u prostoriju određenu za tu namjenu.

Proizvodnju kratko rezanog ogrijeva možemo organizirati na dva načina:

a) Izrada kratko rezanog ogrijeva mobilnim agregatima.

b) Izrada kratko rezanog ogrijeva na centralnim mehaniziranim stovarištima.

Radi boljeg razumijevanja izložit ćemo ukratko našu zamisao.

a) Izrada kratko rezanog ogrijeva mobilnim agregatima. U ovom načinu rada tehnološki postupak odvija se na slijedeći način:

— Rad u šumi kod panja (sječa i izrada). Doznačena stabla za sječu obaramo i krojimo. Tehničku oblovinu izrađujemo iz oborenog stabla kao i kod dosadašnjeg načina rada. Drvni materijal koji je krojenjem određen za ogrijev očisti se od grana ili pili u višekratnike, dužine 2, 3 ili više metara, što se unaprijed dogovori. Sav drvni materijal koji odgovara za ogrijev, radi se u dugim komadima i sjekač ga ostavlja na mjestu izrade (kod panja) kao i tehničku oblovinu.

— Primanje izrađenog materijala. Korištenjem Sistema za određivanje radnog vremena sječe i izrade drva (Tomanić, Hitrec, Vondra) omogućeno je utvrđivanje normi na sječi i izradi i po sortimentima i po stablu. Primanje izrađenih sortimenata od radnika je nepotrebno, jer se radniku vrši obračun osobnog dohotka po izrađenim stablima. Ovo zahtijeva unaprijed izdvajanje i obilježavanje sječno izvoznih jedinica, doznaku stabala s registriranjem podataka za svako stablo, te izračunavanje normi računskom mašinom ili uz pomoć AOP-a. U šumarskim organizacijama gdje se ne koristi Sistem, odnosno ne vrši obračun osobnog dohotka po izrađenom stablu, primanje ogrijeva u višekratnicima može se izvršiti preko prosječnog komada. U tom slučaju potrebno je odrediti dužinu višekratnika koje će radnici izrađivati, kao npr. 2, 3, 4 i više metara. Za svaku dužinu utvrdi se preko uzoraka prosječna zapremina. Kod primanja izrađenog materijala brojimo višekratnike i razvrstavamo ih po dužinama, te množenjem s prosječnom zapreminom pojedine dužine dobijemo količinu izrađenog ogrijeva.

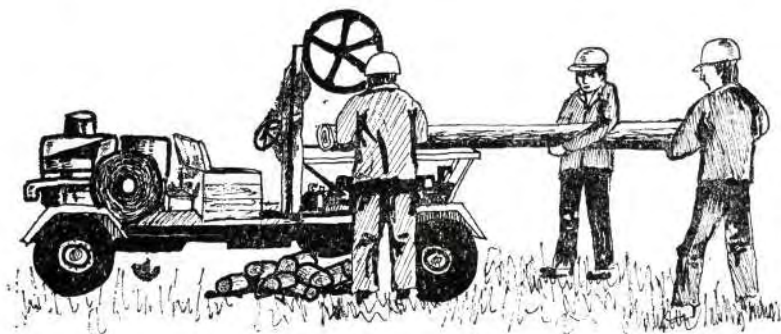
Ako nam i ovaj način čini poteškoće u primanju možemo svaki višekratnik ogrijevnog drva mjeriti i obračunavati količinu isto kao i kod rudničkog drva.

— Privlačenje na stovarište. Izrađeni ogrijev u višekratnike privlačimo na pomoćno stovarište konjskom ili mehaniziranom vučom, odnosno onim sredstvom koje imamo na raspolaganju. Po našem mišljenju najpodesniji je mali poljoprivredni traktor jačine do 60 KS s dvobubanjским vitlom, odnosno opremljen za rad u šumi na privlačenju. Privučen ogrijev u višekratnicima na stovarištu treba uhrpati, pogotovo na tijesnim stovarištima. Utvrđivanje količine privučenog materijala za obračun, možemo obaviti isto kao i kod obračuna sječe i izrade, odnosno preko unaprijed utvrđene mase na sječno izvoznim jedinicama, preko prosječne kubature komada pojedinih sortimenata ili mjerenjem svih privučenih sortimenata, odnosno ogrijeva u višekratnicima.

— Piljenje ogrijeva. Privučene višekratnike ogrijeva na stovarištu pilimo na dužinu 20 do 25 cm, odnosno izrađujemo ogrijevno drvo kao finalni proizvod. Piljenje se može izvršiti na pomoćnom stovarištu različitim agregatima u zavisnosti od energije koju imamo na raspolaganju. Pomoćna šumska stovarišta su privremena i neopremljena, zato predlažemo da piljenje vršimo s mobilnim agregatom koji pokreće dvotaktni dizel motor »aran«. Takvi se agregati koriste i u naseljima za piljenje ogrijeva, međutim za rad na stovarištu u cilju da kod radnika smanjimo naprezanje pri posluživanju agregata, potrebno je dograditi mobilnu rampu. Uz agregat treba imati i motornu pilu ko-

jom privučene višekratnike ogrijeva možemo skratiti na pogodnu dužinu, radi lakšeg prenošenja do agregata za piljenje.

Za rad na piljenju ogrijeva uz agregat potrebna su tri radnika. Jedan radnik (majstor) rukuje strojem i primicanjem višekratnika k tračnoj pili ili cirkularu, pili ogrijev na dužinu 20 do 25 cm i odstranjuje sa klizne plohe otpiljene komade. Drugi i treći radnik (pomoćnici) imaju zadatak da prilagode višekratnike ogrijeva prinosu i uz pomoć rampe dodaju majstoru koji vrši prepiljivanje.

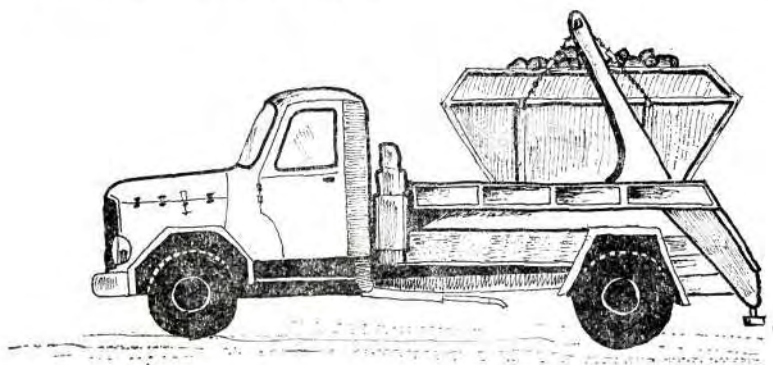
U slučaju gdje imamo veću količinu debelih višekratnika ogrijeva, potrebno je prije piljenja na dužinu 20 do 25 cm organizirati uz pomoć hidrauličnog cijepača, cijepanje debelih komada, tako da se i s njima lagano manipulira kod piljenja.

— Utovar, prijevoz i istovar. Utovareni kratko rezani ogrijev u kontejner prevozimo do kupca specijalno opremljenim kamionom, koji može uz pomoć hidraulike utovariti na sebe kontejner i na određitu istovariti sadržaj iz kontejnera. Ovakvi kamioni se koriste za prevoženje rasutnih tereta (odvoženje smeća iz grada, starog papira i dr.).

Način rada s kamionima i kontejnerima odvijao bi se tako da doveženi prazni kontejner na stovarištu napunimo kratko rezanim ogrijevom ubacivanjem ručno ili mehanizirano uz pomoć traktora s hidrauličnim kranom i grajferom prilagođenim za utovar kratko rezanog ogrijeva, isto kao što je riješen utovar šećerne repe. Prazni kontejner treba obložiti blizu hrpe kratko rezanog ogrijeva, na pogodno mjesto na utovar. U isto vrijeme kamion vozi drugi kontejner i po dolasku na stovarište uz pomoć hidraulike skida prazni kontejner i odlaže ga na pogodno mjesto za utovar kod hrpe kratko rezanog ogrijeva. Oslobođen od praznog kontejnera prilazi napunjenom kontejneru i uz pomoć hidraulike ga tovari na sebe, te odvozi po dispoziciji kupcu. Kod kupca uz pomoć hidraulike istresa kratko rezani ogrijev i potom se vraća sa praznim kontejnerom na stovarište. Za to vrijeme drugi kontejner je napunjen. Dalje se ciklus ponavlja. Uz kamion neophodno je imati najmanje dva kontejnera. U slučaju relacija preko 10 km od stovarišta do potrošača, radi racionalnijeg prijevoza, kamionu trebamo pridodati prikolicu na kojoj možemo voziti dva kontejnera. U tom slučaju kad kompozicija stigne na stovarište kamion odlaže uz pomoć hidraulike jedan po jedan prazni kontejner

blizu hrpe kratko rezanog ogrijeva, a potom najprije uz pomoć hidraulike utovari dva kontejnera na prikolicu, a zatim treći kontejner na sebe, zakvači prikolicu i vozi u naselje. Ako tovar treba podijeliti na više adresa, tada na parkiralištu ostavi prikolicu i razveze jedan po jedan kontejner po unaprijed određenim adresama. Nakon istovara sva tri kontejnera vraćaju se na stovarište i ciklus se ponavlja. Sa pridodanom prikolicom povećavamo tri puta kapacitet ture, a s tim snizujemo troškove po jedinici prevezenog tereta.

Tehnička rješenja ugrađivanja hidraulike na kamion postoje, a za kontejnere da se prilagode potrebama šumarstva, odnosno da se poveća volumen i pregradama odvoje različite određene količine, po izjavi predstavnika proizvođača kontejnera, nema tehničkih prepreka.

Mjerenje isporučene količine kratko rezanog ogrijeva dužine 20 do 25 cm vršilo bi se preko volumnog prostora u kontejneru. Mjerenjem konkretnog ogrijeva utvrdili smo da 1 m³ prostora u kontejneru sadrži 0,54 m³ kratko rezanog ogrijeva. Faktor pretvorbe ovisi od prosječne debljine i dužine komada kratko rezanog ogrijeva. U slučaju primjene prijedloga potrebno je izvršiti mjerenja i utvrditi faktore pretvorbe, kao što ih imamo kod cjepanica, oblica, sječenica i dr.

Kratko rezan ogrijev može se isporučivati i u kilogramima, ali takvo mjerenje zahtijeva dodatnu opremu, što poskupljuje tehnološki postupak.

Utvrđena količina isporučenog kratko rezanog ogrijeva, služila bi i za obračun izvršenog rada na piljenju, utovaru i prijevozu.

U prijedlogu smo predvidjeli da se višekratnici ogrijeva privlače na pomoćno stovarište (tvrda cesta), međutim detaljnim planiranjem i izgradnjom kamionskih mekih putova prije sječe, može se dio ogrijevnog drva kratko rezati i tovariti u kontejnere na mekom putu i kamionima odvoziti na odredišta. Na taj način relaciju na privlačenju možemo znatno skratiti.

b) Izrada kratko rezanog ogrijeva na centralnim mehaniziranim stovarištima.

Ovo možemo riješiti na dva načina:

— da CMS ima opremu samo za izradu kratko rezanog ogrijeva

— da CMS ima opremu za manipuliranje i izradu svih sortimenata iz doveženih cijelih stabala.

U prvom slučaju potrebno je u blizini potrošačkog centra izgraditi CMS s opremom koja bi omogućavala manipuliranje ogrijevom u višekratnicima, izrada kratko rezanog i utovar u kontejnere obavlja automatski.

Način rada u šumi kod panja i privlačenje višekratnika na pomoćno stovarište, ostao bi isti kao što smo naprijed opisali. Privučene višekratnike sa pomoćnog stovarišta do CMS prevozili bi kamionima opremljenim s dizalicom i prikolicom.

Izrađeni kratko rezani ogrijev na CMS i utovaren u kontejnere, isporučivali bi kupcima po istom principu kao što smo prethodno predložili.

U drugom slučaju potrebno je u blizini pilane, odnosno drveno preradiivačkog kapaciteta, izgraditi CMS koje bi bilo opremljeno tako da se dovežena stabla mogu izgrađivati u sortimente, a i sortirati po vrsti sortimenata. Drvni materijal izdvojen za ogrijev na CMS rezali bi na dužinu 20 do 25 cm i tovarili u kontejnere.

U ovom slučaju u šumi kod panja oboreno stablo očistili bi od grana djelomično ili potpuno, zatim jakim traktorima privukli do pomoćnog stovarišta. Privučena stabla bi prevozili na CMS kamionima opremljenim za utovar i prijevoz cijelih stabala. Izrađenu pilansku oblovinu, sitno tehničko i rudničko drvo na CMS isporučivali bi kupcima najracionalnijim putem, a kratko rezano ogrijevno drvo isporučivali bi kupcima u kontejnerima, kao što smo naprijed opisali.

Utvrđivanje količine koju dovozimo na CMS i u prvom i drugom slučaju možemo izvršiti pomoću vaganja ili preko volumena komada.

Kod isporuke tehničke oblovine sa CMS količinu bi utvrđivali preko zapremine komada, a količinu isporučenog kratko rezanog ogrijeva preko volumnog prostora u kontejneru ili vaganjem.

Iznijeli smo naš prijedlog tehnoloških linija za proizvodnju kratko rezanog ogrijeva s isporukom kupcima u kontejnerima.

Predložena tehnološka linija po kojoj bi se kratko rezani ogrijev izrađivao mobilnim agregatom ima dobru stranu što opremu možemo nabaviti u našoj zemlji uz angažiranje relativno malo novčanih sredstava. Međutim loša strana kod ove linije je ta što u proizvodnom procesu ima dosta manualnog rada.

Predložena tehnološka linija po kojoj bi se kratko rezani ogrijev izrađivao na CMS ima dobru stranu što se proizvodni proces može u svim operacijama mehanizirati, te manualni rad skoro u potpunosti isključiti. Loša strana ove linije je ta što za organiziranje CMS moramo angažirati znatna novčana sredstva i dio opreme nabaviti iz uvoza.

PROVJERA PRIJEDLOGA S REZULTATIMA I DISKUSIJOM

U cilju da provjerimo opravdanost prijedloga, organizirali smo pokus izrade kratko rezanog ogrijeva mobilnim agregatom s isporukom kupcima u kontejnerima.

Mjesto rada, način rada, snimanje podataka i dobivanje rezultata na pokusu, ukratko ćemo iznijeti.

Pokus smo organizirali na objektu »Đergaj« Šumarija Vukovar, Šumsko gospodarstvo »Hrast« Vinkovci.

U cerovoj sastojini starosti 50 godina predviđena je godišnjim planom proredna sječa. Doznačena su bolesna i od hladnoće oštećena stabla. Obzirom na kvalitet obilježenih stabala, tehničkih sortimenata nije bilo, tako da je sva masa izrađena u ogrijevno drvo. Srednja udaljenost od panja do stovarišta (tvrde ceste) iznosila je 650 metara. Relacija od pomoćnog stovarišta do kupca iznosila je 6 i 7 km, od čega 1 km makadamske ceste, a 5 odnosno 6 km asfalta.

Za rad na pokusu bili su angažirani na sječi i izradi radnici šumarije s motornim pilama. Na privlačenju privatni prijevoznik s malim poljoprivrednim traktorom. Na piljenju privatni pilar s dva pomoćna radnika i strojem za piljenje. Na ručnom utovaru kratko izrezanog ogrijeva u kontejnere radila su dva radnika šumarije, kojima je radi oštećenja sluha i oboljenja od vazoneuroze zabranjen rad motornom pilom. Na prijevozu radio je kamion s dva kontejnera vlasništvo »Komunalac« Vukovar.

Rad na probi odvijao se na slijedeći način:

- Na osnovi podataka o dimenzijama stabala prikupljenih prilikom dozname, projektirana je norma po stablu za rad na sječi i izradi.

- Sjekač je motornom pilom doznačeno stablo oborio, očistio od grana i prevršio.

- Ovako očišćena i prevršena stabla prijevoznik je s traktorom izvukao (izšlajsao) po tri ili četiri komada odjednom na pomoćno stovarište.

- Privučena stabla na stovarištu su motornom pilom prikraćena na takvu dužinu da dva radnika s njima mogu manipulirati.

- Prikraćene komade dva su radnika dizali, prenosili stroju za piljenje i pomagali trećem radniku (majstoru) kod piljenja na dužinu 20 do 25 cm.

- Ogrijev izrezan na dužinu 20 do 25 cm dva su radnika ručno ubacivali u kontejner.

- Napunjeni kontejner s kratko rezanim ogrijevom na dužinu 20 do 25 cm, vozač kamiona je uz pomoć hidraulike utovarao na kamion i odvezao u grad na unaprijed utvrđene adrese. Pomoću hidraulike vozač je iz kontejnera ogrijev istresao na mjesto gdje je želio kupac.

Da bi mogli na konkretnom objektu usporediti klasični način rada (izrada ogrijeva dužine 1 m i otpreme kupcu) s prijedlogom nove tehnologije (rezanje ogrijeva na dužine 20 do 25 cm i otpreme kupcu u kontejnerima), odnosno da bi mogli utvrditi da li postoje pozitivni učinci, te ako postoje koliki su, mjerili smo metodom hronografije, vremena trajanja radnih operacija i prekida rada. Kod nove tehnologije snimili smo sve radne operacije, osim sječe i izrade. Potrebna vremena za sječu i izradu projektirali smo koristeći Sistem (TOMANIĆ i dr.).

Vremena trajanja po radnim jedinicama kod klasičnog načina rada utvrdili smo na osnovi normi koje primjenjujemo u praksi za obračun i isplatu.

Piljenje agregatom »aran« klasično izrađenog ogrijeva (dužine 1 m) u komade dužine 20 do 25 cm, pri organizaciji pilar (majstor) i dva pomoćna radnika, utvrdili smo potrebna vremena mjerenjem za vrijeme rada agregata u naselju.

Dobivene rezultate o potrebnom utrošku vremena da se izvrši rad u pojedinoj operaciji na 0,70 m³ (1 prm) ogrijeva, od panja u šumi do kupca, pri radu na sadašnji klasični način i pri radu na novi predloženi način, iznijet ćemo radi preglednosti u tablici 1.

Tablica 1.

Pregled potrebnih vremena po radnim operacijama za 0,70 m³ (1 prm) ogrijeva pri izradi i manipuliranju na sadašnji i novi način rada

Red. br.	Opis radnih operacija	Potrebno vrijeme	
		Sadašnji način rada	Novi način rada
		min/0,70 m ³ (1 prm)	
1.	Sječa i izrada u šumi kod panja (mot. pila)	106,66	25,70
2.	Primanje od radnika izrad. mat.	4,80	—
3.	Privlačenje traktorom na pom. stovarište	23,52	24,93
4.	Klasiranje i slaganje na pom. stovarištu	20,86	—
5.	Rad na pom. stovarištu mot. pilom	—	8,42
6.	Piljenje višekratnika na pom. stov. agregatom »aran«	—	14,94
7.	Utovar ogrijeva dužine 1 m u kamion (ručno)	16,55	—
8.	Utovar ogrijeva dužine 20—25 cm u kontejner (ručno)	—	17,75
9.	Kamion stoji — ručni utovar ogrijeva duž. 1 m s 2 radnika	8,27	—
10.	Kamion stoji — utovar putnog kontejnera na kamion	—	0,30
11.	Vožnja punog kamiona (6—7 km)	0,70	0,70
12.	Ručni istovar ogrijeva duž. 1 m iz kamiona	11,16	—
13.	Kamion stoji — ručni istovar ogrijeva duž. 1 m s 2 radnika	5,58	—
14.	Kamion stoji — istovar iz kontejnera ogrijeva duž. 20—25 cm	—	0,20
15.	Vožnja praznog kamiona (6—7 km)	0,60	0,60
16.	Kamion stoji — istovar praznog kontejnera na pom. stovarištu	—	0,15
17.	Piljenje ogrijeva duž. 1 m na duž. 20—25 cm agregatom »aran«	12,00	—
Ukupno		210,70	93,69

Ukupni utrošci vremena koja su potreba da 0,70 m³ (1 prm) ogrijeva iz šume do panja prijeđe sve radne operacije do kupca pri sadašnjem klasičnom načinu rada ukupno angažira 210,70 minuta, dok predloženi novi način rada ukupno angažira 93,69 minuta.

Obzirom da u pojedinim radnim operacijama u tablici 1 vrijednost (cijena) rada po jedinici vremena nije ista, rekapitulirat ćemo radne operacije s istom vrijednošću jedinice vremena te iznijeti u tablici 2 tako da možemo komparirati istovrsne poslove i troškove, pri radu na klasičan sadašnji način rada s predloženim načinom rada.

Tablica 2.

Pregled potrebnih vremena za radne operacije s istom vrijednošću i troškovima za 0,70 m³ (1 prm) ogrijeva po sadašnjem i predloženom načinu rada

Red. br.	Rad s istom vrijednošću jedinice vremena	Cijena koštanja po kalkul. iz 1983. g.		Sadašnji način rada		Predloženi način rada	
		8 sati rada	1 minut rada	potrebno min. za	trošak d.n za	potrebno min. za	trošak
		dinara		0,70 m ³ ili 1 prm		0,70 m ³ ili 1 prm	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Rad radnika opremljenog mot. pilom	2.858	5,95	106,66	634,62	34,12	203,01
2	Rad radnika neopremljenog s mot. pilom	2.566	5,34	53,37	286,59	17,75	94,78
3	Rad traktora IMT-533 opremljenog s vitlom	5,081	10,58	23,52	248,84	24,93	263,76
4	Rad kamiona neopremljenog s hidraulikom i kontejnerima	8,662	18,04	15,15	273,30	—	—
5	Rad kamiona opremljenog s hidraulikom i kontejnerima	10.827	22,55	—	—	1,95	43,97
6	Rad agregata »aran« s majstorom i 2 radnika	9.698	20,20	12,00	242,40	14,94	301,79
Sveukupno dinara					1885,75	907,31	

Za izračunavanje troškova po jedinici proizvoda u dinarima koristimo u tablici 2 planske kalkulacije iz 1983. god. za 8 sati rada u pojedinim radnim operacijama.

U tablici 2 vidimo da radnik pri radu motornom pilom i pri radu bez motorne pile utroši po jedinici proizvoda tri puta više vremena i novca kod klasičnog načina rada, nego kod predloženog novog tehnološkog postupka.

Kod rada na privlačenju traktorom od panja do pomoćnog stovarišta učinci su nešto niži, a troškovi nešto viši kod privlačenja ogrijeva u višekratnicima. To smo utvrdili snimanjem na konkretnom objektu. Smatramo da je

do ove nelogičnosti došlo, jer je prijevoznik u svojoj praksi prvi put radio s tako dugim komadima, pa se pri radu teže snalazio. Uvjereni smo da bi prijevoznik nakon kraćeg vremena stekao rutinu i postigao veće učinke, a s tim i niži trošak pri radu s ogrijevom u dugim komadima.

Kamion je znatno više uposlen po jedinici proizvoda kod rada s jednometarskim ogrijevom, nego po jedinici proizvoda kod rada s kratko rezanim ogrijevom. To proizlazi iz činjenice što se utovar i istovar jednometarskog ogrijeva obavlja ručno, a za to vrijeme kamion stoji. Kod kratko rezanog ogrijeva kamion je opremljen s dva kontejnera i hidraulikom, tako da se utovar u kamion i istovar iz kamiona znatno brže obavi. Ovako opremljen kamion je po izjavi proizvođača skuplji cca 25%, a s tim preko amortizacije, održavanja i dr. poskupljuje i cijena rada po jedinici vremena.

Piljenje kratko rezanog ogrijeva dužine 20 do 25 cm iz cjepanica i oblica dužine jedan metar s agregatom »aran« u naselju je efikasnije od piljenja kratko rezanog ogrijeva s istim agregatom iz dugih komada na pomoćnom stovarištu. Dugim komadima prilikom piljenja je teže manipulirati nego jednometarskim ogrijevom. Rampa uz agregat bi omogućila lakšu manipulaciju s dugim komadima, ali je na probi nismo imali. Rezultat koji smo dobili na probi uz dogradnju rampe znatno bi se poboljšao.

Iz podataka u tablici 2 vidljivo je da smo primjenjujući predloženi tehnološki postupak, postigli racionalniji rad u proizvodnji i manipulacij ogrijevnim drvom na putu iz šume od panja do kupca. Ovo naročito dolazi do izražaja kod radnih operacija koje angažiraju veliku količinu manuelnog rada, kao što su sječa i izrada, primanje izrađenog materijala, klasiranje i slaganje, utovar i istovar.

Uvažavajući planske kalkulacije iz 1983. godine pri radu na klasični način s ogrijevom dužine jedan metar na putu od panja u šumi do kupca u konkretnom slučaju za 0,70 m³ (1 prm) ogrijeva imali bi trošak 1.885,75 dinara. Kod primjene predloženog novog načina rada trošak bi iznosio 907,31 dinara. Znači u konkretnom objektu gdje smo organizirali pokus ostvarili bi uštedu po 1 prm (0,70 m³) ogrijeva 978,44 dinara, odnosno 51,8%.

Rad na sječi i izradi ogrijeva spada u najteže i najskuplje poslove, koje u pravilu rade radnici šumskih organizacija. Neorganizirajući cijelu proizvodnu liniju s radnim operacijama koje se mogu mehanizirati, a neophodne su da potrošač dobije kratko rezani ogrijev, umanjujemo našu akumulaciju, odnosno ne proširujemo obim šumarske djelatnosti i mogućnost racionalnog upošljavanja postojeće radne snage.

Prethodno iznijeti podaci su rezultat snimanja na konkretnom objektu. Međutim u želji da provjerimo kakve bi rezultate imali na drugim objektima, koristili smo se kalkulacijama i utvrdili da bi primjenom predložene tehnologije u odnosu na klasičan način rada, postigli isto tako znatne uštede.

ZAKLJUČAK

Na osnovu naprijed iznijetog možemo zaključiti da:

— organiziranjem izrade kratko rezanog ogrijeva i otpreme kupcima u kontejnerima u odnosu na klasičan način izrade i manipuliranje ogrijevnim dr-

vom dužine jedan metar, na putu iz šume od panja do kupca, značajno se povećava proizvodnost rada kao i ušteda po jedinici proizvoda;

— izradu kratko rezanog ogrijeva možemo organizirati u šumi na pomoćnim stovarištima mobilnim agregatima i na centralnim mehaniziranim stovarištima u blizini potrošačkih centara;

— uvođenjem izrade kratko rezanog ogrijeva i otpreme kupcima u kontejnerima, šumarstvo bi u svojoj organizaciji imalo proizvodnju i manipulaciju ogrijevom od panja u šumi do potrošača. Znači proširili bi šumarsku djelatnost, povećali dohodak, te stvorili mogućnost racionalnijeg upošljavanja postojeće radne snage.

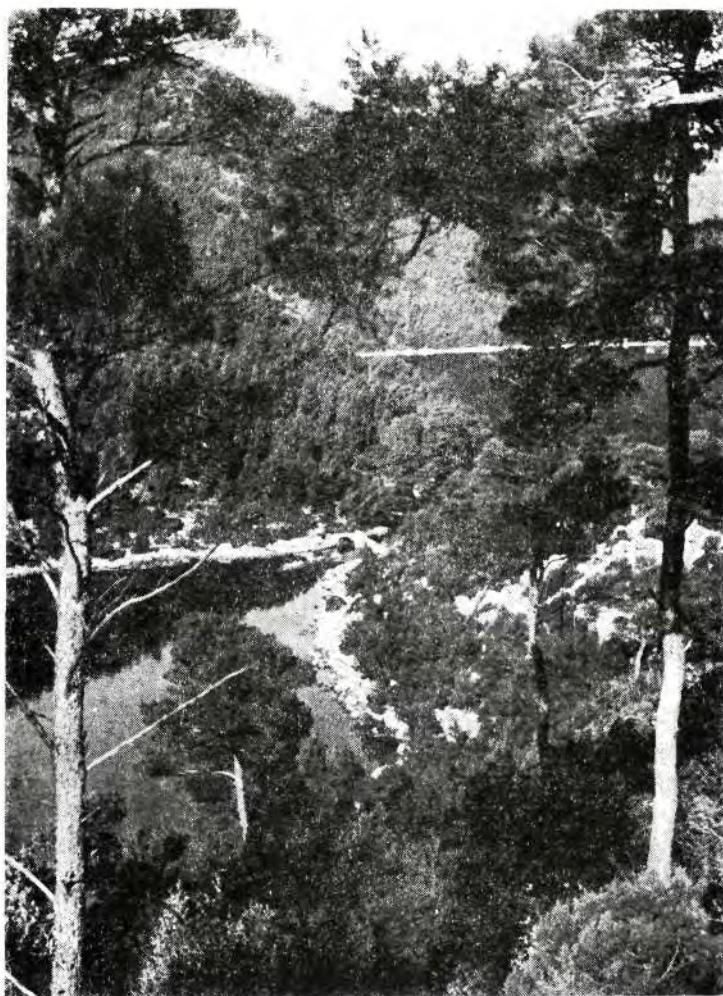
LITERATURA

1. Hilf H.: Nauka o radu — Rijeka, 1963.
2. Kraljić B.: Ekonomski elementi proizvodnje socijalističkog šumarstva — Školska knjiga, Zagreb, 1952.
3. Kraljić B.: Znanstvena organizacija rada u šumarstvu — skripta, Zagreb, 1966/67.
4. Republički zavod za statistiku SRH: Statistički godišnjak SR Hrvatske 1981. Zagreb, 1981.
5. Taborščak — Buchberger.: Studij rada — Zagreb, 1964.
6. Tomanić S.: Racionalizacija rada pri sječi, izradi i privlačenju drva — Zagreb, 1974.
7. Tomanić S., Hitrec V., Vondra V.: Sistem određivanja radnog vremena sječe i izrade drva — Zagreb, 1978.

Cutting Logs to be Used for Fuel into Short Pieces and Delivering them in Containers

Summary

This article concerns a proposal for the rationalization of the processes involved in preparing and delivering logs to be used as fuel to customers. It is proposed that logs should be completely prepared for use in the forest, i.e. they should be cut into lengths of 25—30 cm and delivered to consumers in containers.

Motiv iz Nacionalnog parka Mljet
Premošćen spoj Malog i Velikog jezera

XVIII SVETSKI IUFRO KONGRES, JUGOSLAVIJA 1986

DEVEDESET I DVIJE GODINE MEĐUNARODNE ZAJEDNICE ŠUMARSKIH ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKIH ORGANIZACIJA — IUFRO

(Historijski razvitak organizacije IUFRO)

Međunarodna zajednica šumarskih znanstvenoistraživačkih organizacija (International Union of Forestry Research Organizations), je na 17. svjetskom kongresu u Kyotu (Japan), izabrala Jugoslaviju za svoje sjedište u razdoblju od 1982. do 1986. godine. Aktivnosti organizacije u tom razdoblju odvijaju se pod rukovodstvom njena predsjednika dr Dušana Mlinšeka, profesora uzgajanja šuma na Biotehničkom fakultetu u Ljubljani. Djelovanje organizacije IUFRO danas je u punom zamahu.

Međunarodna zajednica IUFRO počela je organizirano djelovati prije 92 godine. Njezin život bio je raznovrstan i plodan. Za stručnjake u šumarstvu i preradi drva ona je predstavljala veliku korist i pomoć.

Već krajem prošlog stoljeća među šumarima se ukazala potreba za ujednačavanjem istraživačkog rada, uspoređivanjem rezultata istraživanja. Službeno su te potrebe bile oblikovane 1890. godine u Beču na Međunarodnom kongresu poljoprivrede i šumarstva. Pri tom je donešena rezolucija koja je imala zadaću objediniti istraživački rad u šumarstvu. Godinu dana kasnije, odnosno 1891. osnovana je Međunarodna zajednica šumarskih znanstvenoistraživačkih organizacija u Eberswaldu (Njemačka).

Ta prethodnica današnje organizacije IUFRO trudila se da redovnim organiziranjem kongresa proširi međunarodnu suradnju, udruži stručnjake koje zanimaju zajednički problemi i da im omogućiti na kongresima objaviti rezultate istraživanja. Znanstveni radnici su se međusobno upoznavali. Oni su izmjenjivali informacije o svojim radovima, raspravljali su o tim radovima i međusobno se kritizirali.

Međunarodna zajednica je u prvim godinama svoga postojanja obuhvaćala Njemačku, Švicarsku i Austriju. Ubrzo zatim ona se razvila u široku međunarodnu organizaciju. Za prvog predsjednika izabran je Friedrich iz Austrije.

Prvi kongres održao se u Beču 1893. godine. Na tom kongresu sudjelovalo je 18 predstavnika iz Austrije, Njemačke, Švicarske, Mađarske i Italije. Na programu je bilo pet referata o najznačajnijim problemima šumarstva.

Drugi kongres održao se 1897. godine u Brunswicku (Njemačka). No tom kongresu sudjelovali su predstavnici iz Austrije, Njemačke, Švicarske, Italije, Mađarske, Rusije i Švedske.

Treći kongres održan je u Zürichu 1900. godine. U radu tog kongresa sudjelovala su 22 predstavnika iz sedam zemalja.

Početkom ovog stoljeća u Međunarodnu zajednicu su se učlanile Belgija, Danska, Velika Britanija, Japan, Italija, Mađarska i Rusija. Tada je u Međunarodnoj zajednici bilo učlanjeno deset zemalja. Narasli broj članica Zajednice zahtijevao je promjenu statuta, koji je do tada bio previše općenit i nedorečen.

Na četvrtom kongresu u Beču preciznije su se utvrdili ciljevi i zadaci Međunarodne zajednice, te riješio način financiranja. Od tada je Međunarodna zajednica osiguravala potrebna financijska sredstva za svoj rad putem ubiranja godišnjih članarina. Pitanje jezika riješeno je tako da su se na sastancima upotrebljavali svi jezici, a publikacije su izdavale na njemačkom i francuskom jeziku. Povećanje broja članica pospješilo je istraživački rad i međunarodno djelovanje, koje se polako širilo po svijetu.

Zbog uvjerenja da je djelovanje Međunarodne zajednice slobodno, da nije političko, da Zajednica nije i neće biti vladina organizacija — njezin rad je bio prekinut za vrijeme oba svjetska rata.

Prvi svjetski rat onemogućio je redovno održavanje sedmog kongresa. Međutim, djelovanje Zajednice nije bilo potpuno prekinuto. Potreba za izvršnim tijelom, koje bi upravljalo i usklađivalo rad, bila je znatno veća. Osim toga ukazala se potreba da se, pri održavanju kongresa, putem ekskurzija praktično prikažu metode i rezultati istraživanja.

Sedmi kongres održan je tek 1929. godine u Stockholmu. Na tom kongresu organizacija je donijela novi statut. Pri tom je utvrđen naziv organizacije IUFRO (International Union of Forestry Research Organizations) koji ona i danas nosi. Prvenstveni cilj organizacije u to doba bio je pospješiti međunarodnu znanstvenu suradnju u šumarstvu, standardizirati nazive i izraditi međunarodnu bibliografiju. U tom razdoblju organizaciju je vodila Skupština i počasni predsjednik. Zbog velikog opterećenja predsjednika imenovan je i sekretar organizacije. Pri održavanju sedmog kongresa u IUFRO su bile učlanjene zemlje svih kontinenta. Najviši upravni organ postao je Međunarodni komitet, koji se sastajao između kongresa. On je preuzeo sve odredbe Skupštine. U Međunarodnom komitetu bio je po jedan predstavnik svake zemlje članice IUFRO. Statutom koji je donešen 1929. godine, osnovan je Stalni komitet od sedam članova. Njegova zadaća bila je da rukovodi organizacijom između kongresa.

Broj tema o kojima se raspravljalo na kongresu i broj referata na kongresu rastao je s povećanjem broja učesnika kongresa. Pored njemačkog i francuskog uveden je i engleski kao službeni jezik IUFRO.

Znanstveni radnici iz naše zemlje počeli su surađivati u organizaciji IUFRO 1936. godine. Ta je godine na IX kongresu u Budimpešti, prof. Aleksandar Ugrešević sudjelovao s 3 referata. To su:

- The Methods of Investigation, Concerning the Quality of Wood¹
- Unification des méthodes de recherches sur le gemmage²
- Zur Frage der Bestandesqualität³

koji su i objavljeni u Izvještaju o radu tog Kongresa.

¹) Metode istraživanja kvaliteta drva.

²) Unificiranje metoda istraživanja smolarenja i

³) O kvaliteti sastojina.

Drugi svjetski rat spriječio je održavanje desetog kongresa, koji se trebao održati u Finskoj. Poslije rata organizacija IUFRO je ubrzo stala na noge i organizirala kongres u Švicarskoj kao neutralnoj zemlji.

1945. godine Ujedinjene nacije osnovale su FAO (Food and Agricultural Organization), koja je uskoro zatim okupila čitav niz međunarodnih šumarskih organizacija. Međutim, IUFRO je takvu zajednicu odbila s obrazloženjem da IUFRO nije politička nego stručna organizacija. Na početku 1949. godine IUFRO i FAO donijele su sporazum po kome je IUFRO ostala neovisna. FAO je dala garanciju da će IUFRO dobiti stalni sekretarijat u Rimu, a IUFRO je primila FAO kao stalnog posmatrača. Organizacija FAO zamolila je 1957. godine da se oslobodi obaveze da organizaciji IUFRO osigura stalni sekretarijat. Organizacija IUFRO se složila s tom molbom. Pri tom je IUFRO preuzela zaduženje tehničkog savjetnika organizacije FAO. S vremenom su se razvile veze između tih međunarodnih organizacija i FAO je financirala niz istraživačkih projekata organizacije IUFRO.

U poslijeratnom razdoblju, pri organizaciji desetog kongresa, broj članica IUFRO smanjio se na polovinu. Tada su mnoge članice imale financijske teškoće i nisu mogle plaćati članarinu. Druge pak nisu obnovile svoje članstvo. Ipak na svome jedanaestom kongresu u Rimu, održanom 1953. godine, IUFRO se mogla pohvaliti s više od 100 članica. Odluka koja je donešena 1948. godine, da se IUFRO podijeli u 11 odjela, pokazala je dobre rezultate. Ti odjeli su ojačali, a međunarodni odnosi među istraživačima postali su još tješnji.

Na trinaestom kongresu, održanom u Beču 1961. godine, ponovo se ukazala potreba da se doradi statut. Pored Stalnog komiteta osnovan je i Prošireni komitet. Zadaća Proširenog komiteta bila je da koordinira rad odjela i više od 80 radnih grupa.

Broj članica se stalno povećavao. 1972. godine organizacija IUFRO imala je 267 članica iz 68 zemalja s oko 7000 znanstvenih radnika.

Da bi se izbjeglo neravnomjerno širenje organizacije, 11 odjela zamijenjeno je sa šest sekcija. Svaka sekcija u okviru svoga područja formira radne i projektne grupe.

Od 1973. godine IUFRO ima svoj stalni sekretarijat sa sjedištem u Beču. Organizacija izdaje svoje glasilo IUFRO NEWS, koje izlazi četiri puta godišnje. To glasilo dobivaju svi znanstveni radnici članovi IUFRO. Redovito se publicira Godišnjak IUFRO u kome se prikazuju sve aktivnosti organizacije u protekloj godini.

Na šesnaestom kongresu održanom u Oslu 1976. godine, statutom su se preciznije utvrdili ciljevi organizacije IUFRO. S tim u vezi glavna zadaća IUFRO je unaprijediti suradnju u znanstvenim radovima, obuhvaćajući cijelo područje istraživanja u vezi šumarstva, uključujući šumske radove i šumske proizvode. Posebno djelovanje organizacije IUFRO treba se ostvariti putem:

- omogućavanja svjetske razmjene ideja između pojedinih znanstvenih radnika;
- kreiranje i održavanje veza između organizacija članica IUFRO podstičući stvaranje zajedničkih programa istraživanja i suradnju u njihovoj realizaciji;
- unapređenja širenja i primjene rezultata istraživanja;
- suradnja s nacionalnim i međunarodnim organizacijama znanstvene, tehničke i kulturne prirode, a naročito s organizacijom FAO;

— uvođenja i ujednačavanja nomenklature, standardizacije, te pohranjivanje podataka i njihova pronalaženja za upotrebu;

— sazivanja povremenih sastanaka, koji se mogu kombinirati s ekskurzijama.

U razdoblju između 16. i 17. svjetskog kongresa IUFRO, od 1977. do 1981. godine, organizirano je oko 250 međunarodnih sastanaka pojedinih organizacijskih jedinica IUFRO (projektnih i radnih grupa, sekcija i rukovodećih tijela). Izvršni odbor je odlučio da stalni Sekretarijat IUFRO sakuplja sve znanstvene publikacije, referate i druge publikacije u vezi aktivnosti IUFRO. Na taj način formirana je biblioteka IUFRO, koja omogućuje pregled aktivnosti i razmjenu informacija među znanstvenim radnicima.

1981. godine bilo je učlanjeno u organizacije IUFRO oko 500 institucija s preko 10.000 znanstvenih radnika iz 91 zemlje. Rukovodstvo organizacije IUFRO danas čine: Međunarodni savjet, u kome se nalazi po jedan delegat iz svake zemlje; Izvršni odbor od 19 članova, koji čine predsjednik IUFRO, potpredsjednik neposredni prethodni predsjednik, sekretar IUFRO, šest koordinatorskih sekcija i devet članova izabranih tako da su zastupljeni svi kontinenti. Izvršni odbor se sastaje jednom godišnje.

IUFRO danas povezuje znanstvene radnike u šumarstvu i preradi drva iz cijelog svijeta. Ona se brine da svaki znanstveni radnik, koji se posvetio određenom problemu, nađe suradnika i potrebne informacije.

Kongresi Međunarodne zajednice šumarskih znanstveno-istraživačkih organizacija

Kongres	Godina	Mjesto	Predsjednik
1.	1893	Beč (Austrija),	Friedrich (Austrija)
2.	1897	Brunswick (Njemačka),	Dunckelmann (Njemačka)
3.	1900	Zürich (Švicarska),	Burgeois (Švicarska)
4.	1903	Beč (Austrija),	Friedrich (Austrija)
5.	1906	Stuttgart (Njemačka),	Buhler (Njemačka)
6.	1910	Bruxelles (Belgija),	Crahay (Belgija)
7.	1929	Stockholm (Švedska),	Hesselman (Švedska)
8.	1932	Nancy (Francuska),	Guinier (Francuska)
9.	1936	Budimpešta (Mađarska),	Roth (Mađarska)
10.	1948	Zürich (Švicarska),	Lönnroth (Finska)
11.	1953	Rim (Italija),	Burger (Švicarska)
12.	1956	Oxford (Velika Britanija),	Pavari (Italija)
13.	1961	Beč (Austrija)	MacDonald (Velika Britanija)
14.	1967	München (SR Njemačka),	Speer (SR Njemačka)
15.	1971	Gainesville (USA),	Jemison (USA)
16.	1976	Oslo (Norveška)	Samset (Norveška)
17.	1981	Kyoto (Japan)	Liese (SR Njemačka)
18.*	1986	Ljubljana (Jugoslavija)	Mlinšek (Jugoslavija)

* Jugoslavenski organizacioni odbor za pripremu 18. svjetskog kongresa IUFRO, odlučio je da se taj kongres održi u Ljubljani 1986. godine.

Dr S. Tomanić

PROF. Dr ALEKSANDAR UGRENOVIĆ

(o stogodišnjici rođenja)

Prije stotinu i četrdeset godina, tj. 1843., u »Listu mesečnom« Hrv.-slav. gospodarskog društva Franjo Šporer objavio je prijedlog za osnivanje Narodnog šumarskog zavoda u kojem bi se, uz ostalo, školovali šumari, lovci i zemljomjeri (geodeti). Ovaj prijedlog F. Šporera, a i drugih šumara, ostvaren je 1860. godine kada je počelo s radom Kr. gospodarsko-šumarsko učilište u Križevcima s rangom srednje škole. Skoro 40 godina kasnije, 1898. godine, naobrazba šumara po-

diže se u rang više škole osnivanjem Šumarske akademije u Zagrebu, da se nakon Prvog svjetskog rata uključuje u Sveučilište u Zagrebu osnivanjem Gospodarsko-šumarskog fakulteta koji počinje s radom šk. god. 1919/20. Kako bi se osigurali stručni nastavnici u zvanju sveučilišnog profesora Zemaljska vlada u Zagrebu upućuje šumare Đuru Nenadića i Andriju Petračića na studij u München, gdje i doktoriraju 1907. a nastavu na Šumarskoj akademiji preuzimaju 1912. godine. Brodska imovina općina na studij u Beč upućuje Antu Levakovića, koji doktorira, 1912. godine i 1917. dolazi također na Šum. akademiju. Osnivanjem fakulteta imenovan je i četvrti profesor za stručne predmete Aleksandar Ugrenović.*)

Aleksandar Ugrenović rodio se 6. rujna 1883. godine u Petrinji. Gimnaziju je polazio i završio u Zagrebu (1893.—1901). Šumarske nauke završio je 1904. godine na Šumarskoj akademiji u Zagrebu. Prirodne nauke diplomirao je 1907. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je iste godine i doktorirao.

Od 1907. do 1921. godine bio je u šumarskoj službi u Osijeku, Slatini i Pakracu. U 1921. godini izabran je za redovitog profesora Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zagrebu za predmete: Uporaba šuma sa trgovinom i industrijom drveta i Šumarska politika. Na toj dužnosti ostaje sve do kraja 1956. godine kada je umirovljen (izuzev prekid za vrijeme okupacije 1941.—1945. godine). Za pravog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 12. lipnja 1948. godine. Pored toga bio je član više međunarodnih šumarskih organizacija sa sjedištem u Rimu, Parizu, Stockholmu itd., kao i dopisni član Čehoslovačke akademije za poljoprivredne nauke u Pragu, Finskog šumarskog naučnog društva u Helsinkiju, odnosno počasni član Talijanske akademije za šumarske nauke u Firenci.

Za svoj naučni, pedagoški i stručni rad bio je više puta odlikovan.

Umro je 19. rujna 1958. godine u Zagrebu.

*) Prednji tekst od Ing. O. Piškorića.

Aleksandar Ugrenović bio je čovjek velike erudicije i visoke kulture. U toku svog života razvio je vrlo živu naučnu, pedagošku i stručnu aktivnost. Veći dio njegovih radova zasjecaju u područja šumarske politike i zakonodavstva, iskorišćavanja šuma i tehnologije drveta. Kroz više od 40 godina rada objavio je mnogo naučnih i stručnih radova, više priručnika i udžbenika, popularnih djela, putopisa, prikaza i drugih radova kao što se to vidi iz popisa radova (v. Šum. list 1958, 11—12, str. 411—416).

Njegovi naučni radovi zahvaćaju u raznovrsna područja šumarske politike, šumarskog zakonodavstva, povijesti šumarstva, iskorišćavanja šuma i tehnologije drveta.

Sa područja šumske politike i zakonodavstva objavio je niz naučnih radova. To su npr.: Šumarsko-politička osnovica zakona o šumama (Ljubljana, 1923), Zakon o šumama, samostalni projekat (Ljubljana, 1923), La législation forestière de la Yougoslavie (Int. šum. kongres, Rim, 1926), Le Karst au point de vue politique et de la législation forestière (Zagreb, 1928), Zakon o šumama, kritika ministarskog projekta (Zagreb, 1928), Forêts privées et l'Etat (Int. šum. kongres, Paris, 1931) i dr.

Sa područja povijesti šumarstva objavljuje nekoliko rasprava u Pola stoljeća šumarstva (Zagreb, 1926). U Analima francuskog instituta u Zagrebu objavljuje raspravu: L'Activité forestière française dans les provinces illyriens (1809—1813), (Zagreb, 1933).

Sa područja iskorišćavanja šuma objavljuje slijedeće rasprave: Drvarsko oruđe (Zagreb, 1929), Istraživanja o smolarenju crnog i običnog bora (1932, Int. šum. kongres Nancy), Istraživanja o tehnici smolarenja crnog i običnog bora (Zagreb, 1936, zajedno s prof. dr. B. Šolajom), Unifikacija metoda istraživanja smolarenja (IX kongres IUFRO, Budapest, 1936) itd.

Sa područja tehnologije drveta najvažnije su slijedeće rasprave: Istraživanja o specifičnoj težini drveta i količini sirove smole vrsti *Pinus nigra* Arn. i *Pinus sylvestris* L. (Zagreb, 1931, zajedno s prof. dr. B. Šolajom), Metodika istraživanja kvaliteta drva (IX kongres IUFRO, Budapest, 1936), Poznavanje drveta i njegovih svojstava kod Rimljana (Forstwiss. Centralblatt, München, 1938), Metodološka istraživanja o čvrstoći cijepanja i cjepljivosti drveta (Zagreb, 1940), Istraživanja odnosa između čvrstoće cijepanja i njenoj zavisnosti od ravnine cijepanja i vlage drveta (Zagreb, 1940), Istraživanja o čvrstoći cijepanja i njenoj zavisnosti sa građom sržnih trakova (HRW, Berlin, 1941; GSP, Zagreb, 1941), Studija o građenju gudačkih instrumenata (Zagreb, 1951), Istraživanja o granatosti (kvrjavosti) bora (Zagreb, 1955), Istraživanja o tehničkim svojstvima smrekovine (Zagreb, 1955, zajedno s prof. dr. I. Horvatom).

Bio je vrstan pedagog, za potrebe šumarske nastave izradio je i objavio više priručnika i udžbenika. Sa područja šumarske politike i zakonodavstva dva udžbenika: Šumarsko-politička osnovica zakona o šumama (Zagreb, 1925) i Zakoni i propisi o šumama i pilanama (Zagreb, 1933). Iz područja iskorišćavanja šuma napisao je prvi udžbenik na našem jeziku. Ovo djelo obuhvaća 6 svezaka, to su: Iskorišćavanje šuma (Zagreb, 1931), Tehnologija drveta (Zagreb, 1932), Tehnika trgovine drvetom, I dio (Zagreb, 1934), Tehnika trgovine drvetom, II dio (Zagreb, 1935), Kemijsko iskorišćavanje i konzerviranje drveta (Zagreb, 1947) i Upotreba drveta i sporednih produkata (Zagreb, 1948). Priredio je i objavio je drugo izdanje pojedinih svezaka toga djela: Tehnologija drveta (Zagreb, 1950, zajedno s prof. dr. I. Horvatom) i Eksploatacija šuma (Zagreb, 1957, zajedno s prof. dr. B. Be-

nićem). Pored ovih priručnika i udžbenika izdao je u nakladi JAZU djelo *Arboretum Trsteno* (Zagreb, 1954).

Uz sav svoj naučno-istraživački i pedagoški rad radio je i kao urednik stručnih časopisa i povremenih izdanja. Tako je bio urednik Šumarskog lista, Prirodoslovnih istraživanja, *Analisa za eksperimentalno šumarstvo* i Šumarske enciklopedije. Pored toga pod njegovom redakcijom izašla su djela: *Pola stoljeća šumarstva* (Zagreb, 1926), *Le Karst Yougoslave* (Zagreb, 1928), *KRESNIK: Staro talijansko umijeće građenja gudačkih instrumenata* (Zagreb, 1951). Ovdje se osobito ističe njegova aktivnost kao urednika Šumarskog lista (od početka 1925. do kraja 1928. godine). U tom periodu objavio je niz uvodnih članaka o tada aktualnoj tematici iz područja organizacije šumarstva, šumarskog zakonodavstva i šumarske politike.

U toku svog dugogodišnjeg i plodonosnog rada Aleksandar Ugrenović bio je predstavnik šumarske nauke naše zemlje na više međunarodnih konferencija i kongresa: Marseille (1922), Paris (1923 i 1931), Firenze (1924), Grenoble (1925), Rim (1926 i 1934), Nancy (1932), Budapest (1936), Berlin (1937), Helsinki (1938) i Nica (1957).

Aleksandar Ugrenović je cijelog svog života radio bez predaha i nesebično na razvijanju i unapređenju šumarske struke, nauke i nastave. Njegov rad bio je mnogostran, bogat i plodan. Plodovi toga rada sadržani u njegovim mnogobrojnim naučnim i stručnim raspravama, kao i u njegovim udžbenicima i priručnicima biti će generacijama šumarskih stručnjaka nepresušno vrelo znanja i poticaja za rad na daljnjem unapređenju šumarske struke, nauke i nastave.

I. Horvat

»Napred dakle gospodo šumari, radite i pišite za taj naš list. Vi se tužite na nevaljalost uredaba, zakona i naredaba, niste zadovoljni sa stanjem vašim, a i manjkavosti toga našeg lista kritizirate, — pa ipak — što laglje — nego složnim i uzajamnim radom svemu tomu doskočiti. Da svaki naših članova, samo deset redaka pošalje za list tj, u godinu dana, pak sigurno ne bude glasila strukovnog nad „Šumarskim listom“«.

Tako se obratio »članovom šumarskog društva k novoj 1883.« tadanji urednik Šumarskog lista Franjo X. Kesterčaneč, a Aleksandar Ugrenović, kao urednik Šumarskog lista 1925. godine, veli:

»Za uspješan rad oko uređivanja lista potreban je što veći broj saradnika. Samo tako mogu da se povežu sve one niti, koje vezuju uredništvo a po njemu i glavnog urednika sa svim našim krajevima, sa svim našim potrebama i sa svim našim pitanjima.« (jer urednik sam ne može pratiti zbivanja u cijeloj zemlji).

NAUK O ČUVANJU ŠUMAH

Vladimira Kiseljaka

»Ogromno narodno blago, koje u šumah naše domovine leži, iziskuje osobitu zaštitu i revno nastajanje oko čuvanja šumah, želimo li, da nam potomstvo opet naslijedi zelene gore, a uzmogne namiriti svagdanje svoje potrebe ogrijevom i gradjom.

Ako ostali narodi svraćaju osobitu pozornost na gojenje i čuvanje šumah, tim većma moramo to mi Hrvati, jer uz sve to što nam je zemlja pretežno sva šumovita, struka nam je šumarska jošte veoma nerazvita i zaostala grana, a napredno šumsko gospodarenje nemože se niti pomisliti bez revnog nadzora i čuvanja šumah.

Stoga sam odlučio, da taj važni predmet i ogranak šumarske znatnosti, o kojoj do sada jošte neimadosmo pisane knjige, ovim mojim djelom na javu iznesem.

Pošto sam se pako obazirao kod sastavljanja rečenoga djela osobito na okolnosti i štete uplive, kojim su šume u našoj domovini izložene, a ujedno čitavo sustavno razdielio, to može ista knjiga za podučavanje slušateljsh šumarstva na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcih dobro poslužiti, a na korist i pomoć može biti i mnogomu šumaru.«

Ovim tekstom je Vladimir Kiseljak, »profesor šumarstva na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcih«, u Predgovoru svoje knjige »NAUK O ČUVANJU ŠUMAH« iznio motive za pisanje i namjenu ove knjige koja je objavljena 1883.godine. Knjiga je izdana u nakladi Zemaljske vlade, dakle na državni trošak, na čemu autor izriče »najtopliju zahvalnost«.

Predložak za pisanje ove knjige, udžbenika — priručnika, bio je, kako navodi autor, djelo »Das Forstschutz von dr. Richard Hess«, koje je bilo objavljeno 1878. godine, jer je u tom djelu »svkoliko gradivo zasjecajuće u nauk o čuvanju šumah strogo sustavno razlučeno, tako da mi se je najshodnijim činilo isto razdielenje pridržati i u ovoj knjizi.« Autor je, međutim, u tu knjigu »malim dodatkom« uvrstio i »neke najobičnije gribove (Pilze) i bolesti šumskog drveća« da »upozori šumare na te malene i sitne neprijatelje, koji mu također uzrast i gojenje šumah prieče.«

»Nauk o čuvanju šumah« obrađuje:

Dio I Štete od ljudi (str. 5—22) prikazane u tri odsjeka: Omeđašenje šuma, čuvanje šuma kod korišćenja šumskih užitaka, Šumski prestupci i nadzor nad šumama te »Službenosti ili servituti i od tudi proizlazeće šumske štete«.

Dio II Štete od životinja i šumskog korova (str. 27—134), koje obuhvaća štete od životinja (visoka divljač, glodavci te zareznici) i štete od šumskog »korovlja«.

Dio III Štete neorganske naravi ili elementarne nepogode (str. 135—170) podijeljena u dva odsjeka, odsjek od šteta iz atmosfere (smrzavica, vrućine, vjetrovi, kišni pljuskovi i tuča, kitina, inje i poledica) i odsjek šteta od »izvanrednih prirodnih događaja« odnosno poplava, popuzina zemljišta, usova, od pokretnih pijesaka i od šumskih požara.

Nakon toga slijedi već spomenuti Dodatak (str. 171—202). U Dodatku prikazani su »najvažniji gribovi«, bolesti šumskog drveća (uz opći dio crvena trulež drva, bijela trulež) te opisane iglice. Odmah dodajemo da prema tekstu ovaj dio zapravo spada u štete neorganskog porijekla (nedovoljne vlažnosti, tla, suncožara), pa se navode odgovarajući načini obrane.

VI. Kiseljak nije se ropski držao svog predloška za pisanje ove knjige, Hesselvog djela »Der Forstschutz«, nego ga je dopunio prema uvjetima šumarstva u Hrvatskoj. Tako npr., na str. 30., citira § 39. »privremene naredbe kr. hrv.—slav.—dalm. zemaljske vlade... od 4. ožujka god. 1871.«* o dužnosti lugara da »vrhu svih opažanja i šumskih šteta pretpostavljenom šumaru odmah prijavu učini.«

Za Kraško područje, npr. navodi, da se »najshodnije omeđavaju zemljišta sa zidovi« i citira Wessely-a (iz knjige »Kraš hrvatske krajine i kako da se spasi«), da je paša glavni uzrok nestanka šuma na velikom dijelu tog područja. Poziva se i na uspješno suzbijanje mrmka pomoću stajskog gnoja profesora Hlave u »šumskom biljevištu kr. gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcu«, itd.

Navedeni Zakon o šumama u §13, dozvoljava sakupljanje listinca (stelje) s »najviše svake treće godine« a Kiseljak je strožiji. Kiseljak, naime, navodi (na str. 21) da je »od svih nuzgrednih šumskih užitakah sakupljanje stelje ili steljarenje, od najgorih posljedica po šume, osobito, ako se bez obzira na mjestne odnošanje, vrst i starost šume, sa istog mjesta stelja neprekidno rabi... te stoga neka se uporabi samo u najvećoj nuždi« (str. 21.) Stoga, uz ostalo, upućuje, da se stelja s istog mjesta opetovano smije sakupljati tek nakon 5—10 godina, što ovisi o vrsti drveća, stojbini i dobi dotične sastojine (str. 22).

Kiseljak upućuje i na biološku zaštitu od štetnika te »sve životinje, koje se hrane škodljivim bubami i zareznicima neka se osobito čuvaju od svakog hvatanja i ubijanja« (str. 54). Od sisavca navodi slijepe miševe, krtice, rovke, ježa i jazavca, a od ptica pjevačice, djetlove pa i »neke grabilice, mišari i sove«.

Tekstovni dio dopunjen je sa 62 slike — crteža od čega su 52 štetnih insekata. Reprodukcijske precizne crteže su jasne i vrlo dobro mogle su, a mogu i danas, poslužiti za prepoznavanje pojedinih vrsta i savršenog insekta (leptira, npr.) i ličinke.

Knjiga »Čuvanje šuma« VI. Kiseljaka svakako je bila dobro došla u ono vrijeme ne samo kao udžbenik nego i kao priručnik za praksu, jer sadrži ne samo opće, globalne, informacije i upute nego i detaljnije, pa su sigurno mogli postupati ne samo mlađi šumari nego i stariji, koji se s nekom pojavom iz tog područja usreću po prvi put. S druge strane, ovo je djelo i dokazom o opravdanosti položaja VI. Kiseljaka kao profesora šumarstva u toj našoj prvoj šumarskoj školi na kojoj je, pored zaštite šuma, predavao i šumarsku zoologiju, botaniku, povijest šumarstva i lovstvo, ali baveći se posebno entomologijom i zaštitom šuma, što je naglašeno i u Šumarskoj enciklopediji.

O. Piškorić

* Ova Naredba kao i Zakon o šumama iz 1852., koji je u Hrvatskoj stupio na snagu od 1. siječnja 1858. godine te ostali propisi izdani do 1900. godine pristupačni su u knjizi A. Borošić — A. Goglia: Zakoni i naredbe tičući se šumske uprave i gospodarenja, II izdanje Zagreb, 1900.

SIMPOZIJ IUFRO GRUPE S 4.04 ZA UREĐIVANJE ŠUMA ODRŽAN NA PLITVIČKIM JEZERIMA

Na Plitvičkim jezerima, u vremenu od 16. do 20. svibnja 1983. godine, održan je Simpozij IUFRO-a, Grupe za uređivanje šuma (IUFRO-Subjekt Group S 4.04, Forest Management planning and Managerial Economics). Simpozij je održan pod pokroviteljstvom Šumarskog instituta, Jastrebarsko. Radom Grupe rukovodio je podpredsjednik dr Dražen Cestar. Učestvovalo je 36 stručnjaka iz Australije, Austrije, Čehoslovačke, Irske, Izraela, Luksemburga, Poljske, Austrije, Čehoslovačke, Irske, Izraela, Luksemburga, Poljske, Savezne Republike Njemačke i Jugoslavije. U radu Simpozija učestvovali su također predsjednik IUFRO-a prof. dr D. Mlinšek, sekretar IUFRO-a O. Bein i generalni direktor Nacionalnog parka Plitvička jezera N. Lapov.

Učesnicima Simpozija uputili su riječi dobrodošlice Tomislav Krnjak, dipl. ing. šum., podpredsjednik Komiteta za šumarstvo i poljoprivredu, Josip Movčan, dipl. ing. šum., pomoćnik generalnog direktora Nacionalnog parka i mr Joso Gračan, direktor Šumarskog instituta Jastrebarsko.

Prije početka rada Simpozija, održana je komemoracija povodom smrti predsjednika i dugogodišnjeg voditelja IUFRO-Subject Group S 4.04 prof. dr Roberta Magina.

Na Simpoziju su obrađivane dvije glavne teme:

1. »Uređivanje šuma i njegovo okolno područje« s osvrtnom za zaštitu okoliša, zaštitu voda, zaštitu od erozije i otvaranje šuma za posjetioce.
2. »Moderni postupci i modaliteti za ustanovljivanje visine sječe«.

Održano je 14 referata koji će biti objavljeni u »RADOVIMA« Šumarskog instituta Jastrebarsko.

Od učesnika iz Jugoslavije referate su održali:

- Prof. dr Dušan Klepac: Evolucija uređivanja šuma na visokom kršu SR Hrvatske; Nekoliko jednadžbi za utvrđivanje prinosa.
- Dr Dražen Cestar: Uređivanje šuma Nacionalnog parka Plitvička jezera.
- Prof. dr Petar Drinić: Pregled današnjih postupaka i modaliteta za utvrđivanje obima sječa pri uređivanju šuma u Jugoslaviji.
- Prof. dr Živojin Milin: Nova metoda za utvrđivanje prinosa u čistim bukovim sjemenjačama, korištena u grupimičnom gospodarenju.
- Dušan Krga, dipl. ing. šum: Prikaz o šumama Nacionalnog parka Plitvička jezera.
- Prof. dr Šime Meštrović: Zaštita prirode u Jugoslaviji.

U okviru rada Grupe organizirana je ekskurzija u prašumu Čorkova uvala, gdje je prikazan način gospodarenja šumama i šumskim površinama područja Nacionalnog parka. Organiziran je također posjet Zadrui, gdje su učesnici Simpozija razgledali kulturno-povjesne znamenitosti toga grada.

Osim uobičajenog izlaganja referata, konstruktivno se raspravljalo i izmjenjivalo mišljenja, kako u konferencijskoj sali tako i na terenu, u šumi. Na ovom simpoziju data je međunarodna potvrda ispravnosti smjernica i ciljeva gospodarenja zacrtanih u izrađenom i prihvaćenom Programu gospodarenja šumama Nacionalnog parka, kao šumama s posebnom namjenom. Program gospodarenja izrađen je u okviru Šumarskog instituta u Jastrebarskom, u suradnji sa stručnjacima Nacionalnog parka, a pod rukovodstvom dr Dražena Cestara.

Za novog predsjednika, tj. voditelja IUFRO — Subjec Group S 4.04 predložen je na potvrdu Direktoriju IUFRO-a, Oberforstmeister dipl. ing. Othmar Gries iz Austrije.

Mr Karlo Bezak
dipl. ing. šum.

SASTANAK SEKCIJE ZA UREĐIVANJE ŠUMA, ZAJEDNICE ŠUMARSKIH FAKULTETA I ŠUMARSKIH INSTITUTA SFRJ

U Ohridu je od 13.—16. rujna 1983. g. održan IX sastanak Sekcije za uređivanje šuma zajednice Fakulteta i Instituta šumarstva i prerade drveta.

Domaćin sastanka Sekcije za uređivanje šuma bio je Šumarski fakultet Univerziteta Kiril i Metodije u Skopju.

Učesnici sastanka su saslušali slijedeće referate:

1. prof. dr Radovan Risovski: »O reliktnim i endemičnim vrstama drveća i grmova u SR Makedoniji važnih za šumarsku praksu«, kojeg je, zbog spriječenosti prof. dr R. Risovskog, održao prof. dr Dimitar Ivanov

2. Mr Miloš Koprivica: »Planiranje veličine uzorka za taksacionu procjenu šuma«

3. Mr Milan Subotić: »Snimanje i obrada taksacijskih podataka«

Učesnici sastanka Sekcije razmatrali su, nadalje, probleme nastave, nastavnih planova i programa iz predmeta Uređivanje šuma, Dendrometrije, Biometrike i Rasta i prirasta na II i III stupnju studija na Šumarskim fakultetima na osnovi dosadašnjih iskustava primjene zakonskih odrednica Zakona o usmjerenom obrađivanju.

Tijekom rada Sekcije učesnici su posjetili povijesne spomenike Ohrida i upoznali se s bogatom poviješću makedonskog naroda na području jugozapadne Makedonije.

Predloženo je i prihvaćeno da se u dnevnom redu slijedećeg Sastanka detaljnije obrade slijedeće teme:

1. »Nastavni i naučno-znanstveni rad na Šumarskim fakultetima u SFRJ«

2. »Kompleksno planiranje i gospodarenje šumama«

3. »Mogućnosti primjene relaskopskih metoda izmjere u našim šumama«.

Za domaćina slijedećeg jubilarnog 10. sastanka Sekcije za uređivanje šuma izabran je Šumarski fakultet u Sarajevu.

Za predsjednika Sekcije izabran je prof. dr Ostoja Stojanović.

mr Nikola Lukić

DVA UDŽBENIKA IZ EKONOMIKE PROFESORA SABADIJA

Dr RUDOLF SABADI, izvanredni profesor Šumarskog fakulteta u Zagrebu, u kratkom roku od godine dana objavio je dva udžbenika. To su EKONOMIKA — Osnovi gospodarske analize u šumarstvu i drvnoj industriji (1982), i EKONOMIKA DRVNE INDUSTRIJE (1983).

Oba udžbenika izdala je Sveučilišna naklada LIBER u Zagrebu.

Ekonomika — Osnovi gospodarske analize u šumarstvu i drvnoj industriji.

Sadržaj ovog udžbenika od 192 stranice, nakon uvoda, podijeljen je u dva dijela:

1. Mikroekonomska analiza, i
2. Makroekonomska analiza

U Uvodu i uvodnim primjedbama, uz ilustrativne primjere, objašnjene su osnovne ekonomske kategorije kao tržište, ekonomski modeli, stvaranje i raspodjela društvenog proizvoda, itd. Primjeri obrađuju, gdje god je to bilo moguće, ekonomska događanja u šumarstvu i drvnoj industriji.

MIKROEKONOMSKA ANALIZA podijeljena je u pet poglavlja:

(1) Opći prikaz tražnje, ponude, ravnoteže i elasticiteta. Tražnja je prikazana kao individualna i agregatna. Upotrijebivši primjere tražnje namještaja i grupa proizvoda po stanovniku Jugoslavije autor objašnjava funkcije tražnje i elasticitet tražnje u odnosu na realan disponibilan prihod, zatim tražnju u odnosu na cijenu proizvoda. Isto je tako ponuda prikazana kao individualna i agregatna. Primjeri isto tako obrađuju ponudu namještaja hipotetične tvornice namještaja. Agregatna ponuda kao rezultat zbrajanja individualnih ponuda ilustrirana je primjerima numerički i grafički. Ekonomska ravnoteža između ponude i tražnje objašnjena je ilustrativnim primjerom. Zaključak poglavlja predstavlja objašnjenje različitih vrsta elasticiteta, njihova izračunavanja i ekonomske interpretacije.

(2) Poglavlje »Potrošnja« u početku identificira potrošnju i potrošača, korist i vrijednost. Poslije povijesnog pregleda teorije potrošnje, uz primjere prikazani su prvi i drugi Gossenov zakon, prikazani su kardinalni i ordinalni pristupi objašnjenju teorije potrošnje. U ovom potonjem prikazana je teorija izbora objašnjena i ilustrirana primjerima krivulje indifferencije i data objašnjenja tih krivulja, kako one nastaju u slučaju dvije robe. Isto je tako prikazana granična stopa supstitucije, prikazane značajke krivulja indifferencije, prikazan budžet potrošača te dat prikaz krivulja dohodak—potrošnja i Engelovih krivulja. Izvršena je analiza krivulja indifferencije i prikazano rastavljanje na efekte dohotka i supstitucije povećanje tražnje za dvjema robama u slučaju kada jednoj od njih padne cijena.

(3) Poglavlje »Proizvodnja i troškovi« objašnjava u uvodu pojmove proizvodnje, činitelja proizvodnje, inputa i outputa, te definira proizvodne funkcije.

U daljem izlaganju promatra se prvo proizvodnja s jednom varijablom inputa, čime se ilustrativno i jednostavno mogu definirati osnovni pojmovi ukupne, prosječne i granične proizvodnje. Prelazeći na prikaz proizvodnje s dvije varijable inputa, kao što je to učinio kod potrošnje, autor uz primjere definira isokvante (kod potrošnje su to bile krivulje indiferencije), te objašnjava omeđenost isokvanti izoklinama u datim tehničko-tehnološkim uvjetima. Na taj je način veoma jednostavno prikazana supstitucija činitelja (faktora) proizvodnje. Veoma važna za razumijevanje suštine proizvodnje jest ekonomija obujma (economy of scale) također je prikazana kratko i jasno. Proizvodne funkcije, njihova klasifikacija i važnost u suvremenoj ekonomici prikazani su uz primjere, pa su jasne i pristupačne. Posebno su vrijedni primjeri proizvodnih funkcija, jedan koji obrađuje hrastovu sastojinu I. boniteta, drugi pilansku proizvodnju ploča u SR Hrvatskoj. Koliko nam je poznato, to su prvi put izračunate proizvodne funkcije i isoquante u šumarstvu. U istom poglavlju se nadalje obrađuju troškovi i troškovne funkcije, vrši distinkcija između dugoročnih i kratkoročnih troškova i primjerima objašnjava zašto su dugoročno svi troškovi varijabilni.

(4) Poglavlje: »Poduzeće i tržište« prikazuje, također ilustrirano brojnim primjerima, uz jasne grafičke prikaze, strukturu tržišta koja proizlazi iz suštine oblika proizvoda (homogeni i diferencirani), broja proizvođača (jedan, nekoliko, mnogo) koja rađa, bez obzira na društveni sistem, tržišnu strukturu perfektne konkurencije, monopolističke i oligopolističke konkurencije i monopola. Svaka od tih tržišnih struktura prikazana je posebno, uz veoma ilustrativne primjere. Objašnjeno je determiniranje cijene i veličine proizvodnje u svakoj od tržišnih struktura. Posebno je prikazana diskriminacija cijene, data međusobna usporedba između tržišnih struktura, prikazana koncentracija proizvodnje i prepreke ulaska na tržište. Isto je tako prikazano, ilustrirano primjerima, tržište činitelja proizvodnje. U tom dijelu je opširnije obrađen problem tržišne strukture pri ograničenoj ponudi, nazvan renta. Prikazana je renta kao fenomen posebno interesantan u šumarstvu, ali u sklopu svih ostalih mogućnosti za stvaranjem rente kada je ponuda faktora proizvodnje ograničena. U literaturi o ekonomici šumarstva veoma često je renta tretirana kao jedinstven fenomen. Sabadi prikazuje rentu u šumarstvu kao jednu od pojmova, koja je karakteristična za cjelokupan ekonomski sustav. On isto tako zaključuje, da renta objektivno postoji, ali u mijenjajućim tržišnim uvjetima nije moguće pronaći metodu kojom bi se renta mogla točno izračunati za dulje razdoblje. Poslije toga su prikazane metode obuzdavanja monopola.

(5) U poglavlju: »Opća ravnoteža i društveno blagostanje« rekapitulira se teoretska osnova prikaza tražnje, ponude, proizvodnje i tržišta modelom koji je čak u današnjoj eri computera moguće ako ne posvema odrediti, a ono barem determinirati u ekonomskom razvitku.

Drugi dio knjige MARKOEKONOMSKA ANALIZA, pored osnovnih prikaza ekonomskih veličina društvenog proizvoda i ostalih kategorija u Jugoslaviji, koje će poslije autoru poslužiti kao materijal za primjere, počinje s objašnjenjem kategorije društvenog proizvoda, njegova značaja i stvaranja kroz pojednostavnjen dvosektorski model bez štednje, dvosektorski model uz štednju, tro- i četvero-sektorski model. Na temelju Keynesovih jednadžbi ravnoteže, izvode se multiplikatori autonomnih promjena u potrošnji, investicijama, veličini poreza i po-

trošnji države. Isto je tako prikazan i sektor inozemstvo i izvedeni multiplikatori koji nastaju uslijed autonomnih promjena uvoza i izvoza. Da bi objasnio u potpunosti uzajamnu zavisnost u ekonomskom životu, autor prikazuje linearnu zavisnost između sektora narodne privrede, poznatu kao input-output tablice. Objašnjava i ilustrira primjerima algebru sistema linearnih jednačbi sektora narodne privrede i prikazuje i analizira u primjerima jugoslavenski 6-sektorski model, u kojem su šumarstvo i prerada drva prikazani u četiri od ukupno šest sektora.

U drugom poglavlju: »Investicije« prikazan je fenomen investicija, dato njihovo ekonomsko obrazloženje i primjerima prikazana granična djelotvornost kapitalnih ulaganja i granična djelotvornost investicija. Vrednovanje investicija metodom stope povratka, poznatoj u ekonomskoj literaturi kao »cash flow« metoda ilustrirana je veoma dobro odabranim primjerom iz drvne industrije i šumarstva.

U popisu literature navedeno je 76 naslova iz domaće i strane literature.

Ekonomika drvne industrije

Ova knjiga obuhvaća 191 stranicu i podijeljena je u dva dijela:

- I. dio: Ekonomika poduzeća u drvnoj industriji.
- II. dio: Ekonomika drvne industrije.

Materija prvog dijela, Ekonomika poduzeća u drvnoj industriji, podijeljena je u 6 poglavlja.

U prvom poglavlju pod naslovom *Gospodarski cilj i planiranje* objašnjava se cilj gospodarske aktivnosti: postizanje najpovoljnijeg zadovoljenja potreba uz najmanji utrošak resursa, koji su oskudni. Objašnjavaju se različiti ciljevi, s različitih aspekata i potreba optimizacije svih ciljeva, kako bi konačni učin bio najpovoljniji uz najniže troškove. Autor ističe potrebu za planiranjem poslovanja, jer postizanje optimalnom učinka bez plana moguće je samo slučajno. U tom smislu opisuju se preduvjeti za konsistentno planiranje, koje mora biti realistično i voditi računa o uzajamnoj međuzavisnosti u ekonomskom zbivanju.

2. poglavlje *Činitelji proizvodnje*, govori o faktorima proizvodnje: (a) ljudskom radu i (b) sredstvima. Ljudski rad prikazan je u knjizi u najsazetijem obliku, budući da je autor želio izbjeći upletanje u oblasti, posebno organizacija rada, koje se kao kolegiji uče u nastavnom programu na drvnotehnološkom odsjeku šumarskog fakulteta u Zagrebu. Pod sredstvima autor nije mislio samo na sredstva rada, već isto tako na sve ostale faktore proizvodnje, a to su sredstva rada, zemljište, predmeti rada itd. Faktori proizvodnje su prikazani i na način kako se oni pojavljuju u zaključnim računima, i klasificirani su na taj način kao osnovna i obrtna sredstva, sredstva rezervi i ostala sredstva. Jednako tako su prikazani izvori sredstava i objašnjen je pojam društvenog vlasništva. Iza toga autor prikazuje amortizaciju sredstava, objašnjavajući je i klasificirajući vrste amortizacije.

3. poglavlje *Uspješnost gospodarenja*, objašnjava što je to zaključni račun i navodeći primjer hipotetičnog poduzeća finalne prerade drva prikazuje i objašnjava pojedinačno stavke bilance uspjeha i bilance stanja. Potom se objašnjava način na koji se vrši analiza gospodarskih rezultata, iskazanih u bilancama uspjeha i stanja i o zaključcima do kojih se može takvom analizom doći. Posebno je vrijedno ukazivanje na pravac u kojem doknadne analize moraju

biti usmjerene, da bi se sagledalo uzroke slabosti, koje su se tijekom poslovanja pojavile. Sve to je ilustrirano primjerom poduzeća finalne prerade drva, tako da čitatelj može cijeli postupak naći potpuno objašnjen u primjeru. Posebno je izdvojena analiza koeficijentima (koeficijent solventnosti, stopa brze solventnosti i koeficijent obrtaja potraživanja, broj dana potraživanja, koeficijent zaduženosti i koeficijent osnovnih sredstava prema dugoročnim obvezama). Od pokazatelja uspješnosti, čija je značajka objašnjena primjerima, prikazana je proizvodnost rada, tehnička opremljenost radnika, ekonomičnost, dohodovnost, kapitalni koeficijent i njegova recipročna vrijednost proizvodni koeficijent, akumulativnost i rentabilnost. Pojmovi su jasno objašnjeni kao i njihova upotreba i ekonomska interpretacija.

U 4. poglavlju **Troškovi**, koje je obujmom najveće, veoma instruktivno se objašnjavaju troškovi i prikazom tijeka sredstava u poduzeću prikazuje se geneza i vrste troškova. Slijedi suvremen pregled klasifikacije troškova, jasno se objašnjavaju razlozi za klasifikaciju. U prikazu elementarnog računa troškova daju se matematska objašnjenja troškova i njihovog ponašanja u odnosu na korišćenje kapaciteta te se primjerima poduzeća finalne prerade drva i grafičkim objašnjenjima daje uvid i tumačenje praga rentabiliteta, upotrebe praga rentabiliteta kod vrednovanja različitih alternativa poslovnih odluka. Prikazuje se pojam ekonomije obujma i iz funkcije troškova konkretno upotrebljenog primjera poduzeća finalne prerade drva, odnosno tvornice celuloze izvodi se primjer optimizacije. Posebnim odsječkom prikazana je metoda izračunavanja priučavanja pri proizvodnji, a isto tako posebnim odsječkom prikazano je matematičko objašnjenje primjene maksimuma i minimuma u ekonomici poduzeća prerade drva.

Odsječak o troškovnim sistemima prikazuje dva tipa proizvodnje: (a) radnim nalogom i (b) procesni oblik proizvodnje. Za oba tipa navedeni primjeri alokacije troškova po vrstama. Posebno je prikazana alokacija troškova vezanih proizvoda i nuzproizvoda, toliko karakterističnim za sve proizvodne oblasti koje kao sirovinu upotrebljavaju prirodne proizvode, iz kojih se proizvodi čitav niz različitih finalnih proizvoda. Alokacija troškova vezanih proizvoda objašnjena je živim primjerima iz pilanarstva. Na kraju poglavlja o troškovima objašnjava se kalkulacija i daju nužna objašnjenja za postupak kalkuliranja.

5. poglavlje **Planiranje resursa**, pored općeg prikaza, objašnjava međuzavisnost između rasursa i uspješnosti poslovanja uz konkretan primjer kratkoročnog planiranja u tvornici finalne proizvodnje drva, u kojem je cijeli postupak, od utvrđivanja ciljeva, uvjeta poslovanja i proizvodnje (tehničko-tehnološki) objašnjen logično, potpuno i pravim redoslijedom. Ovo poglavlje završava prikazom determinističkim modelima optimizacije, pomoću kojih je moguće verifikirati postavljene kratkoročne planove.

6. poglavlje **Vrednovanje alternativa**, prikazuje kamatni račun kao osnov kojim se vrši anticipiranje budućih prihoda ili njihovo diskontiranje na današnju vrijednost, da bi se dobila usporedivost između alternativa. Prikaz je jednako koristan inženjerima drvne industrije, kao i inženjerima šumarstva, jer su primjeri iz obje oblasti.

II. dio knjige obuhvaća ekonomiku drvne industrije.

U 1. poglavlju govori se o ekonomskom razvoju i uvjetima za takav razvoj u pojedinim sektorima narodne privrede. Ističe se značaj razvoja poljoprivrede

posebno u zemljama u razvoju i obrazlaže se zašto je to tako. Analiziraju se primjerima razvoja ostalih i naše zemlje uspjesi i promašaji u privrednom razvoju.

U 2. poglavlju daje se pregled proizvodnje drva i drvnih proizvoda u svijetu i daje procjena tražnje za drvom i drvnim proizvodima do 2000. godine.

U 3. poglavlju govori se o izvorima sirovina za preradu drva u Jugoslaviji, kao limitirajućem činitelju razvoja drvne industrije. Šteta je što u knjizi nisu obuhvaćeni najnoviji statistički podaci. Možda u vrijeme pisanja knjige oni nisu bili dostupni.

U 4. poglavlju prikazana je potrošnja i to reproduksijska i finalna s posebnim osvrtom na potrošnju u građevinarstvu, kao sektoru koji je osim same drvne industrije, najveći reproduksijski potrošač proizvoda drvne industrije. Prikazani su vrijedni podaci o zavisnosti drvne industrije o proizvodnji u ostalim sektorima narodne privrede. Na kraju poglavlja dat je bilančni pregled proizvodnje, uvoza, izvoza i potrošnje.

U 5. poglavlju govori se o proizvodnji. Pored prikaza kretanja proizvodnje u nas, data je nomenklatura proizvoda koji spadaju u preradu drva u širem smislu, tj. obuhvaćena je i proizvodnja celuloze i papira. Prikazani su rezultati istraživanja o korištenju kapaciteta i konstatira se da je to korištenje veoma nisko, što dovodi do poskupljenja proizvodnje, smanjenju proizvodnosti i konkurentne sposobnosti drvne industrije na inozemnom tržištu.

U 6. poglavlju Međuzavisnost i planiranje, govori se o načinu planiranja i potrebi da se u planiranju vrši usklađivanje s razvojem u ostalim sektorima narodne privrede. Prikazana je međuzavisnost o ostalim sektorima narodne privrede i učešće šumarstva i prerade drva u širem smislu u društvenom proizvodu.

U zadnjem, 7. poglavlju Sadašnjica i pogled u budućnost autor raspravlja o veličini poduzeća, mobilnosti resursa i privrednom orijentacijom uopće. SABADI zaključuje, da u preradi drva, osim proizvodnje celuloze i papira, veličina poduzeća nije preduvjet za visoku proizvodnost i konkurentnost na tržištu. Za njih je u prvom redu potrebna velika fleksibilnost i dobar, dinamičan proizvodni program orijentiran na tržište i njegove potrebe.

U prikazu literature autor navodi 17 izvora iz domaće i strane literature.

Pisući ove udžbenike autor je uz ogroman trud napravio pionirski poduhvat. To su prve knjige kod nas ovoga naslova i sadržaja prilagođene nastavnom programu šumarskih fakulteta. U svijetu, koliko nam je poznato, postoji samo jedan udžbenik pod naslovom »Ekonomika drvne industrije« od prof. dr. TADEUSZ MOLEND (Varšava) ali sa drukčijim sadržajem. Kao šumar, ekonomista i dugogodišnji praktičar autor je uspio da nađe i građu i njen obujam prijeko potreban u praktičnom radu svakom inženjeru šumarstva i drvne industrije. Knjige će korisno poslužiti i onim praktičarima koji za vrijeme školovanja nisu dovoljno izučavali ovu materiju. Na kraju one će biti dragocjena literatura na II stupnju nastave (magistratura) na šumarskim fakultetima, na kojim se ova materija nije izučavala.

D. Oreščanin

PRIRODA

Casopis Hrvatskoga prirodoslovnog društva, u brojevima 1 — 10 šk. god. 1982/83. donosi između ostalih, i ove priloge:

Članci

- Biščan, O.: Sveti skarabej
Blašković, V.: Klasik biologije Charles Darwin
Božičević, S.: Naši Brijuni
Huber, Đ.: Godina dana života medvjedice Lili
Jurčec, V.: Alpski eksperiment
Juretić, N.: Plazmidi
Kirinčić, Z. i D.: Naše orhideje
Klarić, Z.: Maledivi — carstvo koralja i netaknute prirode
Knežević, R.: Jezero Sabljaci kod Ogulina
Knežević, R.: Bjelolasica — gorska ljepotica
Kranjčev, R.: Na šljunčarama Podravine i Bilo-gore
Kranjčev, R.: Živjeti u suglasju s prirodom
Kranjčev, R.: Prorijeđeni i zaštićeni leptiri Hrvatske
Kranjčev, R.: Uz mrtvice koprivničkog Podravlja
Kranjčev, R.: Soa nebeska
Lovrić, A. — Ž.: Bura, bura!
Lovrić, A. — Ž.: Tragom naših istraživača u dalekoj zemlji Papuanaca
Malez, V.: Čovjek i ptica
Matović, M.: Novo nalazište Pančičeve omorike
Radovčić, J. i Tvrtković, N.: Nosorog u ludbreškim vinogradima
Tortić, M.: Mikologija i mikolozi
Zamola, B., Sidor, Č. i Šarić, A.: Mikrobiološki insekticidi
Zvonarić, S.: Još o gejerima
Živanović, I.: Kolač na otoku Braču
Živanović, I.: Deliblatska peščara

Zanimljivosti

- Biljka proriče vrijeme (R. Kranjčev)
Biljke u borbi s gljivicama (s)
Golubovi i pčele navigatori (s)
Ljuske jajeta — ekološki činilac! (s)
Sateliti protiv skakavaca (s)
Nesvakidašnji cvijet (R. Kranjčev)
Ličinke koje upotrebljavaju mamac (s)
Sintetiziran činilac rasta (s)
Ugljik (IV) oksid od termita (s)
Ludi korov (s)
Nesvakidašnja građevina (R. Kranjčev)
Šume na kalničkim obroncima (R. Kranjčev)
Nepravredno optužen (R. Kranjčev)

Čuda svijeta

- Sekvoje — divovi među drvećem (Z. Pepeonik)
Okamenjena šuma (Z. Pepeonik)

Dojmovi i doživljaji iz prirode

- Ngorongoro i Serengati (D. Berljak)
Oštećen spomenik prirode (V. Pfeifer)
Neshvatljiva zloupotreba prirodne pojave. Jama kao smetlište (S. Božičević)
Proljeće je došlo (R. Kranjčev)
Moji susreti s miševima (Lj. Svoboda)

Život s prirodom

- Riki-tiki-tavi u Jugoslaviji. Kako je mali indijski mungos dospio u Dalmaciju (N. Tvrtković)
Ris (Z. Mikulić i N. Tvrtković)
Sačuvajmo vidru! (B. Đulić)
Neobični susreti s poskokom (N. Tvrtković)
Saga, sredozemni konjic — čudovište među ravnokrilcima (N. Tvrtković)
Stari zapis o čaglju u Hrvatskoj (T. Macan)
Životinje zimi (N. Tvrtković)
Upoznajmo životinje na malo drugačiji način (N. T.)

Tundra (N. T.)

Tajga (N. T.)

Evropske pretežno listopadne šume (N. T.)

Stepa (N. T.)

Priroda graditelj

(Srećko Božičević)

Kameni slon i druga »čuda« prirode

Kamene vratnice ili mostovi

More prodire u kopno

Kamen, voda i vrijeme

Voda razgrađuje i gradi

Kad je kamen bio vosak

Planine »putuju«

Urušenje u kršu

Voda nestaje, ali njezin rad ne prestaje!

Orijentacija u prirodi

(Petar Navarin)

Kako da se orijentiramo na nepoznatom zemljištu

Orijentacija prema karakterističnim objektima i znacima na zemljištu

Orijentacija s pomoću ručnog kompasa

Orijentacija s pomoću karte (I)

Orijentacija s pomoću karte (II)

Prikazivanje prirode na topografskim kartama (I)

Prikazivanje prirode na topografskim kartama (II)

Čitanje i priprema topografske karte za rad

Mjerenja na karti — kartometrija

»Mladi čuvari prirode«

(Priređuje Vicko Pavičić)

Popis rasadnika šumskog i ukrasnog bilja u SR Hrvatskoj (Pododbor za zaštitu prirode Hrvatskog prirodoslovnog društva)

Prvo savjetovanje »Mladih čuvara prirode« ZO Bjelovar (Odbor za zaštitu prirode Hrvatskog prirodoslovnog društva)

Nacionalni parkovi u Hrvatskoj (E. Draganić)

Parkovi prirode (D. Böhm)

Specijalni rezervati šumske vegetacije (Ž. Štahan)

Park prirode Žumberak-Gorjanci (Ž. Štahan)

Zaštita biljnog pokrivača (M. Kamenarović)

Novi ogranci »Mladih čuvara prirode« (Odbor za zaštitu prirode Hrvatskog prirodoslovnog društva)

Zaštita životinjskog svijeta (Ž. Mikulić)

Strogi prirodni rezervati (I. Bralić)

Novosti iz ogranaka (Odbor za zaštitu prirode Hrvatskoga prirodoslovnog društva)

Hortikulturni spomenici prirode (A. Denich)

Problemi onečišćavanja čovjekova okoliša (R. Deželić)

I. Mikloš

ZAPISNIK

II. sjednice Predsjedništva Saveza IT šumarstva i drvne industrije Hrvatske, koja je održana 23. II. 1983. g. u Zagrebu, u zgradi »Šumarski dom«, Trg Mažuranića 11 (prizemno).

Prisutni: Ing. S. Horvatinović, ing. V. Bogati, ing. M. Čelap, mr. J. Gračan, mr. T. Heski, ing. F. Kolar, dr. N. Komlenović, dr. Đ. Kovačić, ing. Đ. Markoja, ing. N. Matezić, ing. P. Mravunac, mr. S. Petrović, ing. O. Piškorić, dr. B. Prpić, dr. R. Sabadi, ing. R. Štraser i ing. R. Antoljak.

DNEVNI RED

1. Otvorenje II. sjednice Predsjedništva

2. Tajnički izvještaj o radu Saveza i realizaciji programa rada u vremenskom razdoblju između I. i II. sjednice Predsjedništva tj. od 1. VII. 1982. g. do 23. II. 1983. g.

3. Izvještaj predsjednika Odbora samoupravne kontrole Saveza

4. Otpis inventurnih predmeta

5. Usvajanje završnog računa Saveza za 1982. g.

6. Usvajanje programa rada Saveza za 1983. g.

7. Financijski plan prihoda i rashoda za 1983. g.

8. Izvještaj redakcijskog odbora Šumarskog lista

9. Problematika Šumarskog doma

10. Razno

1. Sjednicu Predsjedništva Saveza otvorio je ing. Slavo Horvatinović pozdravljajući članove Predsjedništva, članove Samoupravne radničke kontrole te ostale prisutne i predložio navedeni dnevni red rada, koji je prihvaćen.

2. Tajnički izvještaj

Tajnički izvještaj za razdoblje između I. i II. sjednice Predsjedništva, odnosno od 1. VII 1982. g. do 23. II 1983. g. glasi:

— U ovom vremenskom razdoblju I.O. Saveza je osim I. sjednice Predsjedništva održane su još dvije sjednice (5. i 6.) kao i niz sastanaka užeg tijela sastavljenog od članova I.O. Saveza i Odbora za samoupravnu kontrolu (OSK).

— Najznačajniji društveno-stručni događaj u ovom vremenskom razdoblju tj. VII/82. do 23. II 1983. g., predstavljalo je održavanje V. redovne skupštine Saveza IT šumarstva i industrije prerade drva Jugoslavije, koja je održana na Borskom jezeru kod Niša od 7. do 9. X 1982. g.

— Tu su održane najprije dvije sjednice Predsjedništva SITSID-Jugoslavije a zatim V. redovna skupština Saveza sa savjetovanjem o »Razvoju šumarstva i prerade drveta Jugoslavije do 2.000 godine«.

— Naš je Savez predstavljala izabrana delegacija od 8 članova u sastavu Ing. S. Horvatinović, prof. dr. S. Tomanić, ing. V. Igrčić, Mr T. Heski, Mr J. Gračan, ing. A. Jurić, ing. Kožul i dr Vratarić.

— Ing. Ante Jurić (Osijek) izabran je u Radno predsjedništvo, dok je dr. Tomanić podnio izvještaj o pripremama oko održavanja IUFRO-kongresa, koji će se održati u Jugoslaviji (Ljubljani) 1986. g.

— Ing. S. Horvatinović, kao predsjednik Samouprave kontrole SIT-a Jugoslavije, izvijestio je skupštinu u nalazu i finansijskom poslovanju SITSDI-Jugoslavije.

— Skupština je prihvatila i usvojila novi Statut Saveza, kao i liste počasnih i zaslužnih članova podnesene od pojedinih republičkih Saveza. Tu je uključena i lista počasnih i zaslužnih članova kako ih je predložilo Predsjedništvo našega Saveza 30. VI 82. g.

— Nadalje podnosim izvještaj o radu II. sjednice Predsjedništva SITSDI-Jugoslavije, održane 31. I 1983. g. u Beogradu sa slijedećim Dnevni redom:

a) Prihvatanje Poslovnika i Programa rada Saveza SITŠ Jugoslavije za 1983. g., te Finansijski plan prihoda i rashoda SITSDI-Jugoslavije od 1.210.000.— din.

b) Udruživanje SITSDI-Jugoslavije u opći Savez IT Jugoslavije, zatim Savjetovanja »Društveni dogovor o razvoju drvnog kompleksa do 1985. g.«

c) KADROVI ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE JUGOSLAVIJE, pa PJEŠAČKI PUT KROZ JUGOSLAVIJU i edicija ŠUMAMA JUGOSLAVIJE!

— VAŽNIJI ZAKLJUČCI:

a) participacija **godišnje članarine** (1983. g. za stručne Saveze tj. za SR Hrvatsku 10.000.— din

b) Raspačati i prodati Razvoj i rad SITSDI Jugoslavije 1946—1976. g. (50 kronika à 500.— din) 25.000.— din

c) Diagnostički priručnik po 1.000 — din primjerak.

d) Film »Šuma i čovjek' (50 minuta) po 25.000.— din

— Svaki Savez treba odrediti 1 IT za kadrovsku komisiju Saveza

— Svaki Savez treba odrediti za publicističku djelatnost 1 IT (Monografija)

— Nastavljam tajnički izvještaj i iznosim da je naš Savez zamolio Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, kao i Republički zavod za zaštitu prirode »da se zgrada br. 41 u Prečecu kod Božjakovine proglasi spomenikom kulture. Ta je zgrada stara 198 godina i u njoj se održao PRVI SASTANAK ŠUMARA HRVATSKE na kojemu je zaključeno da se sekcija šumara, u okviru tadanjeg Hrvatsko-slavonskog GOSPODARSKOG DRUŠTVA, organizira kao samostalno HRVATSKO-SLAVONSKO ŠUMARSKO DRUŠTVO, To je bilo 26. XII. 1846. god.

— U daljnjem svojem radu Savez je — na inicijativu ing. T. Heski ja počeo pripreme oko izvršenja OPČEG POPISA SVIH IT ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE HRVATSKE, a preko područnih terenskih DIT-ova. Smatramo da je krajnji čas da se prebrojimo i konstatiramo koliko nas je, gdje radimo, kojoj radnoj organizaciji pripadamo, šumarstvu ili drvnjoj industriji.

U ovom svojem radu Savez računa na snažnu podršku i pomoć naših terenskih DIT-ova!

Prikupljenim podacima i objavljivanjem, te sastavom adresara svih IT šumarstva i drvne industrije Hrvatske, kao i objavljivanjem monografskih prikaza

rada naših šumskih gospodarstava, šumarija i drugih radnih organizacija, uz ostalo bi se obogatio i sadržaj naših časopisa šumarskog lista i Drvne industrije, pa i afirmacija naših radnih organizacija!

— Povodom dopisa Saveza IT Hrvatske od 22. XI. 1982. g., a u vezi upisa svih stručnih saveza u REPUBLIČKI REGISTAR DRUŠTVENIH ORGANIZACIJA (NN br. 7/82. od 16. II. 1982. g.) Tajništvo je Saveza udovoljilo traženju i SIT-u Hrvatske dostavilo: 1. Važeći sadanji Statut našega Saveza, 2. Statutarne promjene i DOPUNE Statuta, 3. Programsku orijentaciju, 4. 5-godišnji izvještaj o radu našega Saveza u vremenu od 1976—1981. g. i 5. Plan rada za 1983. g.

— Nadalje upoznajemo prisutne članove Predsjedništva o izradi SAMOUPRAVNIH OPĆIH NORMATIVNIH AKATA i to:

1. Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka zaposlenih u Stručnoj službi Saveza

2. SAS — samoupravni sporazum o osnovama i mjerilima za raspodjelu sredstava za OD i zajedničku potrošnju

3. Tabelu poslova i radnih zadataka prema stupnju složenosti u stručnoj službi Saveza (bodovanje)

4. Sporazum o radnim odnosima radnika stručne službe.

— Nadalje komisija za sprovođenje NATJEČAJA za radno mjesto tehničkog tajnika Stručne službe u sastavu Dr. Kovačić, mr. Petrović i dr. N. Komlenović, raspisala je natječaj koji je objavljen u NN br. 1/83. od 14. I. 1983. g. Na raspisani natječaj nitko se nije javio izuzev dosadašnjeg tajnika ing. R. Antoljaka, umirovljenika iz Zagreba.

— ŠUMARSKI DOM i dalje predstavlja središte društveno-stručnih zbivanja šumarske i drvne industrije struke, pa ovdje iznosim da je održan 1.031 »šumarski četvrtak«, zatim SASTANAK APSOLVENATA ŠUMARSKOG FAKULTETA IZ 1932. god. (Piškorić, Hanzl, Majer, Würth, Grohovac, Perčić i dr., a 15. X. 1982. g. 1982. g. i biv. apsolvenata ŠF upisanih 1947. g. (Prof. dr. B. Prpić, Slat i dr.)

— ŠUMARSKO DRUŠTVO, pravilnije rečeno DIT šumarstva i drvne industrije Zagreb, najaktivniji je naš DIT, koji je u proljeće 1982. g. izabrao novu upravu na čelu s prof. dr. Z. Potočićem, kao predsjednikom i tajnikom ing. Franjom Petrovićem. Ovaj DIT već treću godinu sa svojim članstvom obilazi i posjećuje pojedina šumska gospodarstva i šumarije kao npr. Vrbovsko, Vrbovec, Brežice i dr.

— »Šumarski četvrtci« su i nadalje dobro posjećeni, jer imaju dobro pogođeni dnevni red i zanimljiv program. Spominjem da je ing. Tomislav Krnjak, podpredsjednik u Republičkom komitetu za šumarstvo pružio 25. XI. 1982. g. veoma zanimljive podatke i informacije u vezi izmjena i dopuna Zakona o šumama SRH.

— 9. XII 82. g. prof. dr. B. Prpić održao je članovima Hrv. planinarskog društva Zagreb predavanje o ŠUMAMA JUGOSLAVIJE s prikazom filma »ŠUMA I ČOVJEK«.

— 20. I. 83. održao je ing. Martin Jazbec predavanje o razvoju i proizvodnji Radne organizacije »M. ŠAVRIĆ«; a ing. Drago Biondić o kriterijima za ocjenjivanje uspješnih razvijenih finalnih proizvoda drvne industrije (10. II. 1983.)

— 25. I. 83. u Šumarskom domu održavaju se i sjednice u vezi organiziranja i priprema IUFRO-kongresa (prof. dr. S. Tomanić) itd.

— Iznosimo da je u organizaciji Šum. fakulteta Instituta za istraživanja u šumarstvu organizirano uspješno Savjetovanje »Mehanizacija šumarstva u teoriji i praksi« u Opatiji od 16.—18. II. 83.

— Napose u vezi **PRETPLATE** na Š. L. potrebno je da se na današnjoj sjednici Predsjedništva raspravi i ponovno razmotri: 1. na jednoj strani premaleni broj pretplatnika na Š. L. odn. Drvnu industriju (časopis) i njihove tiraže i naklade od 1.200 primjeraka (za Š. L.) po broju, a na drugoj **stvarni i dvostruko** veći broj zaposlenih IT šumarstva i drv. industrije u našoj republici!?

— Postavlja se i pitanje kako realizirati **čl. 21** sadanjeg postojećeg Statuta Saveza koji glasi: Članom se Saveza odn. DIT — ŠDI Hrvatske postaje pristupanjem i upisom u jedno od Društava ITŠDI, kao i plaćanjem društvene članarine svojem DIT-u i **pretplate** na Š. L. odn. Drv. ind. (časopis)

— Napominjemo da bi se sve to **moglo uspješno sprovести** tek kad nam **ojačaju** terenski DIT-ovi, a to znači kad obave zakonski upis u Republički odnosno Općinski **registar društvenih organizacija** i kad terenski DIT-ovi (naši) posvete mnogo više truda oko okupljanja svojega članstva i upisa, kako IT šumarstva tako i drv. industrije!

— Najaktivniji radni odbor Saveza svakako je Odbor za problematiku Šumarskog doma o čijem će vas radu detaljno upoznati Dr N. Komlenović u toč. 9. dnevnog reda današnjeg sastanka.

— Povodom izrade Završnog računa za 1982. g. I.O. Saveza je imenovao Komisiju koja je obavila inventuru osnovnih sredstava, zalihe gotove robe, šumarskih tiskanica i dr., a u sastavu ing. Franjo Petrović, ing. M. Strineka i Josip Čosić.

— Odbor — komisija za financijsko i bankovno poslovanje radila je u sastavu Ing. A. Mudrovčić, ing. B. Špečić i tehn. Ivica Petričević, te obavila svoje zaduženje u određenom roku.

— U vezi s objavljenom inventurom zaključeno je da se tijekom III—VI/83. sprovede inventura po uredskim prostorijama s UPISOM zatečenih predmeta i zaduženjima odgovornih osoba za inventar.

— Zadužuje se Odbor za izdavačku djelatnost da razmotri pismeni prilog Mr T. Heskija u vezi oko pripremanja i izdavanja **SUMARSKOG ZIDNOG KALENDARA I ROKOVNIKA ZA 1984. godinu** i da o tome podnese svoj pismeni izvještaj.

— Uslijed velikog skoka cijena papiru predlaže se Predsjedništvu da odobri povišenje postojećih prodajnih cijena šumarskih tiskanica, koje Savez drži na svojem skladištu, a nije ih povišivao kroz razdoblje od 1981—1982. g. i to za 20—30%.

Savez će prijaviti Privrednom sudu SRH svoju povremenu izdavačku djelatnost a u vezi s novim Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana (NN br. 7/82. od 16. II. 1982.)

— Sredinom 1982. god. izašla je iz štampe knjiga akademika dr. Mirka Vidakovića, SF — Zagreb, pod naslovom: **CETINJACE — MORFOLOGIJA — VARIJABILNOSTI**, u izdanju i nakladi JAZU i LIBERA, Tiskara »Delo« — Ljubljana. Knjiga obuhvaća 710 str. sa 439 fotografija, crteža i sl. u boji i crno-bijelom tisku. Prodajna cijena 2.300.— din./primjerak.

3. Izvještaj samoupravne radničke kontrole saveza IT šumarstva i drvne industrije Hrvatske o izvršenom pregledu cjelokupnog materijalnog i financijskog poslovanja za 1982. godinu.

Članovi Samoupravne radničke kontrole prema čl. 34. Statuta Saveza ITŠDIH pregledali su poslovanje blagajne te financijsko i materijalno poslovanje za 1982. g. ukupno (a i tijekom godine i povremeno) i utvrdili slijedeće:

— blagajnički dnevnik vođen je prema dokumentaciji uredno, blagajnički maksimum nije prekoračen;

— kod financijsko-materijalnog knjigovodstva pregledana je knjiga ulaznih i izlaznih računa te pripadajuća dokumentacija

Pregledom je ustanovljeno da nema većih manjkavosti, ali bi trebalo dokumentaciju nadopuniti kod nekih Ugovora o djelu jer manjkaju suglasnosti organizacija u kojima su izvršioci zaposleni pa ih treba zatražiti od istih, a ugovore je potrebno dopuniti odgovarajućim odlukama organa upravljanja o odobravanju zasnivanja takvog odnosa.

U glavi II. ugovora treba upisati broj dana potrebnih za izvršenje ugovorenog rada.

Nadalje, dio ulaznih računa nije ovjeren po odgovornoj osobi. Odluke Izvršnog odbora o odobravanju izdataka za nabavu sredstava i materijala te isplate honorara, u nekim slučajevima su donijete naknadno, što nije u skladu s propisima. Naime zbog nemogućnosti češćeg sazivanja I. O. potrebno je da za hitne slučajeve odobravaju rad ili nabavu ovlaštene osobe po I. O. i to predsjednik-potpredsjednik-tajnik u okviru plana, a obzirom na učestale promjene i nadopune financijsko-knjigovodstvenih propisa da knjigovodstveni stručnjak Saveza, kao što je do sada i u buduću, pravovremeno o tome obavješćuje predsjednika i tajništvo Saveza radi pravilnog poslovanja.

Na dan 31. XII. 1982. g. financijsko stanje je bilo:

— Saldo blagajne	828,40 Din.
— Žiro rn	2,246.460,70 Din.
— Ukupni prihod	3,750.872,55 Din.
— Rashod	3,556.109,85 Din.
— Ostatak prihoda	194.162,70 Din.
(od toga Fond za zajed. potr. 94.480,00 Din.	
i prijenos u 1983. god 99.682,70 Din.)	

Po mjestima troškova ukupni ostatak prihoda iznosi:

— Savez i stručne službe	309.144,35 Din.
— Šumarski list	— 550.243,60 Din.
— Tiskanice i struč. knjige	435.261,95 Din.
Ukupno	194.162,70 Din.
— Obaveze prema dobavljačima	: podmirene
— Potraživanja od kupaca	
(pretplate za ŠL, zakupnine)	368.783,95 Din.
— Od toga za otpis	127.200,65 Din.

gdje je glavna stavka otpisa obračunata povećana zakupnina za poslovne prostorije koje koristi Exportdrvo-zajedničke službe u Šum. domu u iznosu **117.340,65** Din. EXPORTDRVO-zajedničke službe nisu prihvatile povećanje zakupnine korišćenih prostorijskih prema aneksu postojećeg Ugovora tvrdeći da se to mora uskladiti dogovorom koji je konačno postignut 1. VII. 1982. g. (200 m²). Do toga vremena podmirjena je zakupnina po prijašnjoj cijeni (60,00 Din m²). Sada je usklađena zakupnina s ostalim korisnicima prostorijskih u Šum. domu. Poduzimaju se daljnje odgovarajuće mjere, da se isele ustanove sa sudskim otkazom iz Šum. doma.

Nadalje se navodi, da je izvršen potpuni popis osnovnih sredstava i sitnog inventara. Osnovna sredstva bez razlike, a sitni inventar predlaže se otpis: **34.795,85** Din.

Razlike (višak—manjak) utvrđene kod tiskarica, knjiga (propaganda) i sitnog inventara knjižiti na »ostale troškove« u iznosu od 16.164,75 din.

Uz ovaj prijedlog valja napomenuti, da je za vrijeme obnove društvenih prostorijskih 1980/81. uprava Saveza radila u podrumu i da je obavljeno prenošenje knjižnice, tiskarica i dr. Kako je mjesto knjigovodstvenog stanovitno vrijeme bilo nepopunjeno, to je za 1981. godinu uzeto knjigovodstveno stanje koje je ovom inventurom usklađeno.

Nažalost potrebno je za otpis predložiti i dugovanja za pretplatu na Šumarski list iz godina 1975—78. u svoti od 8.010,00 dinara nekih šumarskih i drvnoindustrijskih organizacija.

Bilo bi konačno potrebno sprovesti zaključak iz 1980. g. da svaki član društva prigodom uplate članarine uplati i pretplati na Šum. list.

Nadalje treba pronaći mogućnost da i preostalih 400 primjeraka »Povijest šumarstva Hrvatske« nađe svoje kupce, a ne da tu leži zaleđeno oko 100.000 din.

Iznosi se da ni ove godine pretplata na Š. L. nije pokrila troškove izdavanja lista, te su uz dotaciju korišćena i sredstva ubrana zakupninama, što iziskuje povećanje cijena pretplate.

Također se predlaže da se za inventar u prostorijskim administracije, dvorana, kuhinje i sl. zaduže za odgovornost i brigu oko istoga svi namještenici za određeni dio prostora i inventara.

Financijsko-knjigovodstvene službe trebaju forsirano naplatiti sva dugovanja Savezu.

Napominje se da su članovi SRK pozivani na sjednice I. O. i sudjelovali su u radu pojedinih odbora i komisija.

Ovaj se izvještaj predlaže Predsjedništvu Saveza, uz Završni račun za 1982. g. na znanje i suglasnost.

Zagreb 8. II. 1983.

Predsjednik SRK:
Ing. S. Vanjković v. r.

4. Izvještaj o radu Komisije za inventuru i o otpisu inventurnih predmeta

Ovaj izvještaj podnijela je Vlatka Antonić, financijski i materijalni knjigovodna Saveza a glasi

»Izvršnom odboru Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske, Zagreb

Komisija u sastavu:

1. predsjednik	Štraser Rudolf
2. član	Petrović Franjo
3. član	Slonje Slavica

Zamjena

1. predsjednik	Petrović Franjo
2. član	Strineka Milan
3. član	Čosić Josip

obavila je popis osnovnih sredstava, sitnog inventara u upotrebi, залиhu gotove robe (knjige, tiskalice i značke), novac i sve vrijednosne papire u blagajni, sredstva na žiro računu i sredstva zajedničke potrošnje, ostala potraživanja i obveze.

Popis je obavljen od 5. do 15. siječnja 1983. godine.

1. Na osnovnim sredstvima nisu pronađene razlike. Stvarno stanje odgovara knjižnom stanju. Amortizacija i revalorizaciju obračunate su prema zakonskim propisima.
2. Na sitnom inventaru u upotrebi pronađen je manjak u iznosu od dinara 10.863,50. Komisija predlaže i otpis sitnog inventara (dotrajalih predmeta) u iznosu od dinara 34.795,85.
3. Na zalihama gotove robe pronađene su ove razlike:
 - na tiskalicama manjak od dinara 31.828,35 višak 26.045,-.
 - na kancelarijskom materijalu manjak od din. 11,40 višak 2.040,-.
 - na knjigama manjak od dinara 3.683,90 višak 128.
4. Stanje na žiro-računu per 31. 12. 1982. iznosi 2.246.460,70
5. Stanje na blagajni per 31. 12. 1982. iznosi dinara 828,40
6. Stanje na sredstvima zajedničke potrošnje za ostale namjene iznosi dinara 21.764,90 na sredstvima zajedničke potrošnje stambeni dio saldo od dinara 74.684,95, na sredstvima N. O. saldo od dinara 3.772,95
7. Nepodmireni saldo na kontu 1200 kupci iznosi dinara 408.343,95

Komisija predlaže da se utvrđeni manjkovi knjiže na teret ostalih troškova, a viškovi u korist izvanrednih prihoda.

Komisija predlaže da se iznosi od dugovanja pretplata na Šumarski list u iznosu od dinara 1.850,- za 1979. godinu otpišu zbog zastare i da se dugovanja od dinara 125.350,65 također otpišu. Priložen je i popis dužnika iz kojeg je vidljivo da su to dugovanja iz 1975, 1978, 1979. i 1980. god. dinara 7.990,00, dok se dugovanja od dinara 117.340,65 odnosi na Exportdrvo — zajedničke službe, stanarina za razdoblje 4—12. mjesec 1981. godine. Exportdrvo — zajedničke službe nije primio od nas Aneks Ugovora za povećanje stanarina te ne priznaje to dugovanje.

Komisija je završila radom 15. siječnja 1983. godine.

Zagreb 26. siječnja 1983.

Komisija:

1. Petrović Franjo—predsjednik
2. Strineka Milan—član
3. Slonje Slavica—član

Izvršni odbor Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije na sjednici održanoj 14. 02. 1983. razmatrao je Izvještaj o objavljenom potpunom redovnom popisu sredstava i izvora sredstava sa stanjem na dan 31. 12. 1982. i donio

ODLUKU

Utvrđene inventurne manjkove i viškove iskazane u popisnim listama treba knjižiti i to:

- manjak sitnog inventara u upotrebi u iznosu dinara 10.863,50 na teret ostalih troškova,
- otpis sitnog inventara u upotrebi u iznosu dinara 34.795,85 na teret ostalih troškova,
- manjak na tiskanicama dinara 31.828,35 na teret ostalih troškova,
- manjak na knjigama dinara 3.683,90 na teret ostalih troškova,
- manjak na kancelarijskom materijalu dinara 11,40 na teret ostalih troškova,
- višak na tiskanicama dinara 26.045.— u korist izvanrednih prihoda,
- višak na knjigama dinara 128.— u korist izvanrednih prihoda,
- višak na kancelarijskom materijalu dinara 2.040.— u korist izvanrednih prihoda,
- dugovanja od kupaca u iznosu od dinara 127.200,65 otpiše na teret ostalih troškova koji terete materijalne rashode,

Računovodstvo Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije, na temelju odluke, uskladit će stanje sredstava i izvora sredstava iskazanih u knjigovodstvu sa stanjem utvrđenim popisom. To će se usklađivanje obaviti u poslovnim knjigama pod 31. 12. 1982.

Predsjednik I. O.

Ing. Slavko Horvatinović, v. r.

6. Plan rada Saveza IT šumarstva i drvne industrije Hrvatske za 1983 godinu

Plan rada Saveza za 1983. godinu, koji je i prihvaćen, podnio je predsjednik Predsjedništva Ing. Slavko Horvatinović i glasi:

Današnji Savez IT šumarstva i drvne industrije Hrvatske započeo je svoje društveno-stručno djelovanje prije 136 godina t.j. još 1846. godine kao sekcija i ogranak tadanjeg Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva, ognjišta narodnih težnji i stremljenja!

Savez sa svojih 2.200 članova nastavlja svoje 136 godina staro djelovanje putem svojih 20 područnih Društava IT šumarstva i drvne industrije.

Sadržaj i srž stručnog i društvenog djelovanja u 1983. g. obuhvaća ciljeve i programske stavove kako ih je zacrtao Statut Saveza, pa će tako Predsjedništvo i Izvršni odbor Saveza usredotočiti svoje djelovanje na slijedeće zadatke:

1. Pojačati suradnju s Republičkim komitetom za poljoprivredu i ŠUMARSTVO, RK SSRN Hrvatske, Šumarskim fakultetom u Zagrebu, Općim udruženjem šumarstva, industrijske prerade drva i prometa drvnim proizvodima, Šumarskim institutom Jastrebarsko, Institutom za drvo u Zagrebu, Republičkim zavodom za planiranje, Zavodom za zaštitu prirode, Savezom IT Hrvatske, Republičkim sindikatом radnika industrije drva i šumarstva SRH i dr.
2. Savez i njegovi područni DIT-ovi još će aktivnije uključiti se u stručne i društvene rasprave iz područja šumarske politike.

3. Započeti s učlanjivanjem u Savez radnih organizacija šumarstva i drvne industrije Hrvatske šumskih gospodarstava, šumarija, Drvno-industrijskih poduzeća i sl. kao kolektivnog članstva Saveza.
4. Pristupiti učlanjivanju studenata šumarstva i drvne industrije u Savez, kao i budućih tehničara šumarskih i drvno-industrijskih škola.
5. Početkom ljeta 1983. g. Savez će organizirati stručna savjetovanja o brojnoj problematici iz područja šumarstva i drvne industrije:
 - Razvoj šumsko-drvnog kompleksa SRH do 2.000 g.
 - Problematika privatnih šuma SRH
 - Uređenje sliva rijeke Save i problematika posavskih hrastovih šuma
 - Preborne šume i debljinska struktura
 - Upravljanje proizvodnjom putem računara
6. Uključiti se u raspravu i problematiku Akcije i programa pošumljavanja degradiranih šuma i nepošumljenih šumskih površina koju je započela RK SSRN, a na inicijativu Saveza.
7. Proslava 14. IV. 1983. g. »Dana inženjera i tehničara« uz provođenje prigodne akcije »Dani šume i šumarstva«.
8. Nastaviti s održavanjem »Šumarskog četvrtka«.
9. Aktivno se uključiti u realizaciju programa XVII. IUFRO kongresa 1986. god.
10. Nastaviti akciju oko realizacije Evropskog pješačkog puta E-6, koja je započeta još 1979/80. g.
11. Jače se aktivirati oko prikazivanja, otkupa i distribucije popularnog filma »Šuma i čovjek«.
12. Predlagati za odlikovanja i priznanja kako pojedince tako i RO šumarstva i drvne industrije, područnih DIT-ova i dr.
31. Nastaviti s uređivanjem i izdavanjem »Šumarskog lista«, koji ulazi u 107. g. neprekidnog izlaza, unatoč znatnih financijskih poteškoća
14. Izvršiti predhodne pripremne radove u vezi održavanja Šumarskog doma i njegove obnove (fasada, izmjene dotrajalih sanitarnih, vodovodnih, plinskih, elektrotehničkih i dr. instalacija).

8. Izvještaj Redakcijskog odbora Šumarskog lista

Izvještaj je podnio glavni i odgovorni urednik lista prof. dr. Branimir Prpić:

- a) Redakcijski odbor Š. l. održao je sjednicu 21. XII. 1982. g. na kojoj je raspravljao o problematici uređivanja, financijskim poteškoćama, osiguranju materijalnih sredstava za tiskanje i uređivanje lista, i dr.
- b) Sjednica Savjeta Š. l. održana je 10. II. 1983. g. na kojoj su prisutni upoznat s poteškoćama oko poboljšanja sadržaja, funkcioniranju rada Uredi-vačkih odbora s nosiocima znanstveno stručnih područja i dr.
- c) Do danas su izašli brojevi 1—3, 4—5, 6—8 i 9—10/82. t.j. 4 sveska sa 423 stranice, dok će sredinom III. mj. o g. izaći i posljednji broj 11—12/82. g.
- d) Dr B. Prpić predlaže da se u 1983. g. povisi godišnja **pretplata** na Šumarski list i to ovako:

1. Radne organizacije	2.000.- Din.
2. Inozemstvo	2.500.- Din.
3. Pojedinci	300.- Din
4. Studenti, đaci, umirovljenici	200.- Din.

Ovaj je prijedlog povišenja godišnje pretplate na Š. l. usvojen a Savez će nakon sprovedenih zakonskih odredaba u vezi upisa Saveza i područnih DIT-ova u Republički registar društvenih organizacija (NN br. 7 od 6. II. 1982. g. pristupiti realizaciji čl. 21. Statuta Saveza istodobnoj zajedničkoj uplati društvene članarine i pretplate na Šumarski list.

- c) Rad na sprovođenju društvenog dogovora i realizaciji programa pošumljavanja za 1983. g. i nadalje, a kojom rukovodi Odbor pri RK SSRN Hrvatske, Savez je izdao posebni priručnik džepnog formata, a u obradi **dr. S. Matić-dr. B. Prpić »POŠUMLJAVANJE«**, koji će veoma dobro poslužiti kao teoretska i praktična stručna knjižica omladini, nastavnicima i neposrednim rukovodiocima spomenutih radova.

9. Izvještaj o problematici Šumarskog doma

Izvještaj o problematici Šumarskog doma podnio je dr Nikola Komlenović, kako slijedi:

- a) U skladu s čl. 86. Ustava SR Hrvatske zakupci poslovnog prostora u zgradi »Šumarski dom« sklopljenim ugovorima prihvatili su nove zakupnine do 1. VI. 1983. g.
- b) Pred Odbor za problematiku Šumarskog doma postavljaju se slijedeći zadaci u 1983. g.: 1. uvođenje plinskog grijanja u zgradu 2. popravci krovništa zgrade, 3. pripremni radovi oko obnove fasade, 4. popravci glavnih ulaznih vrata (troja vrata), 5. popravci i prelaganje kaljevihi peći, 6. redovni-veći-popravci i obnova vodo-i-električnih instalacija, 7. popravak pročelja zgrade zbog opasnosti obrušavanja zgrade i sl.
- c) Općinski sud u Zagrebu donio je 2. II. 1983. g. presudu o iseljenju Instituta sa zemlje u razvoju iz dosadašnjih poslovnih prostorija u II. katu zgrade, kao i rješenje od 11. II. 1983. g. o nezakonitom građenju i pregrađivanju poslovnog prostora Saveza u II. katu zgrade »Šumarski dom«, kao i na tavanu.

10. Razno

- Najavljeni referat ing. S. Horvatinovića o problematici privatnih šuma u SR Hrvatskoj nije održan radi kratkoće vremena.
- U vremenu između održanja I. i II. sjednice Predsjedništva donosimo iskaz umrlih IT šumarstva i drvne industrije:

Ing. Jugoslav Harapin, Sisak	17. XII. 1982. g.
Ing. Branko Kasumović, Beograd	26. XII. 1982. g.
Ing. Marijan Jurčić, Sisak	5. I. 1983. g.
Ing. Pavao Glavočević, Sl. Brod	8. I. 1983. g.
Tehn. Ivica Matić, Otok	10. I. 1983. g.
Ing. Đorđe Šević, Zagreb	29. I. 1983. g.
Prof. dr. Nikola Neidhardt, Zagreb	9. I. 1983. g.
Dr Pavao Fukarek, Sarajevo	16. II. 1983. g.

Predsjednik Predsjedništva:
 Slavko Horvatinović
 dipl. inž. šum.

ZAPISNIK

5. sjednice I.O. Predsjedništva Saveza, održane 2. XII. 1982. g. u društvenim prostorijama zgrade »Šumarski dom«, Zagreb — Trg Mažuranića 11/prizemno, s početkom u 9s. 30 min.)*

Prisutni: Ing. Horvatinović, Ing. Vlado Bogati, Ing. Tomislav Heski, Mr Vice Ivančević, dr Đuro Kovačić, dr. Slavko Matić, mr. Stjepan Petrović, dr. Branimir Prpić, Ing. Srećko Vanjković i Ing. R. Antoljak.

Ispričani: Mr Joso Gračan, Ing. Ante Mudrovčić i Ing. Milan Čelap.

DNEVNI RED

1. Otvaranje sjednice i uvodna riječ predsjednika I.O. Saveza Ing. S. Horvatinovića o značajnim društveno stručnim zbivanjima i problematici u vremenu od VII—XI. mj. o.g.

2. Tajnički izvještaj o realizaciji plana rada Saveza u vremenu od VII—XI/82 (Dr Đ. Kovačić)

3. Izvještaj o financ. poslovanju od I—IX/82 (Vlatka Antonić)

4. Izbor komisije za inventuru

5. Izvještaj Uredničkog odbora Šum. lista (prof. dr. B. Prpić)

6. Problematika Šumarskog doma: održavanje zgrade, zakupnine, stanje sudskih sporova i dr. (Dr N. Komlenović)

7. Izrada novog Statuta i upis Saveza u Republički registar društvenih organizacija (Ing. S. Horvatinović)

8. Razno

ad 1

Najznačajniji društveno-stručni događaj u vremenskom razdoblju VII—XI/82 bio je održavanje V. redovne skupštine Saveza IT šumarstva i ind. prerade drva Jugoslavije, koja je održana od 7—9. X. o.g. na Borskom jezeru kod Niša. Tu su održane i dvije sjednice Predsjedništva, a

zatim V. redovna skupština i Savjetovanje o »Razvoju šumarstva i prerade drveta Jugoslavije do 2.000 godine«.

Naš Savez predstavljala je delegacija od 8 članova: ing. S. Horvatinović, prof. dr. S. Tomanić, ing. V. Igrčić, Mr. T. Heski, ing. J. Gračan, ing. A. Jurić, ing. Kožul, dr. Vratarić.

Ing. Ante Jurić izabran je u Radno predsjedništvo, dok je Dr S. Tomanić izvjestio o pripremama za održavanje IUFRO-kongresa, koji će se 1986. g. održati u Jugoslaviji (Ljubljana). Ing. S. Horvatinović, kao predsjednik Samoupravne kontrole izvjestio je skupštinu o financijskom poslovanju Saveza Jugoslavije.

Za novog predsjednika Saveza izabran je ing. Velimir Vukotić (Crna Gora) a za izvršnog sekretara dr. Žarko Ostojić (Beograd). Skupština je prihvatila i Novi Statut Saveza, kao i listu počasnih i zaslužnih članova podnesenu od pojedinih republičkih Saveza. Tu je uključena i lista našega Saveza o počasnim i zaslužnim članovima iz Hrvatske.

U Diskusiji dosadašnji predsjednik Saveza ing. T. Cajnko naglasio je da trebamo dati veći značaj šumama i usmjeriti rad na reprodukciji šuma, nadalje raditi na organizaciji IUFRO-kongresa, pojačati rad na propagandi i publicističkoj djelatnosti, nastaviti rad na nomenklaturi zanimanja i pojačati društvenu aktivnost.

ad 2

Tajnički izvještaj o realizaciji plana rada Saveza u vremenu od VII—XI/82. glasi:

— U prvom polugodištu o.g. u Savezu su održane 4 sjednice I.O. i zaključni Plenum, koji je održan 30. VI.

— Savez je održao niz uži sastanka, napose o problematici Šumarskog doma, a o čemu detaljnije u referatu dr. N. Komlenovića.

*) Zapisnik 4. sjednice I. O. objavljen u Šum. listu br. 6—8, str. 355.

— Na inicijativu Mr T. H e s k i j a Savez je obavio potrebne pripreme oko izvršenja sveopćeg popisa IT šumarstva i drvene industrije SRH, a sve preko područnih terenskih DIT-ova. Smatramo, da je krajnji čas da se prebrojimo i ustanovimo koliko nas je, gdje radimo, kojoj radnoj organizaciji pripadamo kako u šumarstvu tako i u drvenoj industriji. U ovom radu računamo na snažnu podršku i pomoć naših terenskih DIT-ova.

— Nadalje iznosim, da je naš Savez zamolio Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture i Republički zavod za zaštitu prirode da se zgrada br. 41 u Prečecu proglasi spomenikom kulture. Ta je zgrada stara 198 godina i u njoj je održan PRVI SASTANAK ŠUMARA HRVATSKE na kojem je zaključeno da se sekcija šumara, u okviru tadanjeg Hrvatsko-slavonskog gospodarstva društva, organizira kao posebno Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo. To je bilo 26. XII. 1846. g.

— Šumarsko društvo — Zagreb, najaktivniji naš DIT, 2. V. o.g. održao je svoju redovnu skupštinu na kojoj je izabrana nova uprava na čelu s prof. dr. Zvonkom Potočićem, kao predsjednikom i tajnikom ing. F. Petrovićem. Šumarski veterani, koji predstavljaju većinu članstva u ovom su polugodištu obišli ŠG—Vrbovsko i ŠG—Vrbovec. Tako će uskoro obići i ŠG—Brežice.

— Šumarski »četvrtci« su i nadalje brojni i dobro posjećivani. Na 1.021 »četvrtku«, koji je održan 25. XI. o.g., sudjelovao je i ing. Tomislav Krnjak (Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo SRH) i učesnicima »četvrtka« pružio zanimljive informacije u vezi izmjena i dopuna novog Zakona o šumama.

ad 3

Financijsko-materijalni knjigovođa Vlatka Antičić iznijela je pregledne podatke o izvršenju Financijskog plana prihoda i rashoda za vrijeme od I—IX 1982. g.

ad 4

Imenuje se komisija koja će obaviti inventuru osnovnih sredstava, zalihe gotove robe, tiskаница, značaka i sl. za 1982. god. u sastavu ing. F. Petrović, ing. R. Straser i Slavica Slonje.

ad 5

Prof. dr. B. Prpić podnio je izvještaj o stanju radova u uredničkom odboru Šumarskog lista u 1982. g. Do danas su izašli brojevi 1—3, 4—5 i 6—8 Šum. lista tj. 3 sveska s 356 stranica, a u tiraži od 1.200 primjeraka svaki svezak. Časovito je u tisku rukopis broja 9—10/82.

SIZ za znanstveni rad SRH (I—IV) doznačio je Savezu iznos od 175.000.— din. kao financijska pomoć za izlaženja Šumarskog lista u I. polugodište. Ista svota slijedi i za II. polugodište.

ad 6

Najaktivniji radni odbor Saveza svakako je Odbor za problematiku Šumarskog doma, koji je u ovom vremenskom razdoblju bio zaokupljen slijedećim radovima:

— U sporazumu sa zakupcima Savez je u zgradi »Šumarski dom« utvrdio nove **zakupnine poslovnog prostora** s važnošću od 1. VII. 1981. god. do 1. VII. 1982. g. i to:

1. Centar drv. ind. — Sl. Brod, zatim Poslovna zajednica celuloze i papira, te Exportdrvo — zajedničke službe	200.— din/m ²
Foto Z. Sorić	300.— din/m ²
Exportdrvo vanjska trgovina	50.— din/m ²
Podrumski prostor zgrade	100.— din/m ²

— Okončana je sudska rasprava Savez — Institut za zemlje u razvoju i čeka se sudske riješenje Još slijede daljnje sudske rasprave o iseljenju iz zgrade onih koji nemaju nikakvog ugovora o zakupu a to su Tehnološki fakultet (Anorganska

kemija) i Centar za kulturu grada Zagreba (Gradska knjižnica — računovodstvo).

— Na zgradi »Šumarski dom« izvršen je popravak krovišta i žljebova (premaz minijem i zakrpe), zatim ličenje i bojenje stubišta glavnog ulaza u zgradu (8. maja br. 82.) te uvođenje plinskih instalacija za zemni plin.

— Zaprimljen je dopis Instituta za zemlje u razvoju (II. i III. kat zgrade) od 24. XI. 1982. g. u kojem korisnik poslovnog prostora u zgradi (bez ugovora) traži sastanak s članovima Saveza. Zaključeno je da Odbor za problematiku Šum. doma povede razgovore s spomenutim Institutom i na slijedećoj sjednici izvesti I.O.

ad 7

Povodom dopisa Saveza IT Hrvatske od 22. XI o.g., a u vezi upisa svih stručnih Saveza u Republički registar društvenih organizacija (NN — SRH br. 7/82 od 16. II. 1982.). Tajništvo će Saveza do 31. XII. 1982. g. udovoljiti dopisu i traženju te dostaviti a) važeći Statut našega Saveza, zatim b) Statutarne promjene i dopune važećeg Statuta, c) Programsku orijentaciju, d) 5-godišnji izvještaj o radu našega Saveza od 1976—1981. g. i e) Plan rada za 1983. g.

ad 8

— Sjednica je usvojila slijedeće samoupravne opće akte i to:

a) Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka radnika zaposlenih u Stručnoj službi Saveza,

b) Samoupravni sporazum (SAS) o osnovama i mjerilima za raspodjelu sredstava za O.D. i zajedničku potrošnju

c) Tabelu poslova i radnih zadataka prema stupnju složenosti u Stručnoj službi Saveza.

d) Sporazum o radnim odnosima u Stručnoj službi Saveza.

— Savez će raspisati natječaj za radno mjesto tehničkog tajnika kako to nalažu

zakonski propisi i odredbe o radnim odnosima u udruženom radu (NN br. 40. od 28. IX. 1982. g.)

— Određuje se komisija u sastavu: Dr. Đ. Kovačić, Ing. O. Piškorić i mr. S. Petrović da organiziraju raspisivanje natječaja, kao i izbor na temelju podnijetih molbi i predlaže ga I.O. Saveza.

— Povodom organiziranja Šumarske zabave pa studentima Šumarskog fakulteta u Zagrebu (25. II. 1983. g.) Savez će kao suorganizator zabave otšampati pozivnice i ulazne kupone kao svoj prilog studentskoj omladini a ujedno za tombolu pokloniti 20—30 primjeraka stručnih knjiga i priručnika, starijih publikacija, društvene značke i dl.

1. Predsjednik I.O.: Ing. S. Horvatinović
2. Tajnik: Dr. Đuro Kovačić
3. Zapisničar: Ing. R. Antoljak

ZAPISNIK

6. sjednice I. O. Predsjedništva Saveza, koja je održana 14. i 23. II. 1983. g., u 10 s. u prostorijama Šumarskog doma u Zagrebu sa slijedećim

DNEVNIM REDOM

1. Otvorenje sjednice I. O. Saveza i važnije aktivnosti između 5. i 6. sjednice (Ing. S. Horvatinović)
2. Realizacija zaključaka 5. sjednice I.O.
3. Izvještaj Odbora samoupravne kontrole (Ing. S. Vanjković)
4. Otpis inventarnih predmeta (V. Antonić)
5. Prijedlog Završnog računa Saveza za 1982. g. (V. Antonić)
6. Prijedlog programa rada Saveza za 1983. g. (S. Horvatinović)
7. Financijski plan prihoda i rashoda za 1983. g. (V. Antonić)
8. Izvještaj uredničkog odbora S. L. (dr B. Prpić—O. Piškorić)

9. Problematika Šumarskog doma (Komlenović-Horvatinović)

10. Razno

Prisutni: Horvatinović, Bogati Čelap, Gračan, Heski, Kovačić, Petričević, Prpić, Petrović, Špečić, Vanjković Antoljak.

Ad. 1

1. Otvaranje sjednice i izvještaj o radu II. sjednice Predsjedništva SIT-šumara i ind. prerade drva Jugoslavije, koja je održana 31. 01. 1983. g. u Beogradu (Ing. Slavka Horvatinović):

a) Sjednica predsjedništva prihvatila je Poslovnik Saveza i Programa rada za 1983. g., te finansijski plan prihoda i rashoda za 1983. g. u iznosu od 1.210.000,— din.

b) U planu rada SITSDI — Jugoslavije za 1983. predviđeno je udruživanje SIT-a u Opći savez Jugoslavije.

c) Organiziranje savjetovanja: Društveni dogovor o razvoju drvno-industrijskog kompleksa Jugoslavije do 1985. g., kadrovi šumarstva i drv. ind., daljnja realizacija Pješačkog puta kroz Jugoslaviju te izdavanje monografske edicije Šumama Jugoslavije.

d) Određena je participacija godišnje članarine za sve stručne Saveze učlanjene u SITSDI — Jugoslavije, koja za SITSD — Hrvatske iznosi 10.000,— din.

e) Predstavnici SIT-ova preuzeli su i obavezu da raspacaju ediciju »Razvoj i rad SIT-ova šumarstva i drvne industrije Jugoslavije u vremenu od 1946—1976 g.« po 500,— din./primjerak, kao i »Priručnik izvještajne i diagnostičko-prognozne službe zaštite šuma«, (Beograd 1981. g.) uz cijenu od 1.000,— din./primjerak. Kod SITSDI — Jugoslavije može se nabaviti i propagandni film u boji i na traci od 16 mm uz cijenu od 25.000 din., a na traci od 35 mm cijena mu iznosi 50.000,— di./kom.

2. **Realizacija zaključaka 5. sjednice I. I.O.** (2. XII. 1982. g.)

a) Izrađeni su normativni samoupravni opći akti:

aa) Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka radnika zaposlenih u stručnoj službi Saveza

ab) SAS — samoupravni sporazum o osnovama i mjerilima za raspodjelu sredstava za OD i zajedničku potrošnju

ac) Tabela poslova i radnih zadataka prema stupnju složenosti u Stručnoj službi Saveza

ad) Sporazum o radnim odnosima Stručne službe Saveza

b) Komisija za sprovođenje natječaja, u sastavu Đ. Kovačić, Mr. S. Petrović i dr N. Komlenović, raspisala je u NN br. 1. od 14. I. 1983. g. za mjesto tehn. tajnika, ali se na ovaj natječaj javio samo dosadašnji tajnik ing. R. Antoljak. Na temelju ove činjenice dosadašnjem tajniku produžuje se dopunski radni odnos za daljnjih 6 mjeseci tj. od 24. III. do 24. IX. o.g.

c) SIT-u Hrvatske dostavljeni su potrebni podaci u vezi upisa u Republički registar društvenih organizacija.

3. **Komisija za inventuru i popis osnovnih sredstava**

a) Komisija za, inventuru i popis osnovnih sredstava, kao i komisija za finansijsko i bankovno poslovanje obavila je svoja zaduženja u određenom roku.

b) Tokom II—VI/83. sprovesti inventuru po pojedinim društvenim prostorijama i zadužiti odgovorne osobe za inventar.

c) Otpisane inventarne materijale predati za eventualnu prodaju ili odbacivanje.

d) Za zgradu nabaviti zaštitni vatrogasni pribor.

e) Nakon izrade novoga Statuta Saveza u vezi novog Zakona o društvenim organizacijama (NN br. 7. od 16. II. 1982. g. odn. nakon upisa u Republički registar,

prijaviti Privrednom sudu povremenu izdavačku djelatnost našega Saveza.

Točke 4—8.

Tekstovi identični s odgovarajućim u Zapisniku II. sjednice Predsjedništva Saveza ITŠDI Hrvatske, održane 23. II. 1983.

9. Problematika šumarskog doma (dr. N. Komlenović)

— Zakupci poslovnog prostora u ugovorom prihvatili su nove zakupnine: uređski poslovni prostor 200.— din/m² mjesečno, podrumski 100.— din/m².

— Okončana je sudska rasprava za iseljenje Instituta za zemlje u razvoju, u vezi otkaznog naloga Opć. suda od 29. VIII. 1978. g.

— Radovi oko održavanja Šumarskog doma, centralno plinsko grijanje, djelomična obnova elektro i vodoinstalacija, prelaganje kalievih peći obnova glavnih ulaznih vrata (I, II. i III) popravci pročelja zgrade od obrušavanja, djelomične obnove fasade zgrade (pripreme), čišćenje I—III stubišta i održavanje, noćni čuvar u zgradi i dr.

10. Razno

Razmotrene su pripreme za održavanje II. sjednice Predsjedništva.

Predsjednik: Ing. S. Horvatinović

Tajnik: Dr. Đ. Kovačić

Zapisničar: Ing. R. Antoljak

ZAPISNIK

7. sjednice I. O. Predsjedništva Saveza, koja je održana 12. V. 1983. g. u Zagrebu u društvenim prostorijama Saveza, proširenu članovima Odbora Samoupravne kontrole (OSK) i pomoćnih radnih tijela sa slijedećim

DNEVNIM REDOM

1. Uvodna riječ predsjednika Saveza Ing. S. Horvatinovića o važnijim aktiv-

nostima Saveza u vremenu između 6. i 7. sjednice I.I.

2. Davanje suglasnosti na Ugovor o zakupu poslovnih prostorija Instituta za zemlje u razvoju i za izvedbu montažnog stubišta između II. i III. kata.

3. Problematika Šumarskog doma: plinifikacija, obrušavanje pročelja zgrade, održavanje i upravljanje domom.

4. Izdavačka djelatnost Saveza: Šumarski list, priručnik za pošumljavanje, zidni kalendar i dr.

5. Samoupravni opći akti Saveza (SAS, Pravilnik o sistematizaciji, o radnim odnosima u Stručnih službi Saveza), Plan prihoda i rashoda za 1983. g. i sl.

6. Razno

Prisutni: Ing. S. Horvatinović, Mr. T. Heski, Mr. V. Ivančević, Dr. Đ. Kovačić, Dr. S. Matić, Dr. B. Prpić, Ing. T. Starčević, Ing. S. Vanjković, Ing. A. Mudrović, Dr. Z. Potočić, Ing. B. Špečić, dr. N. Komlenović, Ing. O. Piškorić, Ing. R. Straser i Ing. R. Antoljak.

Ispričani: Mr. S. Petrović, Ing. I. Stjepčević i Mr. J. Gračan

1. Sjednicu je otvorio Ing. S. Horvatinović i pozdravio prisutne članove i uzvanike, te obavijestio o važnijim zbivanjima i tekućoj problematici Saveza

— Savez se priključuje čestitkama Ing. T. Krnjaku, podsekretaru u Republičkom komitetu za poljoprivredu i šumarstvo SRH, povodom njegovog odlikovanja ordenom rada sa srebrnim vijencem (20. IV.)

— Savez također čestita Ing. Tomislavu Starčeviću, članu I.O., na izboru za predsjednika općine Vrbovec.

— Od Saveza IT Hrvatske zaprimljeni su zaključci sa sjednice održane 28. II. 1983. g. koje mu je uputila RK SSRNH, kao i dodjelu priznanja za dosadašnju uspješnu aktivnost (društvenu) i programsku orijentaciju. RK od SITH-a i nje-

gova 22 stručna društva — Saveza traži konkretan doprinos na unapređenju tehničkog razvoja SRH, kao i sprovedbu politike o ostvarivanju programske i kadrovske djelatnosti i dr. RK SSRNH podržava u ovim zaključcima po SIT Hrvatske — predloženu programsku orijentaciju.

— Međutim unatoč gore iznesenih pozitivnih zaključaka RK SSRNH nije donijela odgovarajuće rješenje, koje je potrebno kako SGTH-u, tako i našem, kao i ostalim učlanjenim Savezima i društvima na terenu (DIT-ovima), a u vezi njihovog upisa u republički odnosno općinski registar i formiranje društvenih pravila odnosno Statuta.

— U vezi donošenja novog Zakona o šumama SRH još se uvijek razmatraju nastali problemi. Savez predviđa, u vezi nastale problematike, u jesen o.g. organizirati stručno savjetovanje cjelokupne struke i članstva odnosno sjednicu Predsjedništva, proširenu delegatima šum. gospodarstava, šumarija i RO drvne industrije.

— 26. IV. g.g. u Zagrebu je organizirano uspješno savjetovanje organizirano po Općem udruženju šumarstva i šumarskom fakultetu pod nazivom »Dosadašnja dostignuća i mogućnosti unapređenja gospodarstva u nizinskim šumama« (problematika biološke reprodukcije šuma). Znanstveno-stručne referate o spomenutoj problematici podnijeli su profesori: dr. I. Dekanić, dr. M. Vidaković, dr. D. Klepac, dr. B. Prpić, dr. M. Androić i dr.

2. I.O. suglasio se je da dade, na sastavljeni Ugovor o zakupu poslovnih prostorija u šumarskom domu, svoju suglasnost za vrijeme od 1. I. 1983. g. do 31. XII. 1987. g., kao i suglasnost na izvedbu montažnog stubišta, kojim bi Institut za zemlje u razvoju povezale svoi II. i III. kat poslovnih prostorija te tako imali ulaz i izlaz s ul. 8. maja 1945. g. br. 82.

— I.O. Saveza sastavit će poseban Ugovor sa Institutom za zemlje u razvoju o međusobnim novčanim potraživanjima.

3. Za uvođenje Centralnog plinskog grijanja, uz predhodnu izradu izvedbenog projekta, u zgradi Šumarski dom su se izjasnili:

a) Institut za zemlje u razvoju	478 m ²
b) CDI — Sl. Brod	98 m ²
c) A. Sorić — Fotolaboratorij	16 m ²
d) Institut za drvo	481 m ²
e) Poslovno udruženje za celuloze	169 m ²
f) Savez ITŠDIH + muzejska dvorana	436 m ²
Svega	1.648 m²

— U vezi s obrušavanjem pročelja zgrade Šumarski dom u ul. 8. maja br. 82. i opasnosti od obrušavanja Savez je pismeno izvjestio Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Restauraterski zavod Hrvatske i Građevinski institut Hrvatske.

— U vezi radova oko održavanja i upravljanja šumarskim domom Savez će povremeno angažirati Ing. Ž. Škrgatića i Ing. I. Stjepčevića (građevinarstvo i plinifikacija, te održavanje zgrade)

4. Stanje prometa izdavačke djelatnosti Saveza je slijedeći:

a) Priručnik Matić Prpić: Pošumljavanja, Zagreb 1983. g.

a) Naklada	19.730 kom.
b) Poslano besplatno školama i dr.	4.830 kom.
c) Prodano	867 kom.
Uskladišteno	14.133 kom.

Stanje 15. IX. 1983.

a) Ing. B. Čop: Pilanska prerada i odnosi sa šumarstvom

a) Naklada	400 kom.
b) Prodano	114 kom.
Ostatak	286 kom.

5. Prihvaćaju se slijedeći samoupravni opći akti Saveza:

— Samoupravni sporazum o osnovama i mjerilima za raspodjelu sredstava za osobne dohotke i zajedničku potrošnju

— Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih zadataka radnika zaposlenih u stručnoj službi Saveza

— Sporazum o radnim odnosima radnika stručne službe Saveza

— Tabela poslova i radnih zadataka prema stupnju složenosti u Stručnoj službi Saveza IT šumarstva i drvne industrije Hrvatske, na temelju čl. 29. Samoupravnog sporazuma grupacije.

6. Usvaja se Plan prihoda i rashoda Saveza za 1983. g.

7. Razno Uređenje stručne biblioteke Saveza, koja je smještena u podrumskim prostorijama Šumarskog doma (priremeno) razmotriti će se naknadno.

Predsjednik Saveza:
Ing. Slavko Horvatinović

ZAPISNIK

8. sjednice Saveza, koja je održana 27. IX 1983. g. u 9 s. 30 min. u Zagrebu, u društvenim prostorijama Saveza, proširenu članovima Odbora Samoupravne Kontrole i pomoćnih radnih tijela, sa slijedećim

DNEVNIM REDOM

1. Uvodna riječ predsjednika o važnim društvenim i stručnim aktivnostima Saveza

2. Tajnički izvještaj o radu Saveza u vremenu od VI—IX mj. 1983. g.

3. Izvještaj Odbora za problematiku Šumarskog doma

4. Izvještaj odbora za Šumarski list i izdavačku djelatnost

5. Registracija Saveza i izrada novog Statuta Saveza

6. Realizacija financijskog plana prihoda i rashoda za vremensko razdoblje I—VI/1983. g.

7. Plan rada Saveza za razdoblje I—XII/83.

8. Razno

Prisutni: Ing. S. Horvatinović, Ing. M. Celap, mr. T. Heski, V. Ivančević, dr. Đuro Kovačić, dr. S. Matić, dr. B. Prpić, pa dalje dr. N. Komlenović, Ing. I. Stjepčević, Ing. Ž. Škrgatić, Ing. S. Vanjković i Ing. R. Antoljak.

1. Uvodna riječ predsjednika

— Sjednicu je otvorio i pozdravio prisutne članove I.O. predsjednik, te konstatirao da današnja sjednica ima potreban kvorum za donošenje punopravnih odluka.

— Na 7. sjednici I.O., održanoj 12. V. o.g. i 5. VII. (uži sastanak) tj. pred odlazak većine članova na godišnji odmor, razmatrana je tekuća problematika (sklapanje ugovora o zakupu poslovne prostora sa Institutom za zemlje u razvoju, izgradnji montažnog stubišta odnosno povezivanja poslovnih prostora II. i III. kata Instituta te prihvaćanje samoupravnih općih akata Stručne službe Saveza.

— U međuvremenu objavljen je u Narodnim novinama SRH br. 26. od 30. VI. 1983. g. Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju, na osnovu kojeg (čl. 233.) bit će sadašnjem tehn. tajniku Saveza obustavljena isplata mirovine, ako nastavi svoj dopunski rad u Savezu.

Na temelju ovih činjenica Savez je u sporazumu s Ing. R. Antoljakom, tehn. tajnikom Saveza, obavijestio Podružnicu Mirovinskog i invalidskog osiguranja u Zagrebu u prestanku rada Ing. R. Antoljaka, zasnovanog kod Saveza još od 1. IV. 1972. g. do 31. VII. 1983. g., pa će biti potrebno da Savez odmah raspiše natječaj za novog tehn. tajnika.

— Donosi se odluka kojom se utvrđuju slijedeći uvjeti za mjesto tehn. tajnika i to ovako:

- Šumarski fakultet i 5 g. radnog iskustva u struci,
- dobro poznavanje administrativnih poslova i stručne problematike,
- izrazite organizatorske sposobnosti u organiziranju stručnih savjetova

nja, kongresa, izložbi, grafičkoj opremi, izdavačkoj djelatnosti, propagandi i popularizaciji šumarstva, — puno radno vrijeme od 8 sati

Spomenuti natječaj će se objaviti u zagrebačkom Vjesniku u natječajnom roku od 20 dana.

— tekst natječaja objaviti će se i razaslati RO Šumarstva i drvne industrije SRH,

— istodobno se utvrđuje da će prijem i izbor podnesenih molbi razmotriti i obaviti Odbor za personalnu politiku u sastavu: Ing. S. Horvatinović, dr. Đ. Kovačić, Mr S. Petrović, Ing. M. Čelap, Ing. S. Vanjković i Ing. R. Antoljak.

2. Tajnički Izvještaj o radu Saveza u vremenu od VI—IX. mj. 1983. g.

— Od Saveza IT Hrvatske zaprimili smo zaključke sjednice RK SSRN Hrvatske, koja je održana 28. IV. 1983. g., kojom se odaje Savezu priznanje za dosadašnju uspješnu društvenu aktivnost i programsku orijentaciju, ali u kojoj i traži od SITH-a i njegova 22 stručna društva konkretan doprinos za unapređenje tehničkog razvoja SRH, te provedbu programске i kadrovske djelatnosti zacrtane njegovim Statutom.

— Međutim, unatoč gore navedenih pozitivnih zaključaka RK SSRNH nije dala odgovarajuće rješenje, koje je potrebno SITH-u, kao i našem Savezu ITŠDIH i učlanjenim Savezima i društvima na terenu (DIV-ovima), a u vezi njihovog upisa u republički odn. općinski Registar društvenih organizacija.

— Naš će Savez također proslijediti svoj Statut, koji je pred vama, tokom X. mj. o.g. RK SSRNH.

— Pred vama je prvi koncept i prijedlog novog Statuta Saveza, sastavljenog koncipiranog na temelju dosadašnjeg statuta našega Saveza iz 1976. g., koji je još uvijek na snazi, zatim Statuta SITH-a, kao i sugestije i prijedlozi koji smo primili od predstavnika RK SSRNH (Vojko

Trs). Ovaj smo prijedlog novoga Statuta dostavili svima članovima I.O. i Predsjedništva našega Saveza na razmatranje, korigiranje kao i na upozorenje na eventualne manjkavosti i sl. (v. toč. 5 dnevnog reda).

— Prisutne je u daljnjem toku sjednice predsjednik izvjestio o radovima oko izrade novog Zakona o šumama, koji se privode kraju.

— Na pismenu i obrazloženu molbu našega Saveza, koju smo uputili Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture, ovaj je Zavod donio 6. VI. 1983. g. rješenje o prevetivnoj zaštiti jednokatne kurije (dvorca) u **Prečecu**, općina Dugo Selo, koja je sagrađena još 1785. g., kao ostatak imanja biskupa Galjufa, a u kojem je dvorcu 26. XII. 1846. g. osnovano HRVATSKO-SLAVONSKO ŠUMARSKO DRUŠTVO, čiji je rad nastavio naš današnji Savez.

— Republički zavod za zaštitu prirode u Zagrebu i Američki konzulat (Zagreb) organizirali su 9. IX. o.g. u Prirodoslovnom fakultetu u Zagrebu predavanje »Unapređenje javnog razumjevanja i podrška zaštite prirode«, koje je održano RUSSEL DICKENSON, direktor, Državne uprave nacionalnih parkova u USA.

— U vremenu VI—IX. 1983. g. u SRH umrli su:

1. Ing. Franjo Štajduhar, 22. VI. 1983. g. u 76 g. (Zagreb)

2. Ing. Adolf Šerbetić, 4. VIII. 1983. g. u 88. g. (Zagreb)

3. Prof. dr. Zvonimir Špoljarić, 25. VIII. 1983. g. u 74. g. (Lošinj)

4. Ing. Antun Kameroner, 20. IX. 83. g. u 57. g. života (Vinkovci)

Neka im je hvala i slava!

3. Izvještaj odbora za problematiku Šumarskog doma

Izvještaj o problematici Šumarskog doma podnio je dr. Nikola Komlenović

— 9. IX o.g. održana su 2 sastanka o tekućoj problematici Šumarskog doma (kao i sastanak sa stanarima-zakupcima poslovnog prostora u Domu).

— Na poticaj odnosno urgiranje Instituta za zemlje u razvoju sjednica je razmotrila poteškoće oko upravljanja i održavanja Šumarskog doma, kao i odnos Saveza, kao vlasnika zgrade i na drugoj strani korisnika poslovnog prostora u zgradi te je da se postepeno pristupi uklanjanju nastalih poteškoća.

— Tokom proteklog vremena došlo je do znatnih oštećenja i obrušavanja fasade pročelja zgrade, oštećenja limarije i krovšta, te i vodo i elektro instalacija u zgradi, nadalje ulaznih vrata (3. vrata — ulaznih), podrumskih i stubišnih prozora. Napose će biti potrebno što prije »ojačati« podrumске prozore naknadnim ugrađivanjem žičanih ojačanja (15—20 komada) i sl.

— Također je potrebno što prije povećati pažnju oko čišćenja triju stubišta u zgradi od cca 500—600 m², kao i održavanja, osiguranja, čuvanja i zaključavanja doma.

— U vezi nedovršenih sudskih sporova i otkaza poslovnog prostora stanarima doma, koji nemaju odgovarajuće ugovore predsjednik i tehn. tajnik će posjetiti Općinski sud i zatražiti potrebna razjašnjenja u vezi otezanja i okončanja sudskih rasprava koje traju već preko 4 godine. Ovo se u prvom redu odnosi na sudski spor o iseljenju Tehnološkog fakulteta (Katedre za anorgansku kemiju), i Centra za kulturu grada Zagreba (Gradska knjižnica), koji su zaposjeli 330,47 m² poslovnog prostora i koriste ga »besplatno« već 20 godina!

U vezi uvođenja plinskih instalacija u poslovne prostorije Šumarskog doma potrebno je da Ing. Ilija Stjepčević i Ing. Željko Škratić obidu zainteresirane stanare i zatraže pismenu suglasnost u vezi izvođenja radova i troškova oko spomenute plinifikacije.

— Na temelju tehničke dokumentacije, dokaznice mjera i troškova materijala i izvedbe, na pojedine zainteresirane stanare otpadaju ovi troškovi (u novim dinarima):

1. Savez ITŠDIH i Šumarski muzej	3 258 577 Din.
2. Institut za drvo	3 942 050 Din.
3. Institut za zemlje u razvoju	1 320 612 Din.
4. Centar drv. ind. — Sl. Brod	580 612 Din.
5. Poslovno udruživanje za celuloze	1 008 433 Din.
6. Sorić — fotolaboratorij	71 303 Din.
Sveukupno	10 181 587 Din.

+ 10% izrada projekta!

— Usvaja se Ugovor sa aneksom br. 23/83.-T od 29. VII. 1983. g. sklopljen između Saveza i Instituta za zemlje u razvoju o zakupu poslovnog prostora u II. i III. katu Šum. doma (potkrovlje), kojega je spomenuti Institut za zemlje u razvoju bespravno koristio punih 20 g.

— Institut za zemlje u razvoju posebnim aneksom br. 23/83.-T od 29. VIII. 1983. g. odriče se svakog financijskog potraživanja od Saveza, kao i materijalnih troškova koje je uložio prilikom bespravne izgradnje potkrovlja (III. kat u Šum. domu).

— Donesen je zaključak da se Ing. Željku Škratiću i Ing. Iliji Stjepčeviću povjeri briga oko održavanja i upravljanja sa Šumarskim domom u sporazumu s tehn. tajnikom Saveza kao i postepeno uklanjanje nastalih poteškoća u vezi s zgradom.

— Nadalje je Savez, nakon konzultiranja i sporazuma sa zakupcima poslovnog prostora u domu, povećao dosadašnju zakupninu poslovnog prostora za 24% tj. od dosadašnjih 200.— din./m² na **260,00 din./m².**, a za vrijeme od 1. VII. 1983. g. do 31. VI. 1984. g.

4. Izvještaj Odbora za Šumarski list i izdavačku djelatnost

— Prof. dr. B. Prpić izvjestio je prisutne članove I.O. Saveza da je tokom o.g. do danas izašlo 8 brojeva Šum. lista odn. 4 dvobroja na 400 stranica (25 štamparskih araka), dok je svaki svezak otišut u 1.350 primjeraka.

— Posebno je, kao separat. izdan članak ing. B. Čopa: Pilanska prerada i odnosi sa šumarstvom u 400 primjeraka za maloprodaju i uz cijenu od 300.— din./primjerak.

— Utvrđena je i prodajna cijena 1 primjerka priručnika Pošumljavanje (Matić-Prpić) sa 150.— din./primjerak.

— Za 300 kom. primjeraka priručnika »Pošumljavanje« koje je preuzeo Šumarski fakultet (prof. dr. B. Prpić) za prodaju studentima obračunat će Savez uz rabat od 20% tj. primjerak priručnika po 120.— din.

— Ing. Oskar Piškorić u ime Uredničkog odbora Šumarskog lista predložio je:

1. da se za tehničkog urednika imenuje prof. Alojz Crnić. Sadašnji tehnički urednik tj. O. Piškorić kao umirovljenik više ne može obavljati tu dužnost, jer iako je to honorarni rad po stranicama, ipak ima značajke trajnog rada. Prof. Crnić predlaže se za to mjesto, jer mu je taj rad poznat, budući da je bio tehnički urednik monografije »Gorski Kotar«, a koji je posao radio zajedno sa šumarima (Ing. J. Šafarom i dr.). Kao profesor hrvatskog jezika može obavljati i lektoriranje rukopisa, koje se i sada obavlja uz honorarnu naknadu. Tehnički urednik, kao i do sada, treba obavljati i administrativne poslove uredništva, vođenje arhive i sl. Rad se može izvršavati s pola normalnog radnog vremena;

2. da se prof. Anti Čičin-Šainu za prijevod na engleski jezik isplaćuje stalni mjesečni honorar od 1.000,00 dinara, jer ne želi da za svaki prijevod predlaže račun. Za taj iznos preveo bi mjesečno tri

stranice (kartice). Prof. Čičin-Šain verziran je već u šumarsku terminologiju, jer je prevodio i za Šumarski institut u Jastrebarskom.

Zaključuje se: da se prihvaća prijedlog Čičin Šain o redovnom mjesečnom honoraru a odluka o prijedlogu za tehničkog urednika odgađa se do nastupa novog tehničkog tajnika Saveza.

5. Registracija Saveza i izrada novog Statuta

Prijedlog novoizabranog Statuta Saveza i njegova predaja RK SSRNH (Vojko Trs), uz preporuku nakon ovjere po RK Statut će biti prosljeđen Republičkom sekretarijatu za unutarnje poslove odnos. upis u Republički registar društvenih organizacija odnosno kako to reguliraju propisi za upis u republički registar.

6. Realizacija financijskog Plana prihoda i rashoda za vremensko razdoblje od I—VI/1983. god.

U ime Odbora samoupravne kontrole (OSK) podnio je pismeni izvještaj ing. S. Vanjković o pregledu blagajničko-financijskog poslovanja Saveza u vremenu od I—VIII/1983. g. i iznio niz zapažanja i prijedloga o daljnjem poboljšanje rada u financijskoj službi.

7. Plan rada Saveza u vremenu od X—XII/1983. GODINE

— Održati skupštinu Saveza ITŠDI Hrvatske u vremenu od X—XII/1983. g.

— Izraditi novi Statut Saveza i proslijediti ga Republičkom sekretarijatu za unutrašnje poslove radi upisa u Republički registar društvenih organizacija.

— Teme za panel-diskusije Saveza ITŠDIH (prijedlog):

1. Stav Saveza i ŠF o novom prijedlogu Zakona o šumama
2. Problematika ophodnje u hrastovim šumama

3. Zar opet kože?
4. Uređenje sliva rijeke Save i problem hrastovih šuma
5. Preborne šume i debljinska struktura
6. Praćenje proizvodnog procesa u šumarstvu
7. Upravljanje proizvodnjom putem računara
8. Problematika privatnih šuma u SRH
9. Kompjutorska obrada dendrometrijskih podataka
10. Problematika šumskih požareva
11. Izrada nomenklature zanimanja u šumarstvu i drv. industriji
12. Kadrovska problematika šumarstva i drvne industrije
13. Financiranje proširene reprodukcije u šumarstvu
14. Usklađivanje drveno-prerađivačkog kompleksa sa sirovinском базом

8. Razno

— Uvezi dopisa Saveza ITŠNI — Slovenije, zatim Planinske zveze, kao i Pla-

ninarskog Saveza Hrvatske o trasi Evropskog pješačkog puta E-6 kroz Jugoslaviju naš Savez očekuje uskoro poziv za širi sastanak zainteresiranih.

Naš je Savez svojevremeno predložio da predviđeni put odn. staza prolazi: Kastav, gdje se priključuje na slovenski dio trase, —Platak—Crni lug—Omladinsko jezero—Golubinjak—Mrzle Drage—Mrkopalj—Tuk—Matić poljana—Jasenak—Tomići—Drežnica—Gluha Kapela—Put partizanskih ranjenika—Kriviput—Senjska draga—Stolac—Oltari—Zavižan—Premužićevom stazom na Veliki Alan—Mirovo—Štirovača—Baška Oštarije—Karlobag—trajektom na Pag—Posedarje—Obrovac—Tulove grede—Prezid—Gračac—Cerovačke pećine—Vrelo Zrmanje—Srb—Kaldurma—Drvar s time da se provede i krakom Drežnice—Modruš—Plaški—Saborsko—Plitvice—Babin potok—Vrhovine—Otočac—Krasno i Oltari.

Predsjednik Saveza:

Ing. Slavko Horvatinović, v. r.

ZIDNI KALENDAR I SUMARSKI ROKOVNIK za 1984. godinu, iako planirani, Savez nije izdao. Nisu izdani, jer na poziv za predbilježbu, upućen 14. travnja o.g., nije prijavljen ni minimalan broj primjeraka, koji bi mogli pokriti troškove tiskanja.

UPUTE SURADNICIMA ŠUMARSKOG LISTA

Šumarski list objavljuje izvorne stručne i znanstvene članke iz područja šumarstva, drvne industrije i zaštite prirode, prikaze stručnih predavanja i društvenih zbivanja (savjetovanja, kongresa, proslava i dr.) te prikaze domaće i strane stručne literature i časopisa. Objavljuje nadalje, sve ono što se odnosi na stručna zbivanja u nas i u svijetu, podatke i crtice iz prošlosti šumarstva i drvne industrije te napise o radu terenskih društava.

Radovi i članci koje pišu stručnjaci iz privrede imaju prednost.

Doktorske i magistarske radnje objavljujemo samo ako su pisane u sažetom obliku te, zajedno s prilogima, mogu zauzeti **najviše 8 stranica Šumarskog lista**.

Posebno pozivamo stručnjake iz prakse da pišu i iznose svoja iskustva, kako uspješnih tako i neuspješnih stručnih zahvata, jer to predstavlja neprocjenjivu vrijednost za našu struku. Veličina rukopisa ne bi trebala prelaziti **10 stranica Šumarskog lista**, odnosno oko 15 stranica pisanih strojem s proredom. Ako rad ima priloge (fotografije, crteže, grafikone tušem ili strojem pisane tabele) tada je potrebno za svaku stranicu priloga **umanjiti rukopis za 1,5 stranicu**.

Radove pišite jasno i sažeto. Izbjegavajte opširne uvode, izlaganja i napomene. Rukopis treba biti napisan pisačim strojem s proredom, i to tako, da redovi budu s lijeve strane uvučeni za 3,5 cm od ruba papira. Uz svaki članak treba priložiti i **sažetak** i to za hrvatski tekst 1/2 stranice, a za strani jezik može biti i do 1 stranice. U koliko se za sažetak koristi zaključak članka treba ga posebno napisati. Sažeci se u pravilu prevode na engleski jezik. U koliko prijevod ne dostavi autor, prevodi ga Uredništvo. U sažetku na početku članka autor **treba iznijeti problematiku i rezultate istraživanja te njihovu primjenu u praksi**.

Popis korišćene literature treba sastaviti abecednim redoslijedom na kraju članka i to: prezime i početno slovo imena autora, u zagradi godina objavljene knjige ili časopisa, naslov knjige ili časopisa (kod ovoga i br. stranice). Fotografije, crteži, grafikoni i sl. moraju biti jasni i uredni, jer se samo takvi mogu kliširati. Fotografije neka budu većeg formata (najmanje 10 x 15 cm), kontrastne i na papiru visokog sjaja. Kod tabela, grafikona, crteža treba voditi računa, da je najpovoljniji omjer stranica 1 : 1,5. Legendu treba po mogućnosti ucrtati na sam crtež. Original može biti i većeg formata od tiskanog, a to je bolje, jer se smanjenjem postiže bolja reprodukcija. Crtež i sl. moraju biti rađeni tušem, a tabele mogu i pisačim strojem, ali s crnom i neistrošenom vrpcom. Papir: paus, crtači i gusti pisači.

Rukopise **dostavljati** u dva **primjerka** od kojih jedan treba biti original.

Objavljeni rukopisi se plaćaju!

Autori koji žele **posebne otiske** — **separate** svojih članaka **trebaju ih naručiti** istodobno sa slanjem rukopisa. Separati se **POSEBNO NAPLAĆUJU** po stvarnoj tiskarskoj cijeni, a trošak separata se **ne može odbiti od autorskog honorara**. Najmanje se može naručiti 30 separata.

Molimo autore da uz rukopis **dostave broj i naziv svojega žiro računa** kao i **broj bankovnog računa Općine** u kojoj autor stalno boravi na koji se uplaćuje porez od autorskih honorara.

UREDNIŠTVO »ŠUMARSKOG LISTA«

Zagreb, Trg Mažuranića 11

Telefon: 444-206

ZAVRŠNI RAČUN ZA 1982. GODINU

I

PRIJEDLOG FINANCIJSKOG PLANA ZA 1983. GODINU

Saveza IT šumarstva i drvne industrije SR Hrvatske

(Prilog Zapisniku II sjednice Izvršnog odbora
SITŠDIH i Šumarskog lista br. 11-12/83.)

Prihodi i rashodi Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske za 1982. Godinu

Red. broj	Opis	Ostvareno u 1981.god.	Planirano za 1982. godinu	Ostvareno u 1982. godinu	Indeks 5:3 5:4	
1	2	3	4	5	6	
<u>A. PRIHODI</u>						
<u>I. Vlastiti prihodi</u>						
1.	Prihodi od prodaje Š.L.	562.285.-	730.000.-	526.910.-	93,7	72,1
2.	Prihodi od prodaje sep. i oglasa	19.170,20	30.000.-	34.514,70	180	115
3.	Prihodi od prod. tiskan.	661.001,20	810.000.-	992.699,90	150	122
4.	Prihodi od prod. knjiga	35.643,50	362,500.-	38.186,90	107	10,5
5.	Prihodi od prod.značaka	3,80	175.-	9.795,75	-	-
6.	Prihodi od zakupnina	1.201.101,15	1.450.000.-	1.325.917,95	110,4	91,4
7.	Prihodi od iznajm.dv.	33.230.-	80.000.-	38.100.-	114,6	47,6
8.	Ostali prihodi	157.695,60	200.000.-	161.177,35	102	80,50
	Ukupno vlastiti prihodi	2.670.130,45	3.662.675.-	3.127.302,55	117	85,3
<u>II. Dotacije</u>						
9.	Dot.za Š.L. SIŽ-I-IV	252.150.-	150.000.-	187.300.-	74,2	124,8
10.	Dot. za rad društva	50.000.-	100.000.-	-	-	-
	Ukupno dotacija	302.150.-	250.000.-	187.300.-	61,9	74,9
11.	Prenosni višak prihoda iz prot. godine		435.670.-	435.670.-		100
	Ukupno prihodi	2.972.280,45	4.348.345.-	3.750.272,55	126,1	86,2

Red. broj	Opis	Ostvareno u 1981. godini	Planirano za 1982. godinu	Ostvareno u 1982. godini	Indeks 5:3 5:4
1	2	3	4	5	6
B. RASHODI					
I. Materijalni troškovi					
1.	Kancelar.materijal	46.721,50	70.000.-	62.788,80	134,3 89,7
2.	Mater.za inv.održav.	21.926,65	30.000.-	3.617,15	16,4 12,0
3.	Mater.za održ.čistoć.	5.174,05	4.000.-	2.609,65	50,4 65,2
4.	Nabava goriva	21.200.-	24.000.-	18.900.-	89,1 78,7
5.	Troškov.za služ.li.pr.	10.340.-	10.000.-	3.410.-	32,9 34,1
6.	Nabava sitnog invent.	18.663,70	25.000.-	14.888,90	79,7 59,5
7.	Ostali materijal	7.576,-	15.600.-	3.338,80	44,0 21,4
8.	Elektr.energija plin	21.488,35	30.000.-	24.924,45	116 83
9.	PTT-troškovi	63.693,35	90.000.-	47.204,10	74,1 52,4
10.	PTT-telefon,troš.teleg.	14.652,70	20.000.-	15.711,50	107,2 78,5
11.	Transportni troškovi	12.936,75	26.000.-	14.772,-	114,1 56,8
12.	Troškovi tek.održava.	662.211,-	850.000.-	534.619,10	80,7 62,9
13.	Kom.nak.voda dimnj.sm.	20.766,65	30.000.-	68.708,60	330,8 229,
14.	Štampanje šum. lista	459.000.-	900.000.-	831.800.-	181,2 92,4
15.	Štampanje separata	13.400.-	50.000.-	27.540.-	205,5 55,0
16.	Neproizvodne usluge	155.774,15	210.000.-	107.138,50	68,7 51,0
17.	Povr.i privr.poslovi	18.700,75	25.000.-	159,120,45	850,8 636,
18.	Izdaci za reprezenta.	15.439,60	22.000.-	11.119,10	72,0 50,5
19.	Ostali mat. troškovi	36.903,65	50.144.-	47.199,85	127,9 94,1
20.	Naknade za usluge SDK	5.986,30	8.000.-	5.682,45	94,9 71,0
21.	Premije osiguranja	12.229,80	16.000.-	28.086,35	229,6 175,
22.	Dnev.za služb.putov.	7.596,-	15.000.-	3.030.-	40,0 20,2
23.	Ostali rashodi	-	-	184.381,10	- -
24.	Autorski honorari	164.198.-	230.000.-	227.612,40	138,6 98,9
Ukupno mat.troškov.		1.816,578,95	2.750.744.-	2.448.203,25	134,7 89
=====					
II. Amortizacija					
25.	Amortizacija	85.001,10	181.931.-	160.816,25	189, 88,4
Ukupno mat.troš.i amortizacija		1.901.580,05	2.932.675.-	2.609.019,50	137,2 88,9
		=====	=====	=====	=====

Red. broj	Opis	Ostvareno u 1981 godini	Planirano za 1982. godinu	Ostvareno u 1982. godini	Indeks 5:3 5:4	
1	2	3	4	5	6	
<u>III. Porezi i doprinosi iz dohotka</u>						
26.	Republički por.iz doh.	9.299,65	15.000.-	8.497,15	91,3	56,6
27.	Dopr. iz dohotka	46.224,15	67.000.-	82.206,65	177,8	122,6
28.	Dopr. za reg.Save	5.721,60	6.000.-	7.152,-	125	119,2
29.	Dopr.za kor.grad.zemlj.	7.235,60	7.000.-	59.719,20	825	853
30.	Porez na reprezentac.	4.617,25	10.000.-	3.335,15	72,2	33,3
31.	Dopr. i član.Savezno	9.330.-	20.000.-	9.600.-	102,8	48
Ukupno porez.idopr.		82.428,25	125.000.-	170.510,15	206,8	136,4
=====						
<u>IV. Osobni dohoci</u>						
32.	Redovni radni osnos	348.515,10	550.000.-	544.460,45	156,2	98,8
33.	Dopunski radni osnos	124.087,05	165.000.-	232.119,75	187,0	140,6
Ukupno osobni dohoci		472.602,15	715.000.-	776.580,20	164,3	108,6
=====						
Ukupno osobni rashodi		555.030,40	840.000.-	947.090,35	170,6	112,5
Ukupno RASHODI		2.456,610,45	3.772.675,-3	556.109,85	144,7	94,2
=====						
PRIHODI		2.972.280,45	4.348.345,-3	750.272,55	126,1	86
Materijal.troš.i am.l.		901.580,05	2.932.675.-2	609.019,50	137,2	88
Osobni rashodi		555.030,40	840.000.-	947.090,30	170,6	112
Za raspodjelu		515.670.-	575.670.-	194.162,70	=====	
u FZP opće namjene		80.000.-	140.000.-	94.480.-	118,1	
Za prijenos u iduću godinu		435.670.-	435.670.-	99.682,70	=====	

Obračun

prihoda i rashoda po mjestu troškova Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske
za 1982. godinu

Konto	Opis	Ukupno dinara	Savez i str. službe	Šumarski list	Tiskalice i struč.knj
A. PRIHODI					
I. Vlastiti prihodi					
700	Preneseni dio viška prih.iz prot.god.	435.670.-	435.670.-		
7310	Prihod od naknade za održ.vl.zgrade	132.896.-	132.896.-		
7311	Prihodi od korištenja dvorane Saveza	38.100.-	38.100.-		
7312	Prihodi od najamnina	1.325.917,95	1.325.917,95		
7380	Prihodi od pretplata na Šumarski list	522.660.-		522.660.-	
7382	Prihodi od prodaje Š.L-iz prot.godina	4.250.-		4.250.-	
7384	Prihodi od prodaje separatata iz Š.L.	34.514,70		34.514,70	
7386	Prihodi od prodaje stručnihknjiga	38.186,90			38.186,90
7387	Prihodi od prodaje tiskanica	992.699,90			992.699,90
7388	Prihodi od prodaje značaka	9.795,75	9.795,75		
7689	Izvanredni prihodi	28.281,35	26.113,35		2.168.-
	Ukupno vlastiti prihodi	3.562.972,55	1.968.493,05	561.424,70	1.033.054,80
II. Dotacije					
7201	Prihodi od SZ-a IV za Šumarski list	187.300.-		187.300.-	
	Ukupno dotacije	187.300.-		187.300.-	
	UKUPAN PRIHOD	3.750.272,55	1.968.493,05	748.724,70	1.033.054,80

Konto	Opis	Ukupno dinara	Savez i str. službe 40%	Šumarski list 15%	Tiskarice struč.knj.4%
<u>B. RASHODI</u>					
4000	Kancelarijski materijal	62.788,80	25.115,50	9.418,30	28.255,-
4001	Mater. za invest.održav.i rez.dje.	3.617,15	3.617,15		
4002	Materijal za održavanje čistoće	2.609,65	2.609,65		
4004	Gorivo	18.900,-	7.560,-	2.835,-	8.505,-
4005	Troškovi za priruč.i služb.listove	3.410,-	3.410,-		
4006	Sitni inventar	14.888,90	5.955,55	2.233,35	6.700,-
4009	Ostali materijal	3.338,80	3.058,80	280,-	
4010	Električna energija	24.293,45	9.717,40	3.644,-	10.932,0
4011	Plin	631,-	631,-		
4020	Poštanski troškovi	47.204,10	7.626,80	16.669,-	22.908,3
4020/3	Telefonski i telegraf. troškovi	15.711,50	6.284,60	2.356,70	7.070,3
4021	Transportne usluge	5.158,-	150,-	1.680,-	3.328,-
4023	Troškovi tekućeg održavanja	24.976,60	24.976,60		
4024	Troškovi investicijskog održavanja	509.642,50	509.642,50		
4025	Komunalne usluge	68.708,60	68.708,60		
4029	Štampanje šumarskog lista	831.800,-		831.800,-	
4029/1	Štampanje separata	27.540,-		27.540,-	
4031	Zanatske neproizvodne usluge	45.206,-	18.082,40	6.780,90	20.342,3
4034	Privremeni i povremeni poslovi	159.120,45	63.648,20	23.868,05	71.604,2
4039	Ostale neproizvodne usluge	61.932,50	24.773,-	9.289,90	27.859,6
4045	Izdaci za reprezentaciju	11.119,10	9.451,25	1.667,85	
406	Amortizacija	160.216,25	160.216,25		

Konto	Opis	Ukupno dinara	Savez i str. službe 40%	Šumarski list 15%	Tiskanica struč.knj. 4
4089	Ostali materijalni troškovi	43.712,45	43.712,45		
4089/1	Savjetovanja i plenumi	2.717,40	2.717,40		
4089/1	Ostali materijal.trošk.Šum. list	700.-		700.-	
411	Naknade za usluge SDK	5.682,45	5.682,45		
413	Premije osiguranja	28.086,35	28.086,35		
414	Dnevnice za službeni put	2.100.-	2.100.-		
415	Prijevozni troškovi	930.-	930.-		
4156	Naknade proškova za dolazak i odl.	9.614.-	9.614.-		
4180	Autorski honorari	227.612,40		227.612,40	
4185	Obveze po sudskim troškovima	70.-	70.-		
4189	Ostali rashodi	184.381,10	184.381,10		
	Ukupno materijalni troškovi i amortizacija	2.609.019,50	1.233.129.-	1.168.375,45	207.515,05
421	Doprinosi za narodnu obranu	2.499,15	999,65	374,90	1.124,60
4600	Osobni dohoci iz redovnog rad.osnosa	544.460,45	217.784,20	81.669,05	245.007,20
4603	Dopunski rad umirovljenika	232.119,75	92.847,90	34.817,95	104.453,90
4630	Porezi i doprinosi iz dohotka	88.204,65	35.281,85	13.230,70	39.692,10
46310	Dopr. za korištenje grad. zemljišta	59.719,20	59.719,20		
46311	Porez na reprezentaciju	3.335,15	2.834,90	500,25	
46316	Dopr. za vodoprivr.za regulac.Save	7.152.-	7.152.-		
466	Dopr. za članarine Savezima	9.600.-	9.600.-		
	Ukupno osobni rashodi	947.090,35	426.219,70	130.592,85	390.277,80
	UKUPNO RASHODI	3.556.109,85	1.659.348,70	1.298.968,30	597.792,85

R E K A P I T U L A C I J A

Opis	Ukupno dinara	Savez i struč. službe	Šumarski list	Pliskaniće struč. št.
PRILIODI				
Materijalni troškovi i amortizacija	3.750.272,55	1.968.493,05	748.724,70	1.033.054,80
Osobni dohoci	2.609.019,50	1.233.129.-	1.168.375,45	207.515,05
	947.090,35	426.219,70	130.592,85	390.277,80
Ukupno rashodi	3.556.109,85	1.659.348,70	1.298.968,30	597.792,85
Ostatak prihoda	194.162,70	309.144,35	- 550.243,60	435.271,15

7. Financijski plan prihoda i rashoda Saveza za 1983 g. podnijela je knjigovodkinja Vlatka Antonić i on glasi:

Prijedlog financijskog plana Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije za 1983. godinu.

red. broj	Opis	Ostvareno u 1982.god.	Planirano za 1983.god.	Indeks 4:3
1	2	3	4	5
A. <u>PRIHODI</u>				
I. <u>Vlastiti prihodi</u>				
1.	Prihodi od predaje šumarskog lis.	526.910.-	579.601.-	110,7
2.	Prihodi od prodaje separ.oglasi	34.514,70	41.417,65	120,
3.	Prihodi od prodaje tiskanica	992.699,90	1.538.684,85	155,
4.	Prihodi od prodaje knjiga	38.186,90	45.824,30	120,
5.	Prihodi od prodaje značaka	9.795,75	12.734,45	130,
6.	Prihodi od zakupnina	1.325.917,95	2.651.835,90	200,
7.	Prihodi od iznajmljivanja dvorana	38.100.-	63.246,-	166,
8.	Ostali prihodi	161.177,35	193.412,80	120,
	Ukupno vlastiti prihodi	3.127.302,55	5.126.756,95	163,9
=====				
II. <u>DOTACIJE</u>				
9.	Dotacija za šumarski list	187.300.-	187.300.-	100
10.	Dotacija za rad društva	-	-	-
	Ukupno dotacije	187.300.-	187.300.-	100
=====				
11.	Preneseni višak prihoda iz prot. godina	435.670.-	99.682,70	-
	UKUPNO PRIHODI	3.750.272,55	5.413.739,65	144,3
=====				

Red. broj	Opis	Ostvareno u 1982. god.	Planirano za 1983.god.	Indeks 4:3
1	2	3	4	5
B. <u>RASHODI</u>				
I. <u>Materijalni troškovi</u>				
1.	Kancelarijski materijal	62.788,80	81.625,45	130
2.	Materijal za invest. održav.	3.617,15	3.978,85	110
3.	Materijal za održavanje čist.	2.609,65	3.131,60	120
4.	Nabava goriva	18.900.-	22.680.-	120
5.	Troškovi za priručnike i list.	3.410.-	3.751.-	110
6.	Nabava sitnog inventara	14.888,90	17.866,70	120
7.	Ostali materijal	3.338,80	3.672,70	110
8.	Električna energija,plin	24.924,45	32.401,80	130
9.	PTT - troškovi	47.204,10	51.924,50	110
10.	PTT - telef.troškovi i teleg.	15.711,50	18.853,80	120
11.	Transportni troškovi	14.772,-	17.726,40	120
12.	Troškovi tekućeg održavanja	534.619,10	534.619,10	100
13.	Komunalne usluge/voda,dimnj.sm/	68.708,60	137.417,20	200
14.	Štampanje šumarskog lista	831.800.-	1.663.600.-	200
15.	Štampanje separata	27.540.-	57.834.-	210
16.	Neproizvodne usluge	107.138,50	128.566,20	120
17.	Povremeni i privremeni poslovi	159.120,45	318.240,90	200
18.	Izdaci za reprezentaciju	11.119,10	13.342,90	120
19.	Ostali materijalni troškovi	47.199,85	61.359,80	130
20.	Naknade za usluge SDK	5.682,45	6.250,70	110
21.	Premija osiguranja	28.086,35	70.215,85	250
22.	Dnevnice i troškovi službenih putovanja	3.030.-	3.939.-	130
23.	Ostali troškovi	184.381,10	196.809.-	106,7
24.	Autroski honorari	227.612,40	341.418,60	150
UKUPNO MATERIJALNI TROŠKOVI		2.448.203,25	3.791.226,05	154,8
II. <u>Amortizacija</u>				
25.	Amortizacija	160.816,25	321.632,50	200
UKUPNO MATERIJALNI TROŠKOVI I AMORTIZACIJA		2.609.019,50	4.112.858,55	157,6

Red. broj	Opis	Ostvareno u 1982.god.	Planirano za 1983.god.	Indeks 4:3
1	2	3	4	5
<u>III. POREZI I DOPRINOSI IZ DOHOTKA</u>				
26.	Republički porez iz dohotka	8.497,15	14.543,-	171
27.	Doprinosi iz dohotka	82.206,65	127.420,30	155,0
28.	Doprinos za regulaciju Save	7.152.-	13.655,20	190,9
29.	Dopr.zakorištenje grad.zemljiš.	59.719,20	119.438.-	200-
30.	Porez na reprezentaciju	3.335,15	6.670,30	200-
31.	Doprinos i članarine	9.600.-	9.600.-	100
UKUPNO POREZI I DOPRINOSI		170.510,15	291.326,80	170,8
=====				
<u>IV. OSOBNI DOHOCI</u>				
32.	Redovni radni odnos	544.460,45	707.798,60	130
33.	Dopunski radni odnos	232.119,75	301.755,70	130
UKUPNO OSOBNI DOHOCI		776.580,20	1.009.554,30	130
=====				
UKUPNO OSOBNI RASHODI		947.090,35	1.300.881,10	137,3
=====				
UKUPNO RASHODI		3.556.109,85	5.413.739,65	152,2
=====				
PRIHODI		3.722.059,55	5.413.739,65	145,4
Materijalni troškovi i amortizacija		2.609.019,50	4.112.858,55	157,6
Osobni rashodi		947.090,35	1.300.881,10	137,3
Za raspodjelu		194.162,70	-	-
		3.722.059,55	5.413.739,65	145,4

Dendrometrija, uređivanje šuma, rast i prirast šumskog drveća, šumarska fotogrametrija: prof. dr Ankica Pranjić;

Iskorišćivanje šuma, šumske prometnice i mehanizacija u šumarstvu: prof. dr Stevan Bojanin, mr Tomislav Heski i ing. Ivo Knežević;

Ekonomika šumarstva i prerade drva, organizacija rada: prof. dr Rudolf Sabadi;

Krš, problematika i osvajanje: mr Vice Ivančević;

Zaštita prirode, nacionalni parkovi, parkiranje: prof. dr Šime Meštrović;

Lovstvo: ing. Alozije Frković;

Povijest šumarstva, publicistika: ing. Oskar Piškorić;

Društveno-stručne vijesti i »Mala šumarska kronika«: ing. Rudolf Antoljak.

Glavni i odgovorni urednik:

Prof. dr Branimir Prpić

Tehnički urednik:

ing. Oskar Piškorić

Adresa uredništva i uprava Šumarskog lista lista: Zagreb, Trg Mažuranića 11; tel. br. 444-206 i 449-686; račun kod SDK Zagreb 30102-678-6249. Šumarski list izlazi godišnje u 12 brojeva. Godišnja pretplata za ustanove i radne organizacije 2000.— dinara, za pojedince 300.— dinara, za studente, čak i umirovljenike 200.— dinara, za inozemstvo 2500.— dinara.

Separati se dobiju samo po unaprijed poslanoj narudžbi i količini od najmanje 30 primjeraka. Separate plaća autor.

Cijena oglašavanja:

1/1 stranice	5 000.— dinara,
1/2 stranice	3 000.— dinara,
1/4 stranice	2 000.— dinara.

Casopis je oslobođen od plaćanja osnovnog poreza na promet proizvoda na temelju mišljenja Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulture i fizičku kulturu SR Hrvatske br. 1416/1974, od 22. 03. 1974. g.

Naklada 1 350 primjeraka

Tisak: »A. G. Matoš« Samobor

©

Publisher: Union of Forestry Societies of Croatia — Éditure: L'Union des Sociétés forestières de Croatie — Herausgeber: Verband der Forstvereine Kroatiens
Zagreb, Mažuranića trg 11 — Tel 444-206 i 449-686.

TISKANICE — OBRASCI ZA POTREBE ŠUMARSTVA

NAZIV OBRASCA

Oznaka — broj

A) Stampano u arcima

Privredna (kontrola) knjiga — pojedinačni arci:	1
— bilanca izvršenih sječa — — — — —	
— bilanca kulturnih radova — — — — —	
Očevidnik šumskih šteta i krivolovaca (arak)	10—a
Očevidnik šteta u privatnim i zadružnim šumama (arak)	15
Sabirni arak šumskih proizvoda — — — — —	36—b
Očevidnik proizvodnih i izdatih sadnica — — — — —	39—b
Materijalna knjiga (pojedinačni arci):	
— pošumljavanje i melioracija — — — — —	38
— šumarskih rasadnika — — — — —	39—a
— njega mladika — — — — —	40
— čišćenja sastojina (guštika) — — — — —	41
— zaštite šuma — — — — —	42
— uređivanje šuma — — — — —	43
— glav. šum. proizvoda (jednodob. šume) — — — — —	44
— glav. šum. proizvoda (preborne šume) — — — — —	44—a
Knjižice procjene za jednodobne šume — arak — — — — —	62—a
Knjižica procjene za preborne šume — arak — — — — —	62—b
Plan sječa — — — — —	Sp—1
Plan sječa po sortimentima u oblom stanju — — — — —	Sp—2
Plan sporednih proizvoda — — — — —	Pl—sp
Plan pošumljavanja — — — — —	Poš.
Analiza radova po planu pošumljavanja — — — — —	Pl—poš.
Plan radova u šumskim rasadnicima — — — — —	Pl—ra.
Plan njege mladika — — — — —	Pl—ml.
Plan čišćenja (guštika) — — — — —	Pl—čišć.
Plan zaštite šuma — — — — —	Pl—zš.
Plan lovne privrede — — — — —	
Plan vlastite režije — — — — —	
Plan investicija — — — — —	
Zbirni plan vl. režije glavih proizvoda — — — — —	

B) Stampano na kartonu (kartotečni listovi)

Kartotečni list o šumskoj šteti — — — — —	10—b
Kartotečni list za glavne šumske proizvode — — — — —	36—a
Kartotečni list za sporedne šumske proizvode — — — — —	37

C) Stampano u blokovima (perforirani listovi)

Nalog za terensko osoblje 50 x 2 — — — — —	54
Lugarski izvještaj 50 x 2 listova — — — — —	54—a
Prodajni popis glav. šum. proizvoda — 100 listova — — — — —	55
Prodajni popis glav. šum. proizvoda — 100 listova — — — — —	58
Uplatnica za drv. proizvode 50 x 3 listova — — — — —	58—a
Paševnica 25 x 3 listova — — — — —	59—a
Prodajni popis pašarenja — 100 listova — — — — —	59—b
Premjerbena knjižica za primanje trupaca — 50 x 3 listova — — — — —	63—a
Premjerbena knjižica za ogrjev. drvo — 50 x 3 listova — — — — —	63—c
Popratnica za drveni materijal — 50 x 4 listova — — — — —	64—a
Popis popratnica vagona, prevoza i sl. — 100 listova — — — — —	64—b
Nalog za otpremu — 50 x 2 listova — — — — —	68
Obavijest o otpremi — 100 listova — — — — —	69
Specifikacije otpreme — 50 x 3 listova — — — — —	69—a
Tablice za kubiciranje trupaca — tvrdi povež — — — — —	

D) Dnevnik rada službena knjiga terenskog osoblja, vel. 12 x 17 cm

Isporuku tiskanica i knjiga vrši:

Savez inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije HRVATSKE, Zagreb
— Mažuranića trg 11, tel. br. 444-206